NEUVOSTOLIITTO

N:o 119
1966

NUMEROSSA:

KUVANVEISTÄJÄ ERSÄ

IKKUNA MUINAISEEN MAAILMAAN

Moskovan korkein piste

MOSKOVAN KORKEIN PISTE

Moskovan laidalle, Ostankinoon, rakennettava televisiotorni on saavuttanut jo 385 metrin korkeuden. Tämän teräsbetonista koottavan rakennelman lopulliseksi pituudeksi tulee 525 metriä. Kirjeenvaihtajamme on käynyt haastattelemassa tornin erästä suunnittelijaa, tekniikan tohtoria Nikolai NIKITINIA.

— Ei kestä enää kauan, kun asentajat nousevat suunniteltuun enimmäiskorkeuteen. Vielä muutama vuosi sitten oli vaikea todistaa, että tällaisen rakennelman luominen olisi yleensä mahdollista. Tornistamme tulee 2,5 kertaa niin pitkä kuin tämän luokan näihin asti suurin rakennelma, Stuttgartin teräsbetonitorni, jolla on korkeutta 220 metriä. Paljon väittelyä synnytti ehdotuksemme tornin maanalaisen perustan tekemisestä vain kolmen metrin syvyiseksi ja yhdessä pintamaan kanssa vajaan viiden metrin vahvuiseksi.

Tuleeko tällaisesta laitteesta tukeva? Varmasti. Kaikki on laskettu tarkoin. Olemme oppineet huomioimaan hyvin myös laskeutumat ja kallistumat. Ei yksinkertaisesti ole mitään tarvetta tehdä sen syvempää perustaa. Se on kuitenkin totunnaisesta poikkeavaa ja sellaisena uhkarohkealta vaikuttavaa.

Tornissa on vielä eräs erikoisuus. Ensimmäisen kerran on näin korkeassa rakennuksessa sovellettu ns. esijännitystä. Runko on keinotekoisesti jännitetty vaijereilla, joiden puristusvoima on paljon suurempi kuin tornin oma paino. Siksi torni kestää millaisen tuulen tahansa: se on kimmoisa ja voi taipua akselistaan sivulle jopa yli 13 metriä. Tällaista voi tapahtua hirmumyrskyn aikana, jollaisia tornin korkeudessa sattuu Moskovassa kerran 50 vuodessa.

Tornissakävijöiden, jotka haluavat ihailla Moskovaa näköalaparvekkeilta tahi istua pyörivälattiaisessa ravintolassa 300 m korkeudessa, ei tarvitse pelätä, sillä heilunta ei juuri tunnu kovallakaan tuulella. Vaikka en mene takaamaan, etteikö sellaisessa korkeudessa ehkä päätä huimaakin.

Tornin päätarkoitus on toinen: vajaan vuoden kuluttua, neuvostovallan täyttäessä 50 vuotta, sen kautta välitetään katsojille ensimmäiset televisio-ohjelmat, jotka tulevat viereen rakennettavasta suuresta tv-keskuksesta.

Oheisena näemme V. Peskovin ottaman kuvan Ostankinon televisiotornin rakentamisesta.

NEUVOSTOLIITTO

KERRAN KUUKAUDESSA ILMESTYVÄ KUVALEHTI

julkaistaan venäjän, suomen, kiinan, korean, hindin, urdun, arabian, vietnamin, mongolian, unkarin, serbokroaatin, romanian, englannin, ranskan, saksan, espanjan ja japanin kielellä

N:o 119 1966

TAPAHTUMIA JA ONGELMIA

YK TÄNÄÄN

New Yorkissa East Riverin varrella sijaitsee rakennus, johon kohdistuvat usein koko maailman katseet. Jo yli kaksi vuosikymmentä ihmiskunta on seurannut toiveikkaana ja toisinaan levottomanakin tuohon taloon sijoittuneen Yhdistyneiden kansakuntien järjestön toimintaa. Järjestön syntyminen oli sinänsä heijastusta siitä, että tavalliset kansalaiset kaikkialla maailmassa olivat alkaneet käsittää vastuunsa historian kulusta sekä kansojen välisen ystävyyden kehittämisestä ja lujittamisesta. Niinpä YK:n peruskirjan johdanto alkaakin sanoin: "Me, Yhdistyneiden kansakuntien kansat, joita elähdyttää päättäväisyys suojata tulevat sukupolvet sodan kauhuilta". Tässä yhteydessä lienee paikallaan mainita, että 1919 perustetun Kansainliiton ohjesääntö alkoi diplomaattisella sanonnalla "Korkeat Sopimuspuolet. . ."

Noiden kahden asiakirjan hyväksymisen välille mahtui kokonainen aikakausi. Sen kuluessa ihmiskunta suoritti laajan oppikurssin yhteiskuntatietouden alalla. Siitä että Keski-Eurooppaan pääsi pesiytymään fasismi, saatiin maksaa kallis hinta — 50 miljoonaa ihmishenkeä. Samaan aikaan kuitenkin kasvoi ja vahvistui myös sosialistinen suurvalta, Neuvostoliitto, joka otti ulkopolitiikkansa keskeiseksi tehtäväksi rauhan puolustamisen sekä sorrettujen kansojen tukemisen.

Ylitettyään 1945 voiton kynnyksen ihmiskunta siirtyi uuteen vaiheeseen elämässään. Perinteellinen sanonta "Maailma muuttuu" ei ole vielä koskaan ilmentänyt todellisuutta paremmin. Neuvostoliitto oli YK:n perustajajäsenten joukossa ainoa sosialistinen maa. Nyt Yhdistyneissä kansakunnissa on jo monia sosialistisia maita, vaikka Kiinan Kansantasavalta ei olekaan vielä ottanut järjestössä sille oikeutetusti kuuluvaa paikkaa ja vaikka East Riverin varrelta eivät kantaudukaan Saksan Demokraattisen tasavallan, Vietnamin Demokraattisen tasavallan ja Korean Kansandemokraattisen tasavallan edustajien äänet. San Franciscossa YK:n peruskirjan allekirjoittivat 51 maan edustajat. Nyt sen päämajan edustalla liehuu 121 lippua. Viimeisten kuuden vuoden aikana järjestöön on hyväksytty 36 uutta jäsentä. Enemmistö niistä on Englannin, Belgian ja Ranskan entisiä siirtomaita Afrikasta. Se on tulosta edistyksellisten voimien vapaustaistelusta.

Yhdistyneet kansakunnat järjestön menestys riippuu siitä, miten täydellisesti se pystyy kuvastamaan kansojen toiveita. Järjestön historiaa ei ole vielä kirjoitettu, mutta kun siihen työhön ryhdytään, objektiivinen tutkija tulee ehdottomasti toteamaan Neuvostoliiton siinä esittämän myönteisen osuuden. Peruskirjan pohjana on tunnetusti erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaate, joka velvoittaa "osoittamaan suvaitsevaisuutta ja elämään rauhassa hyvinä naapureina". Neuvostoliitto on kaikki nämä vuodet johdonmukaisesti puolustanut tätä periaatetta; kielteinen suhtautuminen kaikenlaiseen aggressioon johtuu valtiomme syvimmästä olemuksesta.

Neuvostoliitto on järjestelmällisesti ja määrätietoisesti ajanut YK:ssä yleisen ja täydellisen aseidenriisunnan ohjelmaa. Tunnetut amerikkalaiset lakimiehet G. Clark ja L. Sohn ovatkin kirjoittaneet tästä asiasta: "Neuvostoliiton ehdotukset yleisestä ja täydellisestä aseidenriisunnasta ovat asettaneet uudella tavalla kysymyksen todellisen rauhantilan saavuttamisesta. Ensimmäisen kerran toisen maailmansodan jälkeen on virallisesti esitetty vakavia ehdotuksia täydellisestä eikä vain osittaisesta aseidenriisunnasta: on tuskin todennäköistä, että mitkään yritykset ylenkatsoa tahi jarruttaa niitä voisivat tukahduttaa nuo mitä tärkeimmät ehdotukset."

Varsin merkittävän sivun YK:n historiassa aloitti Neuvostoliiton esityksestä 1960 hyväksytty julistus riippumattomuuden myöntämisestä siirtomaille. Marokon edustaja sanoi silloin: "Neuvostoliiton aloite on historiallinen virstanpylväs ihmiskunnan kehitystiellä."

Sodanjälkeiset vuodet eivät ole olleet ruusuilla tanssimista. Tuhoisan sodan uhka on tuon tuosta pimentänyt taivaanrantaa. Ja Neuvostoliitto on tinkimättä puolustanut kansojen itsemääräämisen periaatetta, mitä YK:n peruskirja pitää yleisen rauhan ja kansojen välisen ystävyyden lujittamisen kulmakivenä. Juuri Neuvostoliittohan vaati aikoinaan tämänkin periaatteen sisällyttämistä järjestön peruskirjaan.

Valitettavasti Yhdistyneet kansakunnat järjestö ei ole aina täyttänyt kansojen siihen panemia toiveita. Niinpä USA:n ja eräiden muiden maiden on kärkevien kriisien aikana onnistunut peitellä hyökkäyspolitiikkaansa Yhdistyneet kansakunnat järjestön arvovallalla. Näin tapahtui esim. Koreassa ja sittemmin Kongossa.

Jo viime vuonna YK:n yleiskokous hyväksyi julistuksen kansojen ja maiden sisäisiin asioihin sekaantumisen luvattomuudesta sekä niiden riippumattomuuden ja suvereniteettin suojaamisesta. Mutta vaikka USA:kin äänesti tämän asiakirjan puolesta, se jatkaa sodan laajentamista Vietnamissa. On jo täysin selvää, että tämä liittyy oleellisesti Amerikan laajempiin hyökkäyssuunnitelmiin vapaudentahtoisia kansoja vastaan. Washingtonin lavertelut rauhasta ovat vain sumuverho, jonka suojissa Pentagonin joukot toteuttavat USA:n itsekkäitä tavoitteita Vietnamissa sekä loukkaavat Laosin ja Kambodžan rajoja.

Suhtautuminen periaatteeseen, joka kieltää sekaantumisen kansojen sisäisiin asioihin, sekä suhtautuminen kansalliseen vapaustaisteluun ovat aina yhteydessä toisiinsa — kuten Amerikan Vietnamissa noudattama politiikka jälleen kerran todistaa. Koko ihmiskunnan etu vaatii, että sekaantumattomuutta koskevaa julistusta noudatettaisiin johdonmukaisesti ja varauksetta. Pienten kansojen riippumattomuuden ja suvereniteetin on oltava yhtä luotettavasti suojatun kuin suurvaltojenkin. Kansainvälisellä alalla on tiukasti noudatettava uhkailu- ja väkivaltapolitiikan kieltoa.

YK on päätöksissään tunnustanut kansallisen vapaustaistelun oikeutuksen ja kehottanut kaikkia maita auttamaan vapautensa puolesta taistelevia kansoja. Mutta vielä nykyäänkin siirtomaaorjuudessa on 40 miljoonaa ihmistä. Sitäpaitsi uuskolonialismi voimistaa painostustaan nuoria valtioita kohtaan. On kerrassaan selvää, että YK:n tulisi vakavissaan auttaa imperialismin kahleista vapautuneita maita. Juuri sitä maailman yleinen mielipide kaipaa. Tärkeä toimenpide tuollaisen avun antamisessa olisi ulkomaisten tukikohtien hävittäminen Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan maista — tukikohtien, joita käytetään jatkuvasti kansallisten vapausliikkeiden tukahduttamiseen.

Vietnamiin kohdistuva aggressio on alati pakottavammin muistuttamassa aseistariisuntaongelman tavattomasta tärkeydestä. Pessimistisen filosofian yritykset uskotella kilpavarustelun olevan millään hillitsemättömän pahan ovat hyödyksi vain piireille, jotka haluavat jatkuvasti kartuttaa sotilaallista mahtiaan pitääkseen maailmaa alituisen jännityksen tilassa. Yleisen ja täydellisen aseidenriisunnan toteuttaminen on tietysti vaikea, mutta sen saavuttamiseen tähtäävien ponnistelujen kaikenlainen heikentäminen hyödyttäisi vain hyökkääjiä ja veisi maailman loppujen lopulta ydinsotaan. Nykyoloissakin voidaan suorittaa tiettyjä toimenpiteitä. Neuvostoliiton ponnistelut ovat johtaneet määrättyyn edistykseen ydinaseiden leviämisen ehkäisykysymyksessä. Neuvostoliiton hallitus tekee kaikkensa saadakseen tästä asiasta aikaan vastaavan sopimuksen. Eräiden muidenkin neuvostohallituksen YK:n XXI:lle yleiskokoukselle tekemien rakentavien ehdotusten hyväksyminen on täysin mahdollisuuksien puitteissa.

Olisi tietenkin vahingollista kuvittelua olettaa, että rauhanvoimat saattaisivat rajoittua toiminnassaan vain YK:n piiriin. Se olisi mahdotontakin. Yhdysvaltojen Vietnamiin kohdistama hyökkäys on synnyttänyt suuttumusta kaikissa rehellisissä ihmisissä joka puolella maailmaa, myös länsimaissa. Väkivallan vastustaminen voimistuu päivä päivältä vetäen mukaansa paljon sellaisiakin ihmisiä, jotka ovat näihin asti pysytelleet politiikan ulkopuolella. Kansojen rauhantahto ja oikeustaju nostattavat ja panevat liikkeelle jatkuvasti vahvistuvan ja laajenevan voiman, joka pyrkii tervehdyttämään kansainvälistä tilannetta. Ei kuitenkaan ole väheksyttävä myöskään Yhdistyneet kansakunnat järjestöä, jolla on tärkeä kutsumus rauhan suojelemisessa ja kansojen turvallisuuden takaamisessa sekä valtioiden välisten suhteiden perustana olevien kansainvälisten oikeusnormien noudattamisessa. Tässä mielessä on rohkaisevaa todeta, että YK:n jäsenperheen enemmistö todella pyrkii kansainvälisen jännityksen laukaisemiseen ja sodanuhkan poistamiseen.

YK on velvollinen täyttämään ihmiskunnan toiveet ja tekemään sellaisia päätöksiä, jotka panisivat luotettavan sulun aggression voimille ja turvaisivat kansojen suvereeniset oikeudet.

TIEDE YSTÄVYYDEN PALVELUKSESSA

Hiukan yli 10 vuotta sitten Helsingissä allekirjoitettiin sopimus Suomen ja Neuvostoliiton tieteellis-teknisestä yhteistyöstä. Sen jälkeen on tällä alalla tehty paljon. Annamme neuvostoliittolais-suomalaisen tieteellis-teknisen yhteistyökomitean neuvostotahon edustajan Nikolai Tšistjakovin kertoa.

— Maittemme tieteellinen ja tekninen kanssakäyminen edistyy ja tuottaa hedelmiä. Teollisuuden ja maatalouden eri aloilla työskentelevät tiedemiehet ja asiantuntijat vaihtavat kokemusta suorittamalla hyödyllisiä tutustumismatkoja ja lähettämällä toisilleen säännöllisesti tiedoitusaineistoa. Tällöin tietenkin tarkoin kunnioitetaan kummankin maan patenttioikeuksia.

Aikoinaan muodostettiin tätä tieteellis-teknistä yhteistyötä ohjaava sekakomitea, johon kuuluu 6 jäsentä kummastakin maasta. Komitea kokoontuu vuosittain vuoron perään kummassakin maassa. Viimeinen, järjestyksessään kahdestoista kokous pidettiin viime kesänä Helsingissä. Edellisestä Moskovassa pidetystä kokouksesta kuluneena aikana maittemme asiantuntijat olivat tutustuneet laajasti toistensa tieteellisiin ja teknisiin saavutuksiin sekä tuotantokokemukseen. Kumpikin taho oli käynyt naapurimaassa yksityiskohtaisesti perehtymässä noin 40 aiheeseen, joihin liittyvien ongelmien piiri oli hyvin laaja ja monipuolinen.

Niinpä suomalaiset tulivat tutustumaan vesivoimalaitosten suunnitteluun ja rakentamiseen, metsätöiden järjestelyyn, maidonjalostamoiden työskentelyyn, sekä rakennus- ja sähkötekniikan saavutuksiin. Suomalaiset tiedemiehet tutustuivat myös Neuvostoliiton historikkojen sekä kasvi- ja eläintieteilijäin töihin. Neuvostoliittolaiset vuorostaan perehtyivät Suomessa erilaisten rakennustyyppien suunnitteluun, voimansiirtolinjojen rakentamiseen, maanparannustöihin sekä tuotanto- ja tutkimuslaitoksiin.

Kymmenen vuotta jatkuneen yhteistyön aikana suomalaiset kollegat ovat keränneet aineistoa lähes 600 ongelmasta Neuvostoliiton tieteen, teollisuuden ja maatalouden piiristä.

Suunnilleen yhtä laajan työn ovat meidän asiantuntijat suorittaneet Suomessa.

Lopuksi vielä eräs, nähdäkseni varsin havainnollinen luku: yli 2 000 asiantuntijaa on kummastakin maasta käynyt toistensa luona. Tämä määrä ei sisällä ns. tieteellis-teknistä retkeilyä, joka sekin on huomattava tekijä ajatusten ja kokemuksen vaihdon laajentajana ja edistäjänä.

Maittemme välinen tieteellis-tekninen yhteistyö lujittuu ja kehittyy vuosi vuodelta. Eri alojen oppineiden ja tuntijoiden vuorovierailut ovat omiaan lujittamaan kosketusta ja edistämään kaupankäyntiä sekä naapuriystävyyttä maittemme välillä.

JURI GERMAN. "VALAISE JA PALA".

Leningradilainen kirjailija Juri German on kirjoittanut romaaneja, elokuvakäsikirjoituksia ja kertomuksia. Jokainen hänen kirjansa herättää ilmestyessään väittelyä. Ja niitä luetaan kuumeisesti. Näin tapahtui hänen romaanilleen "Tuttavamme". Ja sama pätee ehkä hänen parhaaseen kirjaansa "Valaise ja pala", minkä neuvostoliittolainen kustannusliike "Edistys" on julkaissut suomeksi.

...Ajan kellastama vanha maalaus esittää peruukkipäistä lääkäriä, joka kohottaa palavaa kynttilää. Näemme leveällä nauhalla kirjoituksen: "Loistaessani muille palan itse".

Totuudenetsintä, uroteot, kuolleiden herättäminen eloon, ihmisen vapauttaminen sairauksista oli jo muinoisen Asklepiosin unelma.

Täten Juri German tuo esille romaaninsa johtoajatuksen. Sen sankarina on lääkäri, oikeammin nuorukainen, joka haaveilee lääkärin urasta...

Volodja Ustimenko on aikalaisemme. Hänen kasvuvuosinaan Saksassa nousivat valtaan fasistit. Hänen isänsä oli lentäjänä Espanjan tasavaltaa puolustaneessa Kansainvälisessä prikaatissa ja kaatui sen riveissä.

Lukijat tutustuvat Volodjaan koulupoikana, joka on viehättynyt luonnontieteisiin ja ahmii lääketieteen uranuurtajien elämäkertoja. Sitten seuraamme häntä ylioppilaana, joka tarkasti kuuntelee mieliprofessoriaan, mutta pyrkii ajattelemaan itsenäisen rohkeasti. Hänestä tulee lääkäri, joka saa toimipaikakseen kaukaisen Kharan, missä vallitsee vielä takapajuisuus ja riehuvat sairaudet.

Volodjan rakkauden vaikeat vaiheet eivät ensituntumalta ole romaanissa kovinkaan keskeisellä paikalla. Mutta ne ovat sitä tärkeämpiä. Hänen Varjansa ikäänkuin henkilöi elämäniloa. Hän on toisinaan lapsellisen ajattelematon. Tapahtuu virhe, Varja ymmärtää, että jos hänen ja Volodjan ystävyys katkeaa, kumpikin menettää jotain korvaamatonta. Mutta Volodja kääntyy pois Varjasta...

"Valaise ja pala" on suuren trilogian ensimmäinen osa. Tämän Juri Germanin kirjan voi ostaa tahi tilata suomeksi Kansankulttuurin ja muiden neuvostokirjallisuutta myyvien liikkeiden välityksellä.

KUULUMISIA

Suomen maalaiskuntien liiton puheenjohtajan kansanedustaja W. Sarjalan johtama valtuuskunta on vieraillut Neuvostoliitossa tieteellis-teknisen yhteistyösopimuksen mukaisesti tutustuen matkallaan maaseudun neuvostojen toimintaan väestöpalvelun, koulutoimen, sosiaalihuollon ja terveydenhoidon alalla.

●

Petroskoihin on järjestetty Neuvosto-Karjalan nuorten taiteilijain näyttely. Suurta huomiota herättävät Tamara Jufan työt. Niiden johtavana aiheena ovat kotimaan kasvot. Jufa on myös kuvittanut Venäjän vanhimman kirjallisen muistomerkin, runoelman "Laulu Igorin sotaretkestä".

Helsingin kaupunginvaltuuston edustajisto on puheenjohtaja Teuvo Auran johdolla käynyt tutustumassa Neuvostoliittoon.

— Matkamme kesti viikon, jonka aikana kävimme Moskovan lisäksi Leningradissa ja Sotšissa. Iloitsemme maittemme pääkaupunkien ystävällisen kanssakäymisen kehittymisestä ja retkikuntamme jäsenet tulevat tekemään parhaansa lujittaakseen tätä ystävyyttä edelleen, herra Aura sanoi.

●

Vilnassa toimiva "Žalgiris"-tehdas valmistaa 20 lajia metallintyöstökoneita. Suomesta tuli viisi vuotta sitten niiden ensimmäinen ulkomainen ostaja. Senjälkeen tehdas on toimittanut tuotteitaan säännöllisesti paitsi Suomeen myös 23 muuhun maahan. Tapahtuneen laajennuksen jälkeen tehtaan vientitoimitukset ovat 3,5-kertaistuneet. Alla kuva eräältä vientivalmisteiden lohkolta, missä kootaan universaalisia vaaka- ja pystyjyrsinkoneita Suomea varten.

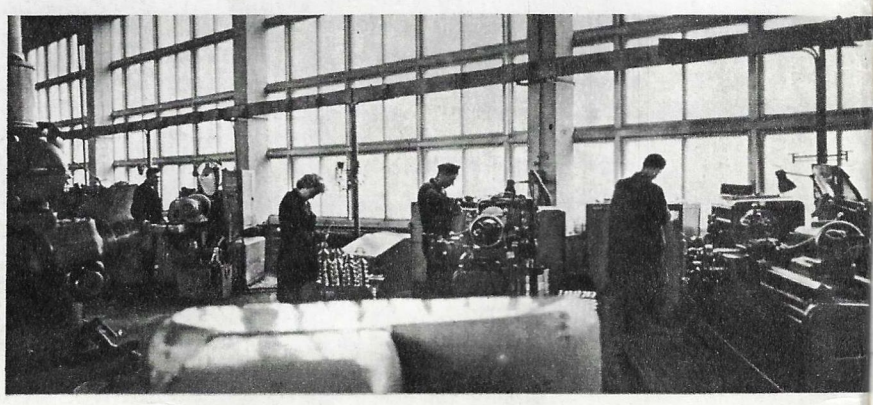

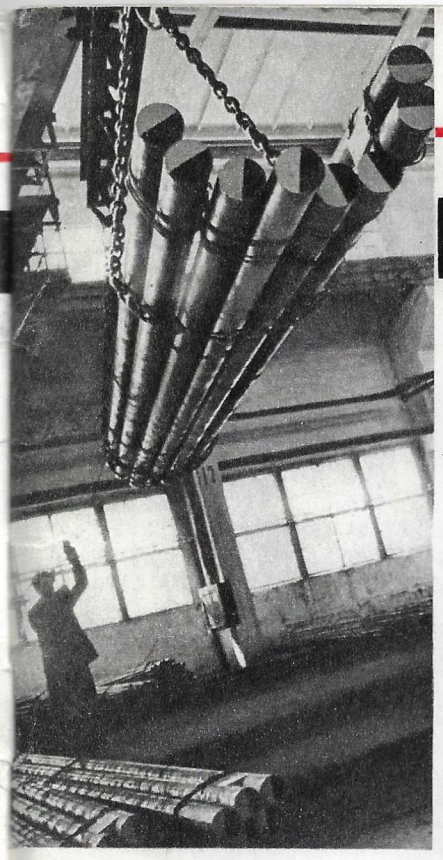

KUULUMISIA

Volgogradin "Krasnyi Oktjabr" -tehdas on Neuvostoliiton suurimpia laatuteräksen valmistajia. Sen tuotteita ostetaan halukkaasti yli 20 maahan, myös Suomeen. Hiljan tehtaalla valmistui uusi teräksen lämpökäsittelyosasto, jolla ei ole laajuudessaan eikä kalustonsa tasossa vertaista Neuvostoliitossa. Kuvamme vientituotteiden siirtämisestä pois uuden osaston suojista.

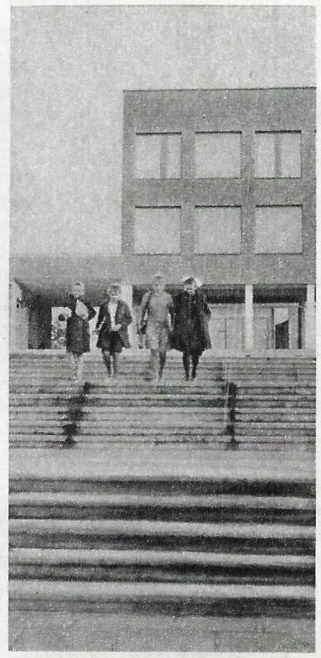

Norjan kalastusministeri Odmund Myklebyst on käynyt Neuvostoliitossa. Hän kertoi matkastaan seuraavaa:

— Kymmenen päivän aikana tutustuimme Moskovassa, Leningradissa, Riiassa, Murmanskissa ja Kaukasian mustanmerenpuoleisella rannikolla Neuvostoliiton pyyntilaivaston kehitykseen, kalasatamien työskentelyyn sekä alan asiantuntijoihin. Neuvostoliitto on tuonut suuren lisän merikalastuksen kehitykseen. Keskinäinen kokemuksenvaihto on mielestäni meille suureksi hyödyksi.

Norjalainen ministeri asettui kannattamaan Itämeren neuvostotasavaltojen, Murmanskin ja Norjan kalastajien välittömän kanssakäymisen kehittämistä.

Petroskoihin on valmistunut rautatieläisten kulttuuritalo. Siinä on mm. 525 paikan elokuvasali sekä luento- ja urheilusali. Neljäs iso sali on varattu tanssia varten. Lisäksi talossa on 17 kerhohuonetta. Niissä ovat aloittaneet toimintansa mm. näytelmäseura, kuoro, torvisoittokunta, musiikkikoulu, estradiryhmä ine.

Suomen ammattiyhdistysten keskusliiton valtuuskunta on vieraillut SAK:n puheenjohtajan Niilo Hämäläisen johdolla VZSPS:n kutsumana Neuvostoliitossa. Naapurimaiden ammatillisten keskusjärjestöjen edustajat hyväksyivät yhteisen julkilausuman pyrkimyksestään kehittää kanssakäymistä ja vielä laajemmassa mitassa vaihtaa tiedoitusaineistoa, ammattiyhdistys- ja työläisvaltuuskuntia, urheilujoukkueita sekä molempien maiden suurtehtaiden työläisryhmiä teollisuusaloittain. SAK:n ja VZSPS:n edustajat sopivat myös maittensa ammattiyhdistysväen ystävyysviikon vietosta. Keskusteluissa kosketeltiin myös kansainvälisiä kysymyksiä, joilla on tärkeä merkitys molempien maiden kansoille sekä maailmanrauhan lujittamiselle yleensä. SAK ja VZSPS tuomitsevat jyrkästi USA:n hyökkäystoiminnan Vietnamissa sekä vastustavat ydinaseen levittämistä ja käyttämistä.

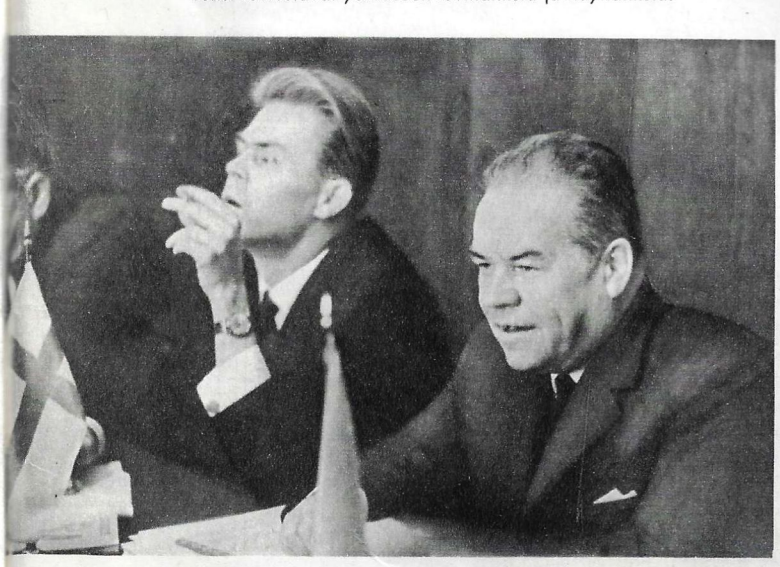

Suomen valtuutettu Saimaan kanavan asioissa maaherra Urho Kiukas on tavannut Moskovassa Neuvostoliiton valtuutetun Georgi Pjasetskin. Keskustelujen kuluessa täsmennettiin käytännöllisiä rakennuskysymyksiä. Maaherra Kiukas totesi tyydytyksellä neuvostotahon täyttävän tunnollisesti sitoumuksensa. Kuvamme otettu keskustelujen aikana.

Jaroslavl ja Jyväskylä ovat päättäneet solmia kummikaupunkisuhteet. Suunnitellun tapahtuman merkeissä Jaroslavlissa on vieraillut Jyväskylän valtuuskunta, jota johti kaupunginvaltuuston varapuheenjohtaja Veikko Hyytiäinen. Vieraat tutustuivat tuon vanhan venäläisen kaupungin nähtävyyksiin ja laitoksiin.

KANSIKUVAMME

Tšuktšilaisneitonen Raisa Tynerintyneut on käynyt Magadanissa maataloustekniikumin ja palannut kotikyläänsä Amguemiin. Kerromme Tšuktšien niemimaasta sivulla 14.

NEUVOSTOLIITTO

N:o 119 1966

SISÄLTÖ:

YK TÄNÄÄN 1
TIEDE YSTÄVYYDEN PALVELUKSESSA 2
SUNJATSEN 5
TARVITSEEKO INSINÖÖRI KÄYTÄVÄKESKUSTELUJA? 6
HISTORIAN SIVUJA 10
KASAKKA DEŽNEVIN NIEMI 14
POJAT AIKOVAT KUUHUN 16
HALPAHINTAISTA JOURNALISTIIKKAA 17
KAIKKEA SITÄ NIELLÄÄN 18
LABORATORIOISSA, KLINIKOISSA, APTEEKEISSA 18
KAIVOSMIESTEN VAIMOT 19
LEIPÄ JA SUOLA 23
VALKOVENÄLÄISIÄ RUOKIA 23
KUULUMISIA TOMSKISTA 24
VÄHÄN KAIKKEA 26
ASIAKIRJAT KERTOVAT 28
POSTIMERKKEILIJÖILLE 30
VIISI NUORTA INSINÖÖRIÄ 31
KONSTANTIN KOROVIN 34
IKKUNA MUINAISEEN MAAILMAAN 36
GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ 38
YSTÄVÄNI SAARENMAALTA 39
ETSIN ISÄÄ 42
PUUTARHAN SÄHKÖVARAUS 44
MUOTEJA 46
SELOSTE KALININGRADISTA 48
NUORTEN HUMORISTIEN KERHO 52
LÄÄKÄRIN NEUVOJA 53
VIERAITA, TAPAAMISIA, TAIDETTA 56

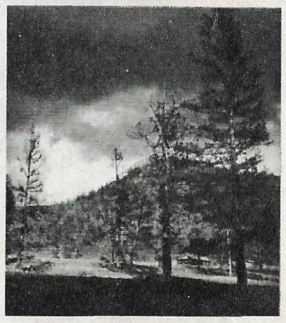

Siperian metsien kaunistus, lehtikuusi, on levinnyt hyvin laajalle neuvostomaan pohjois- ja itäosissa. Se antaa niiden maisemakuvalle aivan erikoisen leiman. Kirjeenvaihtajamme J. Trankvillitskin Altailta tuoma kuva on otettu lehtikuusimaastossa kauniina syyspäivänä.

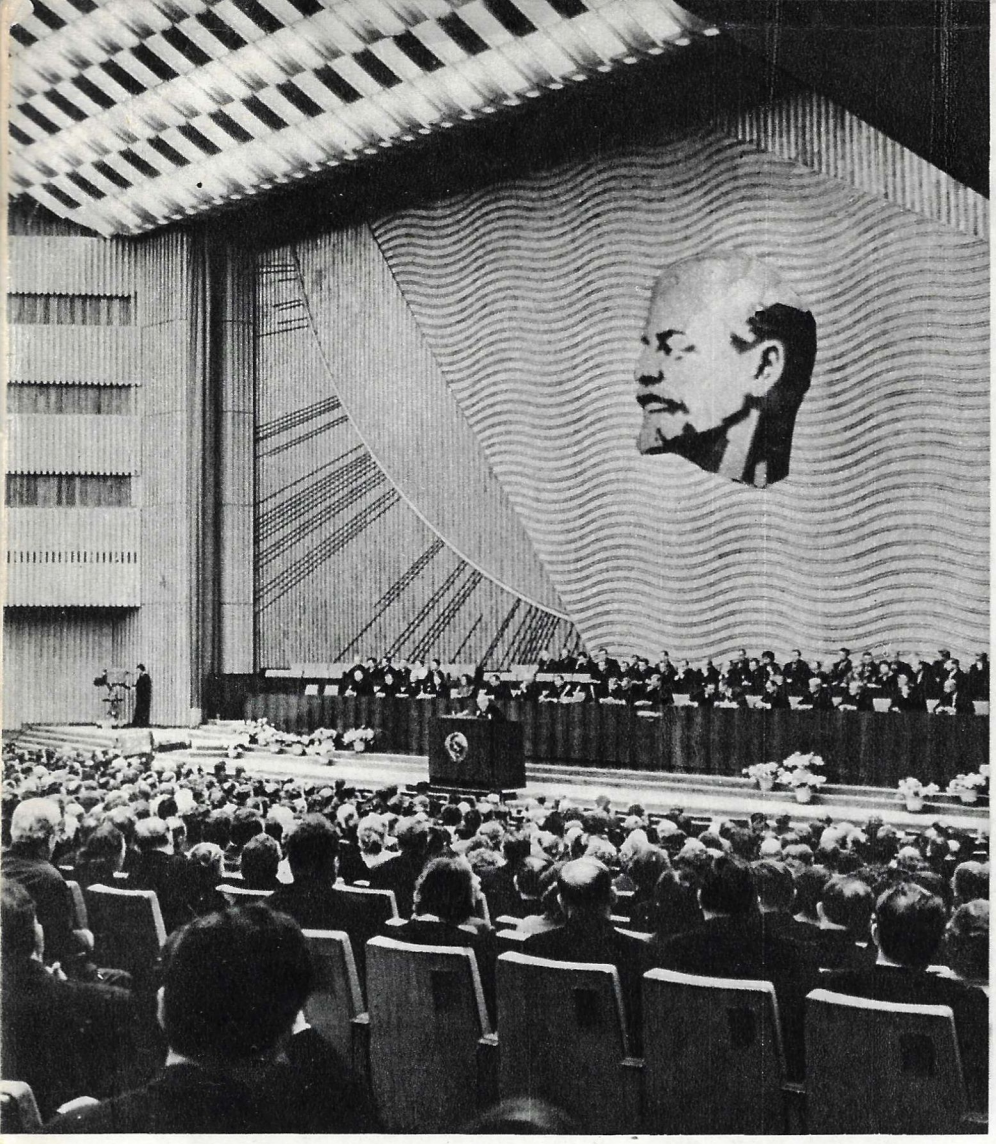

NEUVOSTOLIITOSSA ON SAATU TÄNÄ VUONNA HYVÄ SATO. SIKSI KREMLIN KONGRESSIPALATSISSA PIDETTY MAATALOUSVÄEN EDUSTAJIEN KOKOUS SUJUI JUHLAMIELIALAN VALLITESSA. PUIMALOIDEN LUOKSE KASVANEET VILJAVUORET JA TÄYTEEN AHDETUT SIILOT KERTOIVAT NEKIN HYVÄSTÄ VUODENTULOSTA.

SATO 1966

— MAATALOUTTA PIDETÄÄN OIKULLISENA ALANA, KOSKA SE ON NIIN SUURESTI RIIPPUVAINEN LUONNONSUHTEISTA. TÄNÄ VUONNA ON SAATU HYVÄ SATO, JA MONET OVAT TAIPUVIA SELITTÄMÄÄN SEN SUOTUISILLA SÄÄSUHTEILLA. ONKO ASIA TÄTEN?

Päättymässä oleva vuosi antaa paljon ajattelemisen aihetta. On saatu todella kohtalaisen hyvä sato. Emmekä suinkaan aio kieltää sään vaikutusta tarkastellessamme nyt maanviljelijöittemme työtä ja niitä tekijöitä, jotka aiheuttivat niin hyvän viljasadon. Sää oli kuluneena kesänä enemmän avuksi kuin haitaksi. Suotuisia kesiä on tietenkin ollut ennenkin, mutta viljaa on saatu vähemmän. Kysymys ei siis ole niinkään sääsuhteista kuin siitä "taloudellisesta ilmanalasta", minkä suotuisa vaikutus on viime vuosina alkanut tuntua maaseudun elämässä.

Maataloudessa vallinneen tilanteen syvällisen tutkimisen ja erittelemisen pohjalla Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitea hahmotteli kokonaisen joukon taloudellisia ja organisatoorisia toimenpiteitä sen kohentamiseksi. Säädettiin hankintakiintiöt, kohotettiin viljan ja teuraskarjan hankintahintoja, ryhdyttiin maksamaan lisäpalkkioita vehnän, rukiin, ohran, maissin, kauran ja herneen tuotantosuunnitelmien ylittämisestä sekä riisin, tattarin ja auringonkukan tuotannon ja toimitusten lisäämisestä. Yleisvaltakunnallisten etujen oikea suhteistaminen kollektiivitalouksien ja neuvostotilojen etujen kanssa oli omiaan suuresti kannustamaan maataloudessa työskenteleviä niin aineellisesti kuin moraalisestikin.

Lienee tunnettua, että viime vuonna (1965) sato oli maamme useilla alueilla epätyydyttävä, mutta siitä huolimatta viljan myynti valtiolle sujui tasaisesti. Tilat varasivat itselleen myös riittävästi siemenviljaa kulumassa olevaa vuotta varten. Lisäksi kolhoosilaiset ja muut maataloustyöntekijät saivat luontaispalkkansa ja karja turvattiin rehulla. Tämä kaikki oli omiaan vahvistamaan koko maataloutta ja edistämään niin peltoviljelyn kuin karjanhoidonkin kehitystä.

Toukotyöt päästiin tänä vuonna aloittamaan hiukan myöhemmin kuin tavallisesti. Mutta ne suoritettiin nopeasti — suurin piirtein toukokuun loppuun mennessä. NKP:n KK ja SNTL:n ministerineuvosto puolestaan tekivät jo silloin päätöksen sadonkorjuun ja maataloustuotteiden hankintojen turvaamiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Hyvissä ajoin suoritettu valmistautuminen auttoi kolhooseja ja neuvostotiloja sijoittamaan konetekniikan ja kuljetusvälineet siten, että kaikki työt tulivat suoritettua ajoissa. Maatalousväki suoritti hyvin kevättyöt, piti huolen kylvösten jälkihoidosta ja korjasi viljat nopeasti talteen.

— MILLAISET SIIS OVAT KULUNEEN MAATALOUSVUODEN ENNAKKOTULOKSET?

— 1.X.1966 mennessä Venäjän Liittotasavallan kollektiivitaloudet ja valtiontilat olivat myyneet valtiolle 42 127.000 tonnia viljaa. Kazahstanissakin saatiin hyvä sato, joka myös korjattiin erittäin nopeasti. Kyseisessä tasavallassa valtion hankinnat nousivat 16 600 000 tonniin. Venäjän ja Kazahstanin liittotasavallat eivät ole vielä koskaan ennen päässeet sellaisiin myyntituloksiin. Toiset liittotasavallat suorittivat myyntisuunnitelmansa myös hyvissä ajoin. Viljasadon kokonaismäärä on ylittänyt tuntuvasti kaikkien edellisvuosien ennätykset. Valtion hankinnat ovat nousseet jo yli 74 000 000 tonnin. Sellaista viljamäärää meillä ei ole varastoitu vielä koskaan.

Valtaosa talouksista toimitti paljon viljatuotteita ylimääräisesti ja sai niistä korotetun hinnan. Todettakoon myös, että hankitun viljan laatu on keskinkertaista parempi. Entistä paljon enemmän on saatu esim. kovajyväistä vehnää.

Maatalouden muillakin aloilla on päästy hyviin tuloksiin. Niinpä puuvillasta, sokerijuurikkaasta, auringonkukasta ym. on saatu varsin hyvä sato.

Karjanhoidon edistys on niinikään huomattava. Karjakannan lisääntymisen ja rehuperustan laajenemisen mukana lihan, maidon, villan ja munien tuotanto kasvaa.

Yleisesti käytäntöön otettu takuupalkkajärjestelmä on päässyt maataloustyöntekijäin suosioon. Hyvissä kolhooseissa tämä palkka on aika korkea. Toimeentulo on parantunut ja työteho lisääntynyt. Erityisesti on paikallaan korostaa konemiesten, traktoristien, leikkuupuimurinkäyttäjien ja autonkuljettajain kunnostautumista syyskiireiden aikana.

Voimme tyydytyksellä todeta, että kaikkien tärkeimpien maataloustuotteiden tarjonta on turvattu luotettavalla tavalla.

— HYVÄ SATOTULOS ON RATKAISEVA PAITSI TÄMÄN PÄIVÄN TILANTEELLE MAATALOUDESSA MYÖS SEN ETENEMISELLE HUOMENNA.

Tulevaisuus on niin kolhooseilla kuin valtion omistamillakin tiloilla vielä lupaavampi kuin nykyinen sinänsä toiveikas tilanne. Nyt ne ponnistelevat varmistaakseen tähänastiset tulokset, jotta voitaisiin seuraavana vuonna ottaa jälleen askel eteenpäin. Olisi toivottavaa, että sosialistisen maataloustuotannon jättimäiset mahdollisuudet pääsisivät täysin oikeuksiinsa neuvostovallan täyttäessä 50 vuotta. Varhaiset syyskynnöt, valiosiementen käyttäminen syyskylvöissä, vakuutusvarantojen muodostaminen sekä kuluneena kesänä saatu kokemus on kaikki merkittävä jo tulopuolelle. Lisäksi varojen sijoittaminen maatalouteen kasvaa ja teollisuus toimittaa sen tarpeiksi paljon uusia koneita sekä tarveaineita ja väkilannoitteita.

Kuten vuoden tulokset osoittavat SNTL:n maataloudella on kaikki mitä tarvitaan sen kehittämiseksi edelleen.

Piirt. R. Inger.

Sunjatsen

1866—1966

"KIINAN VALLANKUMOUKSEN ISÄ" SUNJATSEN SYNTYI 12 PNÄ MARRASKUUTA 1866 TALONPOJAN PERHEESSÄ. KOKO HÄNEN ELÄMÄNSÄ JA 40-VUOTINEN POLIITTINEN TOIMINTANSA KIETOUTUIVAT EROTTAMATTOMASTI KIINAN KANSALLISEEN VAPAUSTAISTELUUN. SUNJATSEN OLI FEODAALISTA YKSINVALTAA VASTAAN TÄHDÄTYN TAISTELUN SUURI SYTYTTÄJÄ. HÄN PERUSTI KIINAAN ENSIMMÄISEN VALLANKUMOUKSELLISEN JÄRJESTÖN, ENSIMMÄISEN YLEISVALTAKUNNALLISEN PORVARIS-VALLANKUMOUKSELLISEN PUOLUEEN. HÄN OLI VUOSIEN 1911—1913 VALLANKUMOUKSEN JOHTAJA JA KIINAN TASAVALLAN ENSIMMÄINEN PRESIDENTTI. SUNJATSENIN JULISTAMAT IHANTEET JA HÄNEN KÄYTÄNNÖLLINEN POLITIIKKANSA TUOTTIVAT HÄNELLE KANSALLISEN JA KANSAINVÄLISEN KUULUISUUDEN. HÄNELLÄ OLI AIVAN ERITYINEN SIJA SIIRTO- JA ALUSMAIDEN KANSOJEN VAPAUSTAISTELUN JOHTAJIEN JOUKOSSA. NYKYISTÄ SUNJATSEN-JUHLAA VIETTÄÄKIN IHMISKUNNAN KOKO EDISTYKSELLINEN OSA. ERITYISELLÄ LÄMMÖLLÄ SITÄ JUHLITAAN MEIDÄN MAASSAMME, MISSÄ TÄMÄN KIINALAISEN SUURMIEHEN NIMI ON TAVATTOMAN TUNNETTU JA TUNNUSTETTU. NEUVOSTOLIITON TIEDEMIEHET OVAT VALMISTANEET HÄNEN SYNTYMÄNSÄ 100-VUOTISPÄIVÄKSI LAAJAN KOKOELMATEOKSEN "SUNJATSEN", JONKA JULKAISEE KUSTANNUSLIIKE "NAUKA". JULKAISEMME SEURAAVASSA POIMINTOJA MAINITTUUN KOKOELMAAN SISÄLTYVISTÄ EVP. KENRAALILUUTNANTTI A. I. TŠEREPANOVIN MUISTELMISTA.

Näin Sunjatsenin ensimmäisen kerran tammikuussa 1924, muutamia päiviä Leninin kuoleman jälkeen. Surunviesti tavoitti meidät laivalla, joka oli matkalla Kantoniin. On turhaa kuvailla saamamme iskun raskautta. Lohtunamme oli ajatus, että matkustaessamme neuvonantajiksi Sunjatsenin armeijaan Etelä-Kiinaan täytimme Leninin toivomusta.

Kiireistään huolimatta Sunjatsen otti meidät vastaan kohta saapumisemme jälkeen. Keskeyttäen neuvottelunsa sotaministerin kanssa hän tuli ilman mitään muodollisuuksia kättelemään meitä. Koko hänen käyttäytymisestään kuvastui vilpitön ystävyys. Se ei ollut mitään viralista kohteliaisuutta. Keskustelussa Sunjatsen korosti useaan otteeseen, että Kiinan kansan päävihollinen on imperialismi. Sisäiset viholliset, sotilaskoplat ym. pysyivät pystyssä vain imperialistien turvin. Sunjatsen sanoi, että meidän tuli ensi työksemme luoda neuvostolaismallinen armeija ja valmistaa sillanpääasema retkelle pohjoiseen.

Myöhemmin saatoimme tuon tuosta vakuuttua, että sanonnalla "neuvostolaismallinen" Sunjatsen ei tarkoittanut vain Punaisen armeijan järjestysperiaatteille pohjautuvaa ja sen taktisia johtoajatuksia noudattelevaa armeijaa, vaan hän tahtoi antaa armeijalleen nimenomaan kansanarmeijan luonteen — vaikkei tietysti ollutkaan kysymys työläisten ja talonpoikain yhtenäisen kansallisrintaman hallituksesta.

Kantonin hallituksen aseman vakaannuttamisessa ja vallankumouksen tukikohdan muodostamisessa Etelä-Kiinaan oli tunnetusti ratkaiseva merkitys Vampun sotakoululla sekä vallankumouksellisilla yksiköillä, joita koulutettiin meikäläisten sotilasneuvonantajien osanotolla. Sunjatsen sanoi sotakoulun avajaisissa v. 1924 kesäkuun puolivälissä: "Minkä opetuksen olemme saaneet? Sen, että vaikka Venäjän vallankumouksen etujoukkona tsarismia vastaan taistelivat vallankumouksellisen puolueen jäsenet, niin heti vallankumouksen saavutettua ensimmäisen voittonsa muodostettiin vallankumouksellinen armeija. Nojaamalla sen jälkeen taistelussaan tuohon armeijaan Venäjän vallankumouspuolue kykeni lyhyessä ajassa saavuttamaan täydellisen voiton ja raivaamaan tieltään kaikki esteet. . ."

Sunjatsen toisti Vampun sotakoulun oppilaille useaan kertaan neuvostoliittolaisen kokemuksen merkitystä heille. Seuraava ote on hänen 3 pnä marraskuuta 1924 Vampun koulussa pitämästään puheesta: "Venäjän vallankumouksen saavutukset ovat paljon syvällisempiä kuin Ranskassa ja USA:ssa yli 100 vuotta sitten tapahtuneiden. Tämä selittyy sillä, että Venäjälle ilmaantui sellainen ajattelija kuin V. I. Lenin. Hän perusti vallankumouksellisen puolueen, jossa oli rautainen kuri. Puolueesta tuli valtava voimatekijä, mikä ilmeni hyvin pian Venäjän vallankumouksen saavutuksissa. Venäläisten menetelmät ovat meille hyvänä esimerkkinä."

Vampun sotakoulussa syntyi jo ensi kuukausina uusien upseerien koulutukselle otollinen ilmapiiri. Työskentely kyseisessä oppilaitoksessa muodosti venäläisten sotilasneuvonantajien tärkeimmän toiminta-alan Kantonissa.

Määmme avunanto Sunjatsenille tapahtui kokonaisuudessaan M. M. Borodinin poliittisella ohjauksella. Hänen toimintaansa on valotettu monissa artikkeleissa ja teoksissa niin Neuvostoliitossa kuin myös ulkomailla. Tahtoisin tässä yhteydessä korostaa sitä erikoisasemaa, mikä hänellä oli Kantonissa. Poliittisen ylineuvonantajan saamat valtuudet kuvastivat Sunjatsenin suhdetta maahamme ja hänen tulevaisuuden suunnitelmiaan. Ajatelkaa Borodinin toiminnan sisältöä. Kiinan kansallisten vapautusvoimien johtoportaassa oli avainasema ulkomaalaisella, jonka arvovalta perustui alussa vain hänen aatteittensa voimaan, henkilökohtaiseen charmiinsa ja tavattomaan tarmoonsa. Tilanne oli todella harvinainen. Sunjatsen keskitti tietoisesti Borodinin käsiin mahdollisimman laajan vallan. Palauttakaamme mieliin virat, joita Borodin hoiti noihin aikoihin: kansallishallituksen ylineuvonantaja, ulkoministeriön neuvonantaja, kuomingtang-puolueen toimeenpanevan komitean poliittisen toimikunnan neuvonantaja. Borodin oli läsnä kaikissa neuvotteluissa ja osallisena perustavaa laatua olleiden poliittisten asiakirjojen valmistelussa. Esitellen aina Borodinin ystäväkseen ja puoluelaisekseen neuvotteluissa ja kokouksissa ym. Sunjatsen pyrki vielä enemmän lisäämään hänen arvovaltaansa. Sunjatsenin kuoltua Borodin vielä kahden vuoden ajan säilytti poikkeuksellisen asemansa hänen seuraajiensa keskuudessa.

Sotilaallisen ylineuvonantajan virassa olivat vuoron perään P. A. Pavlov ja V. K. Blücher. Minä työskentelin koulussa neuvonantajana alusta lähtien ja Pavlovin saavuttua minusta tuli koulun vanhempi neuvonantaja. Omasin tuolloin jo huomattavan laajan sotilaallisen kokemuksen (minulla oli ollut kunnia komentaa Punaisen armeijan ensimmäistä rykmenttiä 1918 ja kansalaissodan lopetin prikaatinkomentajana) ja koetin parhaani mukaan jakaa sitä kiinalaisille ystävillemme.

Vampun koulun ensimmäisten kadettien valmistuttua alkoi kansallisen vallankumousarmeijan kahden ensimmäisen rykmentin muodostaminen. Vallankumouksellisia kaaderiupseereita kouluttaessamme olimme läheisessä yhteistyössä kiinalaisten kommunistien kanssa, joita oli silloin vielä vähän armeijassa (Vampun ensimmäisten kadettien joukossa heitä oli n. 40). Sittemmin kommunisteista tuli kansanvallankumouksellisen armeijan etujoukko ja rohkein taisteluvoima.

Kommunistisen upseerikaaderien valmentaminen Vampun koulussa oli mitä tärkein myönteinen tulos Kiinan kommunistisen puolueen liittymisestä Sunjatsenin kuomingtangiin. Kijnan kansan vapautusarmeijan monet myöhemmin tunnetut sotapäälliköt saivat ensimmäiset tietonsa nykyaikaisesta sodankäynnistä Vampussa. Yhdessä niiden upseereiden kanssa, jotka opiskelivat Neuvostoliiton sota-akatemioissa ja opistoissa, he muodostivat vallankumouksen väliaikaisen tappion jälkeen syntyneiden sissialueiden sotilasjohtajiston ydinjoukon.

Sunjatsenin viimeisinä elinvuosina hänen politiikassaan olivat tunnetusti etualalla liittoutuminen Kiinan kommunistisen puolueen ja Neuvosto-Venäjän kanssa sekä nojautuminen työläis- ja talonpoikaisjoukkoihin. Nämä "kolme politiikkaa" kuuluivat olennaisesti Sunjatsenin maailmankatsomukseen.

Lähtiessään vuoden 1924 lopulla pohjoiseen Sunjatsen antoi käskyn ensimmäisen sotaretken aloittamisesta Itään, Tšentsyminin joukkoja vastaan. Tämän retken aikana me neuvostoliittolaiset neuvonantajat tunsimme koulutustyömme tuottaneen hyviä tuloksia. V. K. Blücherin rohkea taktiikka ja älykäs operaatiosuunnitelma tuottivat tuntuvan voiton taantumuksesta. Ratkaiseva osuus retken onnistumisessa oli Vampun kasvateilla ja muodostelmilla.

Iloamme voiton lähestymisestä synkisti Pekingistä saapunut viesti tohtori Sunjatsenin kuolemasta. Sen vuoden aikana, minkä olimme työskennelleet Kantonissa, olimme täysin oivaltaneet Sunjatsenin merkityksen Kiinan vallankumoukselle ja todenneet hänen tavattoman arvovaltansa kiinalaisten vallankumouksellisten keskuudessa. Hänen valloittava olemuksensa jäi iäksi mieleemme. Sunjatsenin kuolemaa seuranneena päivänä me yhdessä Vampun kurssilaisten kanssa kunnioitimme hänen valoisaa muistoaan saavuttamalla Mjanhun luona loistavan voiton, joka ratkaisi ensimmäisen itäisen retken menestyksen.

TARVITSEEKO INSINÖÖRI KÄYTÄVÄ-KESKUSTELUJA?

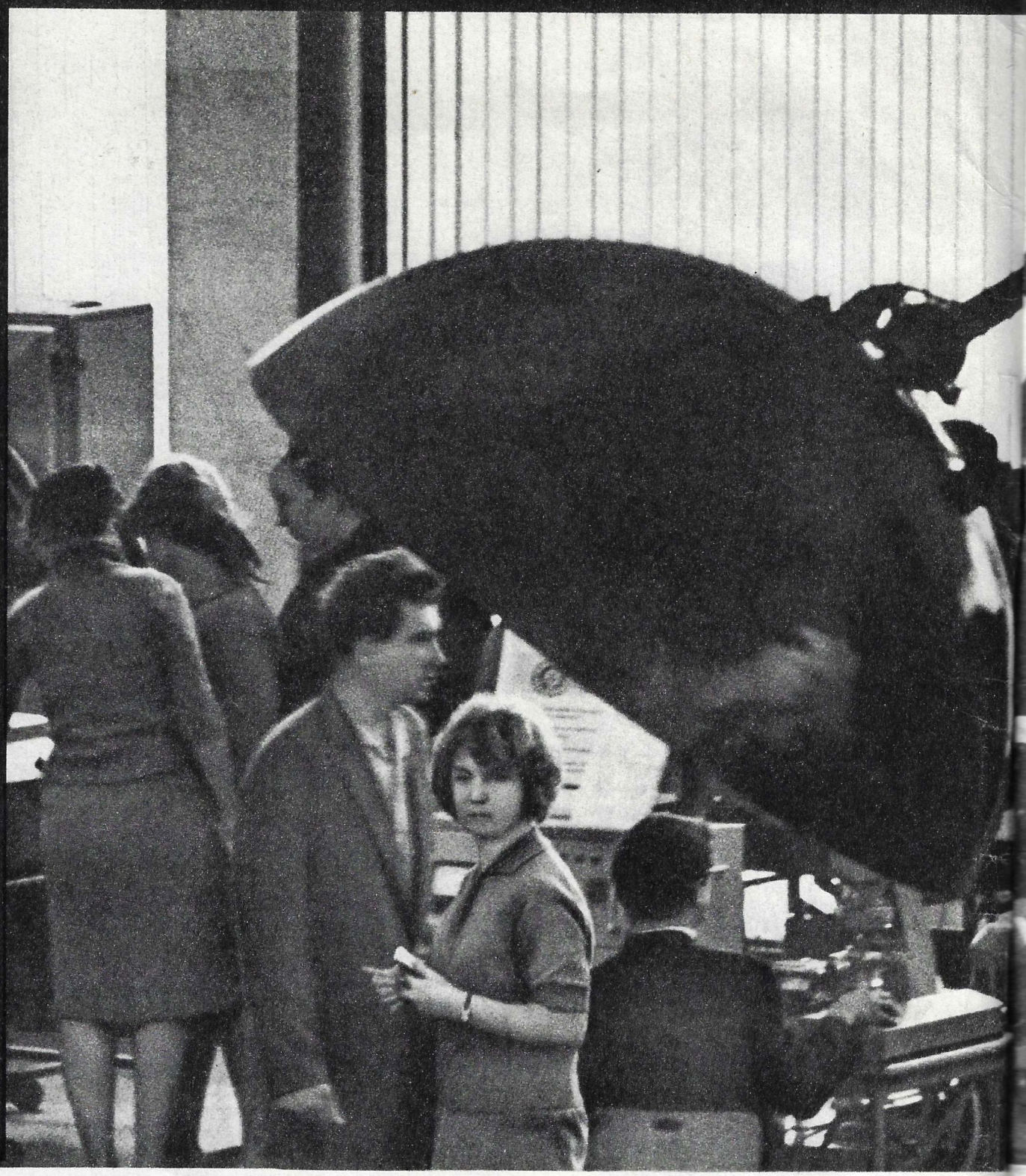

Teksti I. NEHAMKIN.

NIIN OMITUISTA KUIN LIENEEKIN, MONET OLETTAVAT, ETTÄ VILKASTA KESKINÄISTÄ KANSSAKÄYMISTÄ, PITKIÄ OPINTOMATKOJA, VOIMAKKAITA ELÄMYKSIÄ SEKÄ ENNENKAIKKEA VÄLITÖNTÄ KESKUSTELUA TARVITSEVAT VAIN TAITEILIJAT, RUNOILIJAT, NÄYTTELIJÄT YMS., KUN TAAS TIEDEMIEHET, INSINÖÖRIT JA KEKSIJÄT KAIPAAVAT RAUHAA, ERISTYNEISYYTTÄ MAAILMAN HYÖRINÄSTÄ, YKSINÄISYYTTÄ. . . EI VOI OLLA ERHEELLISEMPÄÄ KÄSITYSTÄ.

XX vuosisadalla saapui erääseen löytöjä ja keksintöjä rekisteröivään virastoon käsikirjoitus, jossa oli useita sivuja laskelmia. Ne osoittivat, että niiden tekijä — omaamatta oppiarvoja ja olematta ammatiltaan matemaatikko — oli pyhittänyt elämänsä yhdelle ainoalle haaveelle ja tehnyt merkittävän löydön — keksinyt differentiaalilaskennan. Asiantuntija tutustui huolella käsikirjoitukseen ja lähetti tekijälle vastauksen. Siinä hän ilmoitti ihmiskunnan jo kaksi vuosisataa käyttäneen differentiaalilaskentaa. Nerokas mutta naiivi keksijä oli ollut siitä tietämätön. Siksi hän oli käyttänyt elämänsä turhaan, löydetyn löytämiseen. Nykypäivän ammattimies sanoisi, että tekijä oli joutunut informaation riittämättömyyden uhriksi.

Lisäämme — ja oman varomattomuuden. Sillä jo lähes 25 vuosisataa sitten Sokrates huomautti: ". . .tarkastelen aarteita, joita vanhat viisaat ovat jättäneet meille teoksissaan; ja jos löydämme jotain hyvää, lainaamme sen ja pidämme sitä suurena hyötynä itsellemme." Meidän aikanamme tätä ajatusta on toistamistaan toistettu. "Miksi miettisit mietittyä. Ota valmis ja mene pitemmälle. Siinä on ihmiskunnan voima" huomautti Leo Tolstoi.

Mutta onko tuon neuvon noudattaminen helppoa?

Tarkastelkaamme asiaa käytännölliseltä kannalta. Kuvitelkaamme kemistiä, joka hallitsee 30 kieltä (miltei mahdoton ehto). Hän on asettanut päämääräkseen lukea kaikki 1965 ilmestyneet julkaisut oman ammattinsa alalta. Työskennellen 40 tuntia viikossa ja käyden lävitse 4 julkaisua tunnissa hän pystyisi vuodessa tutustumaan vain 1/17 julkaistusta aineistosta.

Olisi kuitenkin luettava kaikki, jottei joutuisi keksimään keksittyä. Amerikkalaiset ovat laskeneet, että nykyään kemisti käyttää tarvitsemansa aineiston etsimiseen ja lukemiseen yhtä paljon aikaa kuin omiin tutkimuksiinsa. Niin on tänään. Entä huomenna? Ehkä hän joutuu luopumaan omista kokeista ja antautumaan kokonaan vieraiden tutkimustulosten lukemiseen? Eikä tällaiseen asemaan ole joutunut yksinomaan kemisti.

Ihmiskunta on kautta aikojen kiinnittänyt huomiota tarkkojen tietojen nopeaan saantiin. Tosin vielä 3—4 vuosikymmentä sitten vallinnutta tilannetta ei voida edes verrata nykyiseen ja vielä vähemmän siihen, joka muodostuu lähitulevaisuudessa. Informaation puute johtaa vähintään yhtä surullisiin tapauksiin kuin se, josta kerrottiin alussa. Voimia ja varoja haaskaavat kokonaiset tutkijakunnat.

Informaatiopalvelun tarpeellisuus on oivallettu Neuvostoliitossa jo kauan sitten. Jo 1921 laskettiin Leninin aloitteesta yhtenäisen yleisvaltakunnallisen tieteellisen tiedotuspalvelun perusta. Sen tuli käsittää kaikki laitokset, virastot ja laboratoriot, saattaa niiden tietoon tärkeimpien maailmassa suoritettujen tutkimusten tulokset sekä kerätä tietoja kyseisten laitosten omista aikaansaannoksista ja tehdä ne laajalti tunnetuksi. Se oli hyvin vaikeaa silloin neuvostovallan ensi vuosina. Mutta uusi yhteiskuntajärjestelmä sa-

moin kuin tuotantovälineiden yksityisomistuksen ja yhtiösalaisuuksien puuttuminen sekä tuotanto- ja tutkimuslaitosten keskinäinen yhteys mahdollisti jo silloin tällaisen tieteellisen informaatiotoiminnan perustan laskemisen.

Leninin ajatusta yhtenäisen yleisvaltakunnallisen tiedotuspalvelun järjestämisestä vastasi ja jatkoi Yleisliittolaisen tieteellis-teknisen informaatioinstituutin perustaminen. Siitä on tullut tieteellisen kirjallisuuden eräänlainen "rikastetehdas". Instituutti saa yli 100 maasta noin 17 000 eri nimistä tieteellistä lehteä. "Seulottuaan" ja "tiivistettyään" ne se tuottaa informaatiotiivistettä. Instituutin laatimien selostevihkojen niteet (yhtenä kappaleena) käsittävät vuosittain 25 hyllymetriä. Lisäksi julkaistaan pikatiedotuksia eri aloilta, vuosikertomuksia "Tieteen saavutukset" jne.

Uudet ajat ovat asettaneet tällaiselle tiedotuspalvelulle uusia tehtäviä. Siksi Neuvostoliiton ministerineuvosto teki 1962 alan vielä laajempaa kehittämistä koskevan päätöksen. Perustettiin noin 100 yleisliittolaista tiedotuskeskusta ja saman verran teknisen informaation keskustoimistoja. Ne ovat välittömästi yhteydessä tuotantolaitoksissa toimiviin 4 000 toimistoon. Jatkuvasti laajenevan informaatiopalvelun piirissä työskentelee n. 50 000 ammattihenkilöä. He huoltavat tiedoilla miljoonia tutkijoita, insinöörejä ja teknikoita.

Miten tiedotusvirkailijoiden työ on koneellistettu ja automoitu?

Kansainvälisen näyttelyn Interorgtehnika-66:n vieraat näkivät osan valtavan työmme tuloksia. Esillä oli tietokoneita, elektronikojeita, jäljennöslaitteita sekä muita koneistoja, joiden yksinomaisena tarkoituksena on informaation kerääminen, käsittely, tallenta ja ulosanto. Niiden laatua osoittavat muun muassa tällaiset luvut: elektroniikan tietopalvelukeskus tallentaa muistiinsa yli 100 000 asiakirjaa ja tilauksesta käy ne lävitse 3 000 asiakirjan sekuntinopeudella. Toinen informaatiokeskus pystyy 5—10 minuutissa antamaan minkä hyvänsä 7 000:sta siihen tallennetusta tiedosta. Kolmas — ns. Onega-systeemi — kerää ja jakaa erilaisia tietoja sekä suorittaa automaattisesti kirjaamistoimet. Yleisön mielenkiinto näyttelyä kohtaan oli ymmärrettävän voimakas. Siksi päätimme käytyämme näyttelyssä esitellä lukijoillemme erään uusista neuvostoliittolaisista laitoksista, jonka informaatiojärjestelmän toteuttamisessa on käytetty monia eri muotoja.

Katsokaa tällä ja seuraavalla aukeamalla olevia kuvia. Näette kasvoja, satoja väitteleviä ja jotain muistiin kirjoittavia tai koneissa ja laitteissa häärääviä sekä selostuksia kuuntelevia ihmisiä. Se on elektroniikan tuntijoita varten perustettu tieteellisen ja teknisen informaation keskus. Siinä on tietojen tallentamisen osasto, missä tutkitaan ja käsitellään aikakauslehdet, kirjat, kertomukset ja patentit. Siellä voi perehtyä alan kotimaisiin ja ulkomaisiin uutuuksiin. Siellä on myös iso, useita saleja käsittävä näyttely, missä näkee monia uusia kojeita ja koneita toiminnassa ja saa tyhjentävät tiedot niistä.

Näyttelyesineiden luona kehkeytyy tuon tuosta väittelyjä ja mielipiteidenvaihtoa. Siellä törmäävät vastakkain erilaiset käsitykset ja usein saavat ratkaisunsa tärkeät ongelmat. Tutkija ei tarvitse menestyksellistä työtään varten eristettyjä "norsunluutorneja" vaan myös tällaisen kanssakäymisen paikkoja. Meidän aikanamme yksityisen henkilön työ on osanen yhteistä työtä ja yksityisen menestys on seurausta yhteisestä menestyksestä. Siksi osallistuminen tällaiseen "käytäväkeskusteluun" on tiedemiehelle ja insinöörille hyvin antoisaa.

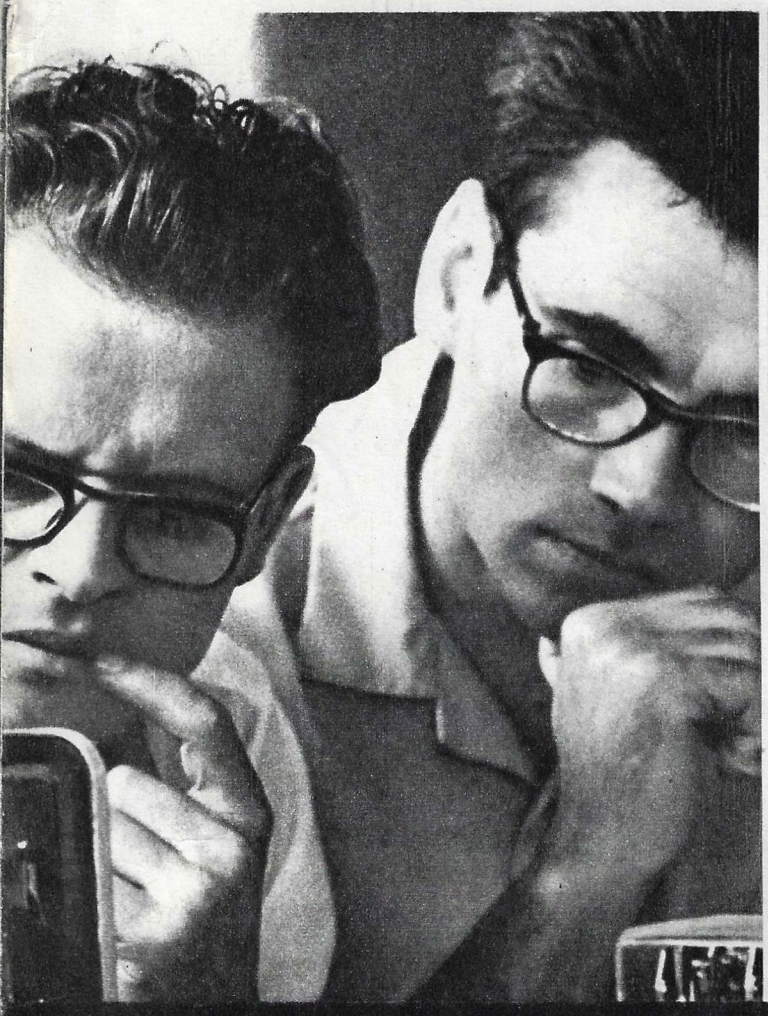

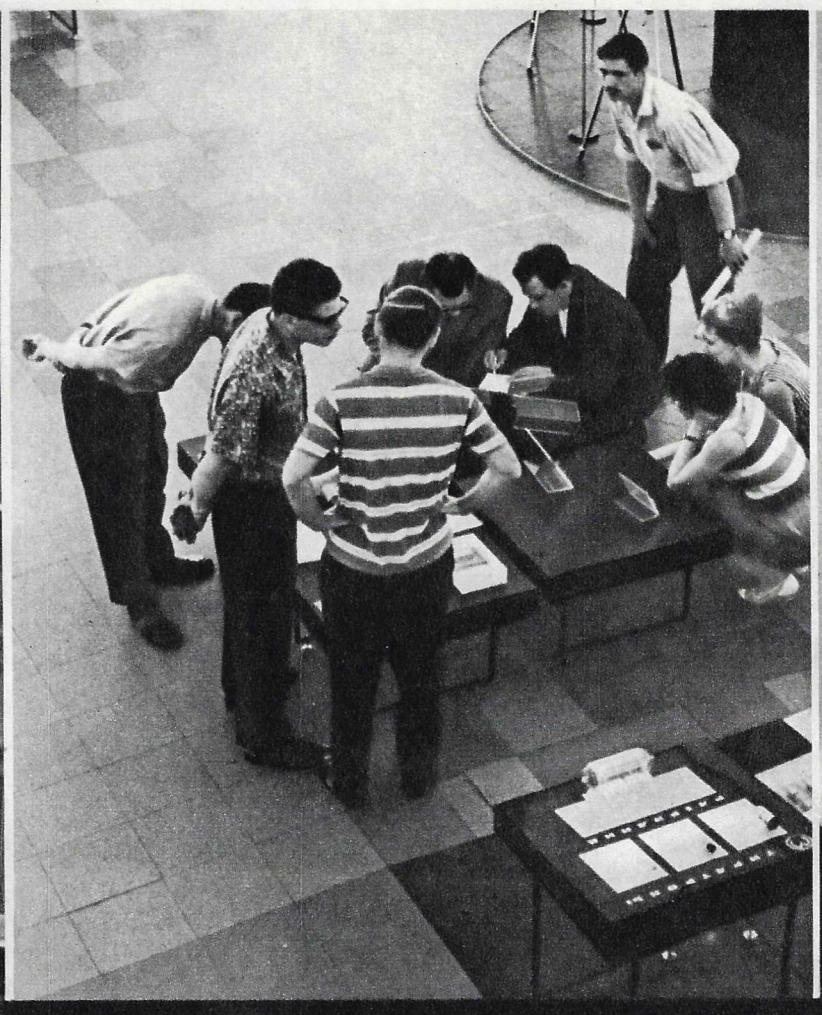

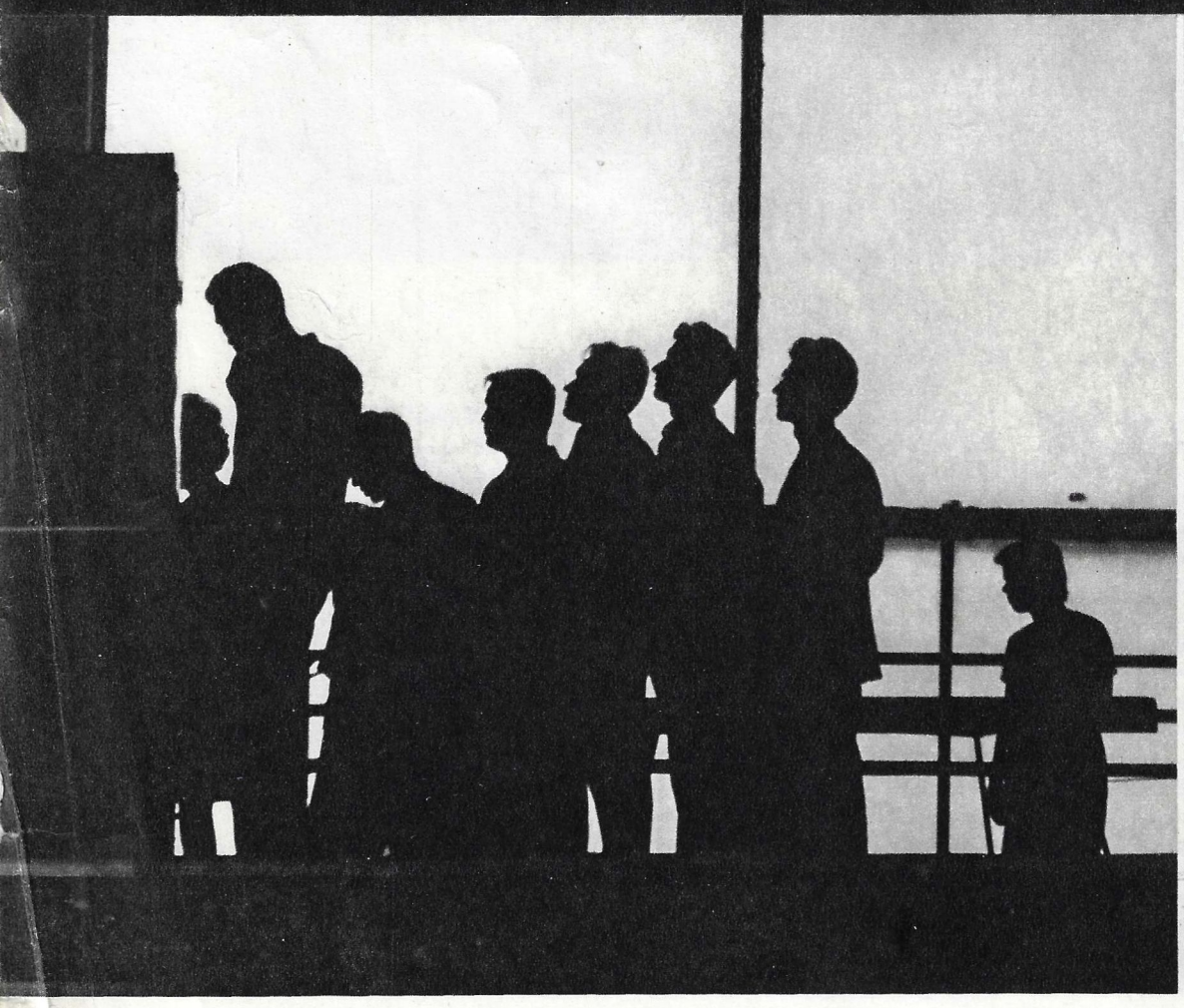

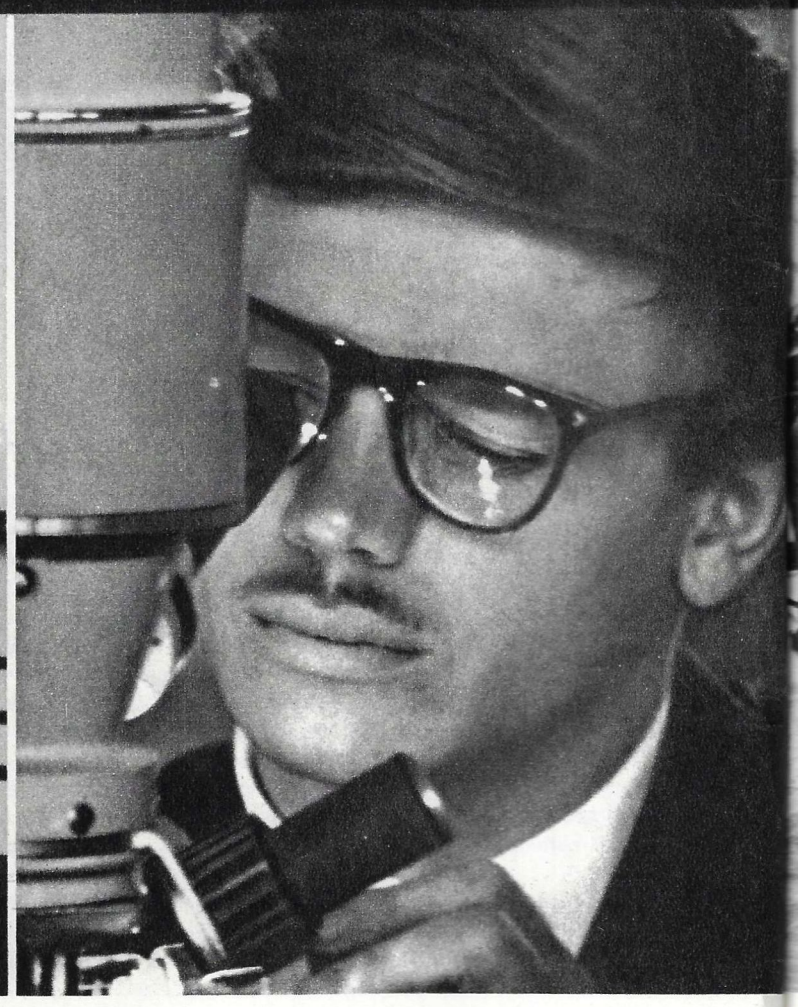

INFORMAATIOINSTITUUTIN "KÄYTÄVÄT" OVAT PAIKKA, MISSÄ AMMATTIMIEHET SEURUSTELEVAT VILKKAASTI, VAIHTAVAT MIELIPITEITÄ, KUULEVAT TIETEEN JA TEKNIIKAN UUSIMMISTA SAAVUTUKSISTA.

TARVITSEEKO INSINÖÖRI KÄYTÄVÄKESKUSTELUJA?

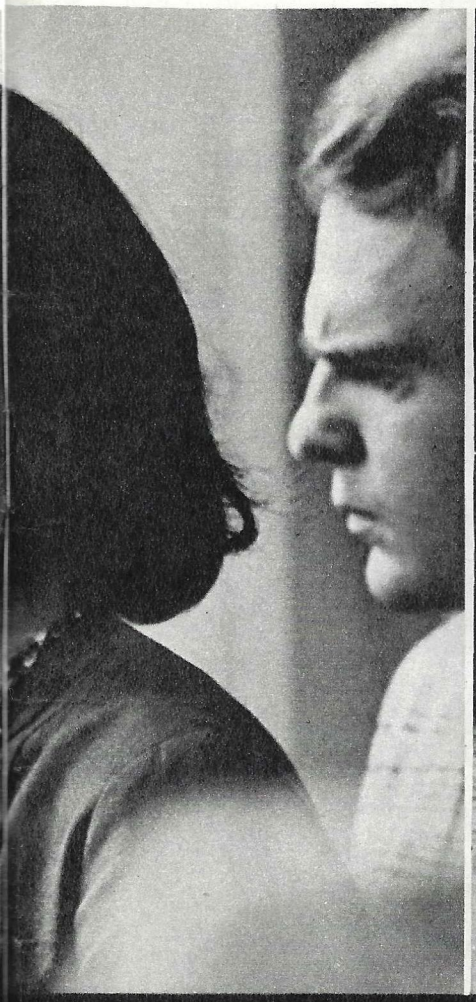

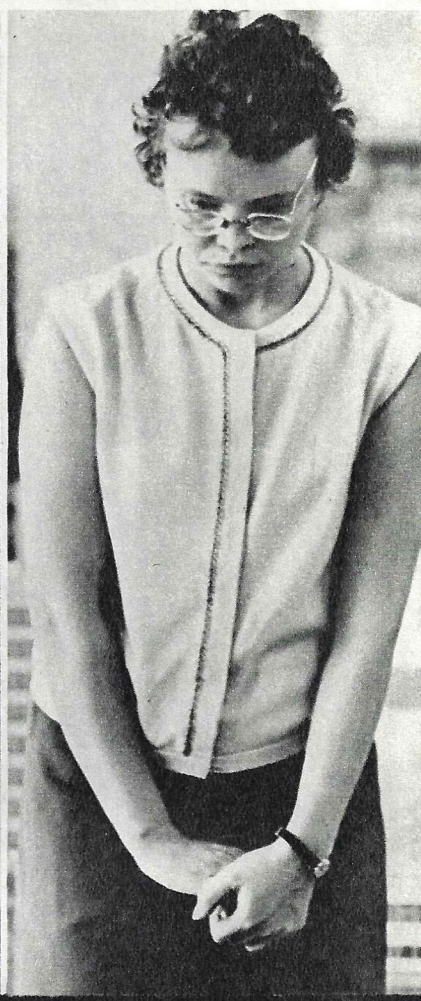

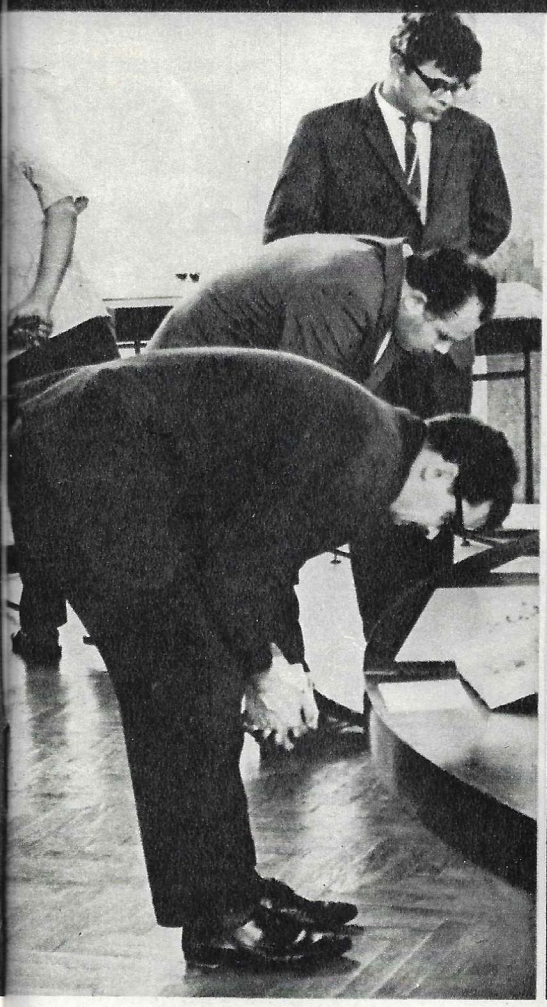

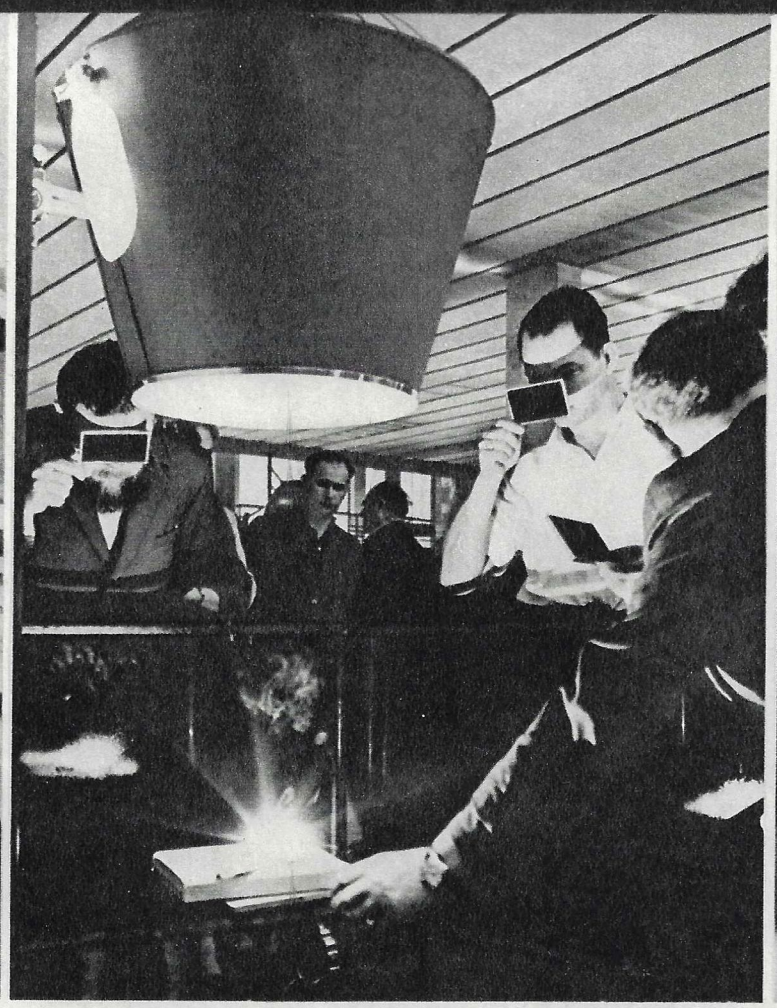

Kuvat J. BAGRJANSKI.

Talonpoikaisliikkeet ja -kapinat järkyttivät aikoinaan monia Venäjän alueita. Taiteilija Lissner on kuvannut levottomuuksia Moskovassa v. 1662. Alla tunnetun venäläisen taiteilijan Surikovin taulu — Stepan Razin Volgalla.

HISTORIAN SIVUJA

Kirj. Eugen KRIGER.

Venäjällä lokakuussa 1917 tapahtuneen sosialistisen vallankumouksen aattona Vladimir Lenin kirjoitti maanalaisesta piilopaikastaan bolševikkipuolueen keskuskomitean jäsenille:

"Kirjoitan näitä rivejä 24 päivän illalla, tilanne ei voisi olla kriittisempi. On selvääkin selvempää, että kapinan viivyttäminen olisi nyt jo tosiaan samaa kuin kuolema... Ei saa odottaa!!.. eikä missään tapauksessa jättää valtaa Kerenskin ja kumppaneiden käsiin 25 päivään asti, ei missään nimessä; asia on ratkaistava ehdottomasti tänä iltana tahi yönä."

Lenin oli vallankumouksen nerokas strategi. Hän vaistosi herkästi ja virheettömän tarkasti ajankohdan, tilanteen ja voimasuhteet historian jyrkimmissäkin käännekohdissa. Niinpä hän määrittikin Venäjän sosialistisen vallankumouksen suoritushetken yhden vuorokauden puitteisiin mahtuvien tuntien tarkkuudella.

Seuranneet tapahtumat, jotka käänsivät mittasuhteiltaan valtavan ja monessa suhteessa takapajuisen maan kapitalismin raiteilta sosialismin tielle, näyttivät monista kansan elämää tuntemattomista henkilöistä ja ulkomaisista tarkkailijoista odottamattomilta ja uskomattomilta.

Ne tulivat kuitenkin yllätyksenä vain henkilöille, jotka olivat huonosti perillä Venäjän historiasta. Emme tällöin tarkoita virallista paraatihistoriaa vaan todellista elävää historiaa, ei keisareiden vaihtumista valtaistuimella vaan miljoonaisten joukkojen olosuhteiden kehitystä, ihmisten taloudellisia keskinäissuhteita ja heidän luokkaetujensa yhteentörmäystä.

Venäjän vallankumousliikkeen historia on pitkä ja dramaattinen.

Lenin sanoi Venäjän omaksuneen marxilaisuuden kärsimysten kautta. Saatamme ymmärtää nämä sanat muistaessamme vuosisatoja sitten tapahtuneita alkuvoimaisia talonpoikaiskapinoita, jotka hukutettiin tuleen ja vereen, muistaessamme ensimmäistä vallankumouksellista nousua — vuoden 1825 joulukuun 14 päivänä tapahtunutta aatelisten dekabristien kapinaa itsevaltiutta vastaan, muistaessamme vallankumouksellisten keskisäätyläisten ja "Narodnaja voljan" sankareiden taistelua sekä sitä suurta myrskyä, mikä nousi Venäjällä työväenluokan astuttua historian näyttämölle ja omaksuttua Marxin, Engelsin ja Leninin vallankumouksellisen teorian.

Lokakuussa 1917 Lenin määritti kapinan alkamishetken taskukellonsa (se oli sillä hetkellä todella historian ajannäyttäjä) mukaan. Edeltäneinä aikoina tällaiset vallankumouksellisen tilanteen (ei tietenkään työväenvallankumouksen) kypsymishetket olivat toisistaan vuosisatojen etäisyydessä.

ALOITTAJINA TALONPOJAT, MAAORJAT, RYYSYLÄISET

. . .Keväällä 1667 ilmestyi Donille ja sittemmin myös Volgalle suuri joukko atamaani Stepan Razinin johtamia ryysyläisiä. Razin oli omanlaatuisensa kasakka. Hän oli osallistunut kasakoiden sotaretkiin, käynyt neuvotteluja kalmykkien kanssa ja tehnyt pyhiinvaellusmatkan kaukana Vienanmerellä sijainneeseen Solovetskin luostariin. Matkoillaan hän oli nähnyt maaorjien ja muiden vähäosaisten puutteen ja kurjuuden sekä havainnut heidän patoutuneen tyytymättömyytensä ja vihansa. Kurjuutta pakoilevia maaorjia siirtyi Venäjältä ja Ukrainasta Donin seuduille.

Razin hyökkäsi tsaarille, patriarkalle ja kauppiaille kuuluneen lotjakaravaanin kimppuun, tuhosi vartioston ja vapautti kahlitut karkoitusvangit. Hän ei kajonnut työntekijöihin eikä muihin vähäväkisiin, ja nämä liittyivät häneen suurina joukkoina. Razinin ryysyläisarmeija laskeutui alas Volgaa, löi hajalle kapinaa kukistamaan lähetetyn streltsijoukon, saapui Kaspian merelle ja purjehti Derbentistä Bakuun kukistaen merellä Persian šaahin lähettämän laivueen. Suunnitellen retkeä Moskovaan Razin tunkeutui Astrakaniin. Kapina laajeni nostattaen mukaansa sekä venäläistä että ei-venäläistä asujaimistoa ja kasvaen itse asiassa talonpoikaissodaksi.

Razinin nostojoukko 8 000—10 000 miestä — valtasi useita isoja kaupunkeja. Levottomuudet alkoivat levitä Moskovan suuntaan. Razin levitti julistuksia kehottaen kaikkia sorrettuja ja ahdistettuja liittymään joukkoonsa. Hän kohdisti kutsunsa venäläisille, tataareille, tšuvasseille, mordvalaisille. Tsaari ja ylimystö haukkuivat razinilaisia roistoiksi, mutta kansanlaulut puhuivat toista. Niinpä eräässäkin sanottiin (vapaasti suomennettuna): Nouse, nouse aurinko punainen, lämmitä meitä köyhiä ihmisiä, meitä kunnon kulkureita. Emme ole varkaita emmekä roistoja, vaan Stenka Razinin työntekijöitä. . .

Stepan Razinin johtama kapina — paremmin kuin muutkaan feodalismin ja maaorjuuden ajan kapinat, joita oli ollut runsaasti jo ennen Razinia — ei saattanut johtaa voittoon. Vallankumoukselliset voimat olivat hajanaisia. Talonpoikaisto ei tajunnut itseään luokkana, joka voisi suorittaa yhteiskunnallisen mullistuksen Venäjällä. Razinin kannattajat vastustivat ylimystöä mutta kannattivat tsaaria, "hyvää tsaaria".

Aateliston Moskovassa muodostama armeija kukisti yksitellen kapinallisten hajanaiset joukot. Atamaani Jakovlevin johtamien varakkaiden taantumuksellisten kasakkain onnistui Kagalnikin luona Donilla saada yliote Razinista ja hänen kannattajistaan. Vangiksi joutunut Stepan teilattiin Moskovassa. Talonpoikaisveri virtasi Volgan ja Donin seuduilla, maaorjien ruumiit riippuivat hirsipuissa, Razinin "työntekijäin" jaloissa ja käsissä kalisivat kahleet.

RUNSAAN SADAN VUODEN KULUTTUA

Vuonna 1773 alkoi talonpoikaissota, jota johti Emeljan Pugatšev. Hän oli syntynyt samassa Zimoveiskajan kasakkakylässä kuin Razin. Emeljan oli hänkin saanut nähdä ja kokea paljon. Hän oli osallistunut kasakkajoukoissa Seitsenvuotiseen sotaan ja vänrikkinä ensimmäiseen venäläis-turkkilaiseen sotaan. Itse hän kertoi: "Missä kaikkialla olenkaan ollut ja mitä kaikkea olenkaan nähnyt! Olen kärsinyt vilua ja nälkää ja virunut vankiloissakin jumala ties kuinka kauan."

Pugatševin liikettä edelsivät Razinin kapinan lisäksi Demidovin tehtailla työskennelleiden talonpoikien sekä Uralin, Pietarin läänin ja Volgan seudun työväen ja talonpoikaiston monet nousut.

Pugatševin ideana oli tekeytyä tsaariksi, Pietari III:ksi, jota tämän puoliso, Katariina, vainosi. Tämä ilmensi jälleen talonpoikaiston heikkoa luokkaitsetuntoa. Samantapaisia, valenimen varjossa nostatettuja kapinoita oli ollut ennenkin.

Jaikalla alkanut kansannousu levisi Orenburgin suuntaan nostattaen matkallaan kasakoita, baškiireja, kazaheja ja tataareja. Niinpä pugatševilaisiin yhtyi pian myös baškiiri Salavat Julajevin johtama joukko-osasto, johon kuului 2 000 miestä. Uralilla kapina veti mukaansa tehtaiden ja kaivosten äärimmilleen nääntyneitä orjatyöläisiä. Lopulta Volgan seudun koko maaorjatalonpoikaisto oli osallisena tässä kansansodassa.

Pugatševin julistuskirjeet tekivät tiettäväksi, että "köyhä kansa on Venäjällä kaikkialla suuressa ahdingossa ja hädässä". Emeljan Pugatšev oli älykäs ja lahjakas mies, joka ymmärsi ihmisiä ja osasi innoittaa heitä. Hän lupasi Uralin seudun kansoille: "Turvaan teille maat, vedet, metsät, kalansaaliit, asunnot, heinämaat ja meret, leivän, uskonne ja lakinne, kylvöt ja ravinnon, paidan ja palkan, lyijyn, ruudin ja muonan, — toisin sanoen kaiken, mitä kaipaatte elämäänne varten."

Näemme siis, että tämä valekeisari, joka takasi "vierasheimoisille" heidän uskonsa ja lakinsa, oli viisaampi ja kaukonäköisempi kuin monet voidellut hallitsijat. On muistettava, että julistusta tehtiin tunnetuksi myös tataarien kielellä.

Pugatšev suuntasi suuttumuksensa ja myös kansan vihan feodaalitilallisia, maaorjanomistajia kohtaan. Kapinan liekit leimusivat kuin metsäpalo kuivana kesänä. Moniin osiin maata syntyi itsenäisesti toimineita kapinajoukkoja. Pugatševilla itsellään oli hyvin kiinteä esikunta, johon kuului sellaisia eteviä miehiä kuin Hlopuša — entinen maaorja ja palkkatyöläinen, joka oli vuosikausia piiloitellut pakopaikoissa ja kitunut pakkotöissä. Hän pani alulle aseiden valmistuksen kapinallisten leirissä ja ohjasi heidän valtaamiensa tehtaiden hallinnon järjestelyä.

Talonpoikaissota sai valtavat mitat. Maaliskuussa 1774 Pugatševin joukoissa oli n. 50 000 miestä. Ne jakautuivat rykmentteihin sekä sadan ja kymmenen miehen joukkueisiin. Perustettiin jopa sotaneuvosto, joka oli samalla yleisesikunta, korkein oikeus ja huoltoelin. Kärsittyään tappion Uralilla Pugatšev murtautui Volgalle ja valtasi Kasanin.

Sinne virtasi hallituksen joukkoja Michelsonin johdolla. Pugatševin armeija lyötiin hajalle. Pugatšev siirtyi joukkojensa jätteiden kanssa Volgan oikealle rannalle. Runoilija Aleksander Puškin on sanonut tästä lyhyesti ja ytimekkäästi: "Pugatšev pakeni, mutta hänen pakonsa muistutti maahanryntäystä."

Kapina puhkesi uuteen liekkiin vallaten Volgan lähitienoon ja joukon suuria maakuntia. Katariina II oli aikeissa evakuoida hovinsa Riikaan. Pugatševin olisi pitänyt suunnata kulkunsa Moskovaan, mutta hän kääntyi etelään. Hän eteni etenemistään, valtasi monia kaupunkeja ja lähestyi Volgan varren tärkeää keskusta, Tsaritsinia. Keisarinna lähetti Pugatševia vastaan yhä enemmän hallituksen joukkoja. Syyskuussa 1774 Pugatšev kaapattiin vangiksi ja kuljetettiin häkissä Moskovaan, missä hänet kidutusten jälkeen teloitettiin.

Sellainen oli talonpoikaiskapinain katkeran kiertämätön kohtalo. Niitä rasitti valekuninkuuden naamari, usko "ihannehallitsijaan" sekä selvien poliittisten päämäärien puuttuminen. Mitä Emeljan olisi ryhtynyt tekemään, jos hän olisi päässyt voitolle? Mihin hän kutsui kansaa? Hän ei tiennyt sitä kunnolla itsekään. Ja siksi hän oli tuomittu joukkoineen häviöön.

"ON TAPAHTUVA VIELÄ PALJON IHMEELLISIÄ ASIOITA. . ."

Aika kului. Ranskasta kantautui Venäjälle Rousseaun, Voltairen, Montesquieun, Didrot'n ja muiden vapaa-ajattelijain aatteita. S. Glinka käänsi venäjäksi "Marseljeesin". Bastiljen valtaus saattoi jopa varsin maltillisesti ajatelleen kirjailijan ja historikon N. Karamzinin huudahtamaan: "... ja vallankumousta halutaan pitää jo ikäänkuin päättyneenä. Ei! Ei! On tapahtuva vielä paljon ihmeellisiä asioita: äärimmäinen mieltenkuohu on enteenä siitä". Kirjoitettuaan tämän hän pelästyi ja pyyhki

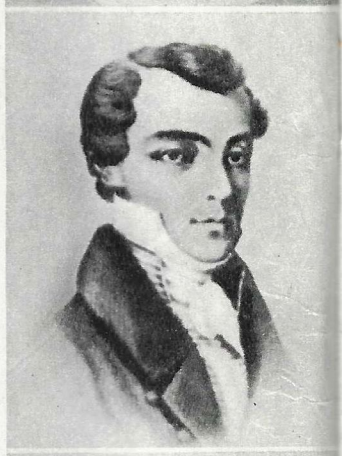

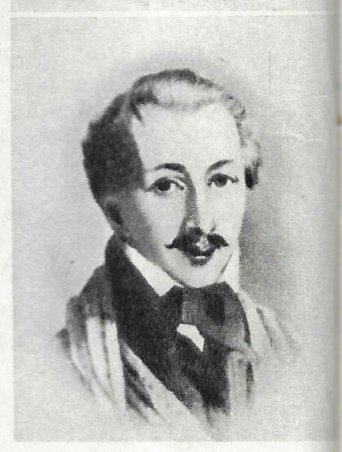

AJATUS MUUTOSTEN TARPEELLISUUDESTA JA MAAORJUUDEN HÄVITTÄMISEN VÄLTTÄMÄTTÖMYYDESTÄ KYPSYI KANSANJOUKOISSA. JOPA AATELISPIIREISSÄKIN, HALLITSEVAN LUOKAN VALISTUNEIMPIEN JA AJATTELEVIMPIEN EDUSTAJIEN KESKUUDESSA, ALKOI DEMOKRAATTISTEN ETSISKELYJEN AIKA. DEKABRISTIT, JOTKA JÄTTIVÄT HUOMATTAVAN JÄLJEN VENÄJÄN VALLANKUMOUKSELLISEN KEHITYKSEN HISTORIAAN, HEITTIVÄT AVOIMEN HAASTEEN TSAARILLE JA YRITTIVÄT HÄVITTÄÄ VALLITSEVAN JÄRJESTELMÄN. TAITEILIJA KOLMANIN TAULUSSA ON KUVATTU DEKABRISTIEN KAPINA PIETARIN SENAATIN TORILLA JOULUKUUSSA 1825. ALLA TAITEILIJA KARDOVSKIN TAULU "PUŠKIN DEKABRISTIEN PARISSA KAMENSKIN KYLÄSSÄ". VIERESSÄ VIIDEN TELOITETUN DEKABRISTIN: PESTELIN, RYLEJEVIN, BESTUŽEVIN, MURAVJEVIN JA KAHOVSKIN MUOTOKUVAT.

nämä sanat pois "Venäläisen matkamiehen kirjeistä". Ne sisältyvät vain ranskankieliseen painokseen.

Mielten kuohu kuitenkin vain kasvoi. Valistuskirjailijaksi katsottava aatelismies Aleksander Radištšev oli Venäjän ensimmäinen suuri tasavaltalainen ja demokraatti. Hän kirjoitti jo ennen Ranskan vallankumousta oodin "Vapaus", jossa tervehti pohjoisamerikkalaisten siirtomaiden vapaustaistelua seuraavaan tapaan: Sinun puoleesi mieleni palaa, sorretun, tallatun maan, missä vapaus kahleita kantoi; sinä siellä riemuitset, mutta me täällä kärsimme ja janoamme samaa kuin sinä.

Katariina II karkoitti Radištševin Siperiaan. Heräävää kansalaismieltä oli kuitenkin mahdoton karkoittaa. Toinen valistuskirjailija F. Kretšetov herätti vapauden kannattajia "suurimpaan kapinaan mitä on koskaan ollut". . . "kumoamaan itsevaltiuden, joko perustamaan tasavallan tahi saamaan muuten aikaan kaikkien yhdenvertaisuuden". Historian myyrä teki työtään. Maaorjuuden kahleihin kammittu Venäjä uneksi vallankumouksesta.

Sietämättömän raskas maaorjuus synnytti Venäjän talonpoikaiston keskuudessa synkän alkuvoimaista vihaa, joka kasvamistaan kasvoi. 1800-luvun alkupuolella maassa lasketaan olleen yli 1 000 talonpoikaiskapinaa. Yksistään 1816—1820 maaseudulla oli 87 kapinaliikettä. Donilla 45 000 maaorjaa heitti työnsä tilanherrojen mailla ja taisteli rangaistusretkikuntia vastaan. Donin ohella kapinoita oli Uralilla ja Podolskin läänissä.

Itsevaltiuden mätäpaiseet herättivät inhoa kaikissa rehellisissä ihmisissä. Kirjailijat Novikov, Radištšev, Tšaadajev, Puškin ja sittemmin Lermontov naulitsivat tsaarin, hänen hovijoukkonsa ja koko itsevaltiuden häpeäpaaluun. Kansanjoukoissa hautunut alkuvoimainen kapinamieli viritti protestihenkeä myös aateliston parhaimpien, valistuneimpien ja edistyksellisimpien vapaamielisten edustajien keskuudessa, jotka olivat saaneet innoitusta Ranskan vallankumouksesta. "He olivat kauhean kaukana kansasta" — Lenin kirjoitti — mutta heidän, dekabristien osana oli johtaa Venäjällä ensimmäistä vallankumouksellista esiintymistä tsarismia ja itsevaltiutta vastaan.

14. JOULUKUUTA 1825

Ensimmäisen varsinaisesti vallankumouksellisen esiintymisen Venäjällä suoritti joukko valistus- ja edistysmielisen aateliston parhaimmistoa. Napoleonia vastaan käyty sota ja sen aikana kehittynyt laaja sissitoiminta olivat virittäneet venäläisten mieliin tietoista isänmaanrakkautta ja kansalaistuntoa. Venäläisten joukkojen oleskelu Länsi-Euroopan maissa, Ranskassa, oli tuonut eturivin upseeriston lähelle tuon ajan edistysaatteita. Venäläisten sotamiesten ja talonpoikaississien suorittama urotyö palautti ajatukset entistä polttavammin heidän omaan oikeudettomuuteensa, maaorjuuteen.

Hallitsijan uskottu, sivistymätön sotilasmoukka Araktšejev kiristi maaorjuutta perustamalla sotilassiirtoloita, joissa tilanherra- ja sotilaskomento sulautuivat yhdeksi. Donilla syttyi talonpoikaiskapinoita. Vanhimpiin kaartilaismuodostelmiin kuuluneen Semenovskin rykmentin "hallitsijan komppania" rohkeni esittää keppikuriin suuttuneena valituksen rykmentinkomentajaa vastaan. Koko komppania vangittiin. Muissakin komppanioissa alkoi syntyä levottomuuksia. Silloin tapahtui ennenkuulumatonta: koko Semenovskin rykmentti vangittiin ja passitettiin Pietari-Paavalin linnaan.

Taantumus riehui myös opetuslaitoksen alalla. Kasanin koulupiirin ylitarkastaja määräsi, että kaikkien aineiden opetuksen, jopa matematiikankin, oli perustuttava raamattuun. Lehdistösensuuria kovennettiin. Tuon ajanjakson taloudellisena taustana oli maaorjuusjärjestelmän rappeutuminen ja kapitalististen tuotantosuhteiden syntyminen. Yrittäjät tarvitsivat vapaita työvoimamarkkinoita. Maaorjatalonpoikien sidonnaisuus oli esteenä niiden kehitykselle. Taloudellinen välttämättömyys oli ruokamultana vapaa-ajattelulle sekä itsevaltiuden ja maaorjuuden vastaisille aseellisille esiintymisille; se saneli myös dekabristien vallankumouksellisten järjestöjen synnyn.

. . .Pilvisenä joulukuun 14 pnä 1825 Pietarin Senaatintorille marssi henkivartiokaartin Moskovan rykmentti. Esiintymistä johtivat kirjailija Aleksander Bestužev (Marlinski), hänen veljensä Mihail sekä upseeri Štšepin-Rostovski. Rykmentti rivistäytyi Pietari Suuren patsaan ympärille nelikulmioon voidakseen joka puolelta suojautua hallitsijalle uskollisilta joukoilta.

Kapinalle oli valittu suotuisa hetki. Keisari Aleksanteri I oli juuri kuollut Taganrogissa. Häneltä ei ollut jäänyt jälkeläistä. Valtaistuimen perijäksi oli tullut hänen vanhempi veljensä Konstantin, joka oli jo Aleksanterin eläessä luopunut valtaistuimesta, mutta ei ollut saattanut päätöstään julkisuuteen. Konstantinin jälkeen vanhin veli oli Nikolai. Hän hoputti Konstantinia julkaisemaan luopumisensa mutta tämä oli vaiti pysytellen Varsovassa. Konstantinista oli tullut muodollisesti keisari ja joukot olivat jo vannoneet uskollisuutta hänelle. Valtaistuin oli tavallaan tyhjänä. Oli vallalla hämminki. Silloin Nikolai päätti viitata kintaalla Konstantinin virallisen luopumisen puuttumiselle ja määräsi joulukuun 14:ksi uuden vannotusseremonian. Dekabristit päättivät käyttää hämminkiä hyväksi ja astua näyttämölle.

Kapinallinen Moskovan rykmentti seisoi torilla. Tunnit kuluivat. Kenraalikuvernööri Miloradovitš ratsasti suostuttelemaan kapinallisia. Dekabristit eivät halunneet verenvuodatusta, mutta vuoden 1812 sankari Miloradovitš oli sotilaiden keskuudessa omaamansa suosion vuoksi vaarallinen. Kapinallisten esikuntapäällikkö Obolenski käänsi ratsuaan suitsista ja iski Miloradovitšia pistimellä. Kahovskin ampuma pistoolinlaukaus teki haavoittumisen lopullisesti kuolettavaksi. Kello yhteen mennessä (päivällä) kapinallisiin yhtyi kaartin meriväki ja vielä pari tuntia myöhemmin henkivartijakrenatöörien osasto.

Kapinallisten toimettoman ja painostavan seisomisen jatkuessa Senaatintorilla koskettelemme hiukan tapahtumien esihistoriaa. Dekabristien salainen järjestö sai alkunsa 1816 ns. **Pelastusliiton** nimellä. Päämäärien ja toimintamuotojen riidanalaisuuden vuoksi liitto hajosi ja 1818 muodostettiin **Onnenliitto.** Se oli Venäjän ensimmäinen vallankumouksellinen järjestö, jonka tavoitteena oli tasavallan pystyttäminen. "Presidentti, pitemmittä puheittal" huudahti joku kiihkeästi äänestyskokouksessa.

Armeijan tukemina Espanjassa ja Napolissa tapahtuneet vallankumoukset, Piemonten kaappaus ja Kreikan kapina olivat saattaneet dekabristit ajattelemaan puhtaasti sotilaallista keikausta myös Venäjällä. Vapautuakseen hoipertelijoista Onnenliitto oli 1821 ilmoittanut hajoavansa, mutta sen tilalle tulivat Eteläinen ja Pohjoinen vallankumousseura.

Eteläisen seuran johdossa oli Siperian kenraalikuvernöörin poika, 1812 sodan osanottaja, Borodinon taistelun sankari, älykäs ja loistavan sivistyksen saanut upseeri Pavel Pestel, joka toimi rykmentinkomentajana Ukrainassa. Oltuaan alussa perustuslaillisen monarkian kannattaja hän sittemmin tuntuvasti vasemmistolaistui ja omien sanojensa mukaan "muutuin mieleltäni tasavaltalaiseksi ja aloin pitää tasavaltalaista hallintoa suurimpana hyvänä ja korkeimpana siunauksena". Evästyksessään tulevalle vallankumoukselliselle väliaikaiselle hallitukselle Pestel ennusti maaorjuuden ja säätyjärjestelmän kukistumista sekä puolsi kaikkien kansalaisten tasaveroisuutta lain ja tasavallan edessä. Tsaarin kannattajat olivat antaneet Pestelin ilmi ja kaapanneet hänet kiinni jo joulukuun kapinan edellä.

Pietarissa toimineen Pohjoisen seuran johdossa oli kaartinkapteeni Nikita Muravjev, perustuslakiluonnoksen laatija ja perustuslaillisen monarkian kannattaja. Hän oli vähemmän radikaali tilanherraomistuksen rajoittaja kuin Pestel. Pohjoisen seuran toisen siiven aatteellisena johtajana oli vakaumuksellinen tasavaltalainen, runoilija K. Rylejev. Tämä vapauden laulaja oli koonnut ympärilleen J. Obolenskin, kolme Bestužev-veljestä, P. Kahovskin ja I. Puštšinin — runoilija A. Puškinin ystävän. Pohjoinen ja Eteläinen seura olivat läheisessä yhteydessä toisiinsa. Vuonna 1825 niihin liittyi niinikään kumousmielinen Yhdistyneiden slaavien seura.

Mutta jatkakaamme kuvausta Senaatintorilta, missä kapinalliset seisoivat edelleen nelikulmioksi rivistyneinä. Aika kului hitaasti. Tapahtumien edellä "diktaattoriksi" valittu everstiluutnantti ruhtinas Sergei Trubetskoi ei saapunut torille. Nikolai I määräsi ensihämmingistä selvittyään hänelle uskolliset joukot ympäröimään Senaatintorin. Kapinallisia suostuttelemaan torille saapui myös metropoliitta. Hänet häädettiin pois huudoin: "Pyhä isä, laittautukaa pois, täällä ei ole teidän paikkanne". Torilla tunkeili kapinoitsijoille myötämielistä väkeä. Mutta johtajat epäröivät, viivyttelivät ja antoivat kalliin ajan kulua hukkaan. Rylejev etsii huolestuneena Trubetskoita. "Diktaattori" oli kuitenkin masentunut ja istuskeli keisarillisen yleisesikunnan talossa.

Vasta päivän lopulla valittiin uusi "diktaattori", J. Obolenski. Hallituksen joukkojen hyökkäykset torjuttiin pistimin ja kivääritulella. Kapinan johtajien epäröinti ja hajaannus uhkasivat johtaa perikatoon. Kenraali Suhozanet toi Amiraliteetin edustalle patteriston 36 tykkiä käsittäneen tykistöprikaatin. Kenraali Toll määräsi Nikolain suostumuksella avaamaan tykkitulen.

"Hehän ovat omia, teidän jalosukuisuutenne", sanoi tykkimies jurosti upseerille. Tämä sieppasi sytyttimen ja ampui itse. Kartessiryöppy lakaisi kapinoivia sotilaita ja torille sekä lähitalojen katoille kerääntynyttä "roskajoukkoa". Kapinalliset vastasivat kivääritulella, mutta se oli jo myöhäistä — aika oli hukattu ja ylivoima oli tsaarin puolella. Sotamiehet pakenivat verisen torin ylitse Nevaa kohden. Jäällä Mihail Bestužev teki viimeisen yrityksen saadakseen pakenijat järjestymään jälleen taistelurivistöiksi. Jää halkeili ammusten räjähdellessä. Perikato. Häpeä. Tappio.

Seurasi yö, apea, uneton, epätoivoinen yö. Vangittuja dekabristeja ryhdyttiin kuljettamaan kuulusteltaviksi ja tuomittaviksi Talvipalatsiin. Tutkimukset ja suljettujen ovien takana tapahtunut oikeuskäsittely kestivät kauan. Heinäkuun 13 päivää vasten yöllä 1826 Pietari-Paavalin linnassa teloitettiin hirttämällä Pestel, Rylejev, Muravjev-Apostol, Bestužev-Rymin ja Kahovski. Yli 120 dekabristia karkoitettiin Siperiaan. Kaikki mitä Venäjällä oli rehellistä, suri joulukuun sankareiden kohtaloa. Dekabristien ystävän ja hengenheimolaisen Aleksander Puškinin mukana Venäjä toisti:

Te miehet Siperian yön,
Te malmin vangit, uljuutenne
Ain säilyttäkää, teidän työn
jää jälki, säilyy aatoksenne. . .

Kansan vallankumouksellinen itsetajunta kehittyi, voimistui ja kypsyi kärsimysten ja koettelemusten, perääntymisten ja hyökkäysten kulussa. Edellä esitetty on vain lyhyt läpileikkaus, johon on mahdoton sisällyttää vallankumousmielialojen kasvua kuvastavien esimerkkien ja tosiseikkojen koko paljoutta.

Taisteluun tuli mukaan yhä uusia yhteiskuntakerroksia. Talonpoikien ja työläisten ohella myös älymystön etevimmät edustajat yhtyivät siihen. Koko kansa alkoi herätä ja valmistua tarttumaan onnensa ohjaksiin. Lukemattomat paikallisluontoiset kapinat ja mellakat enteilevät kieltämätöntä yleispurkausta, joka oli hautaava alleen vanhan oikeusjärjestyksen ja synnyttävä uuden. Itsevaltiuden seismologit eivät kuitenkaan osanneet lukea noita enteitä.

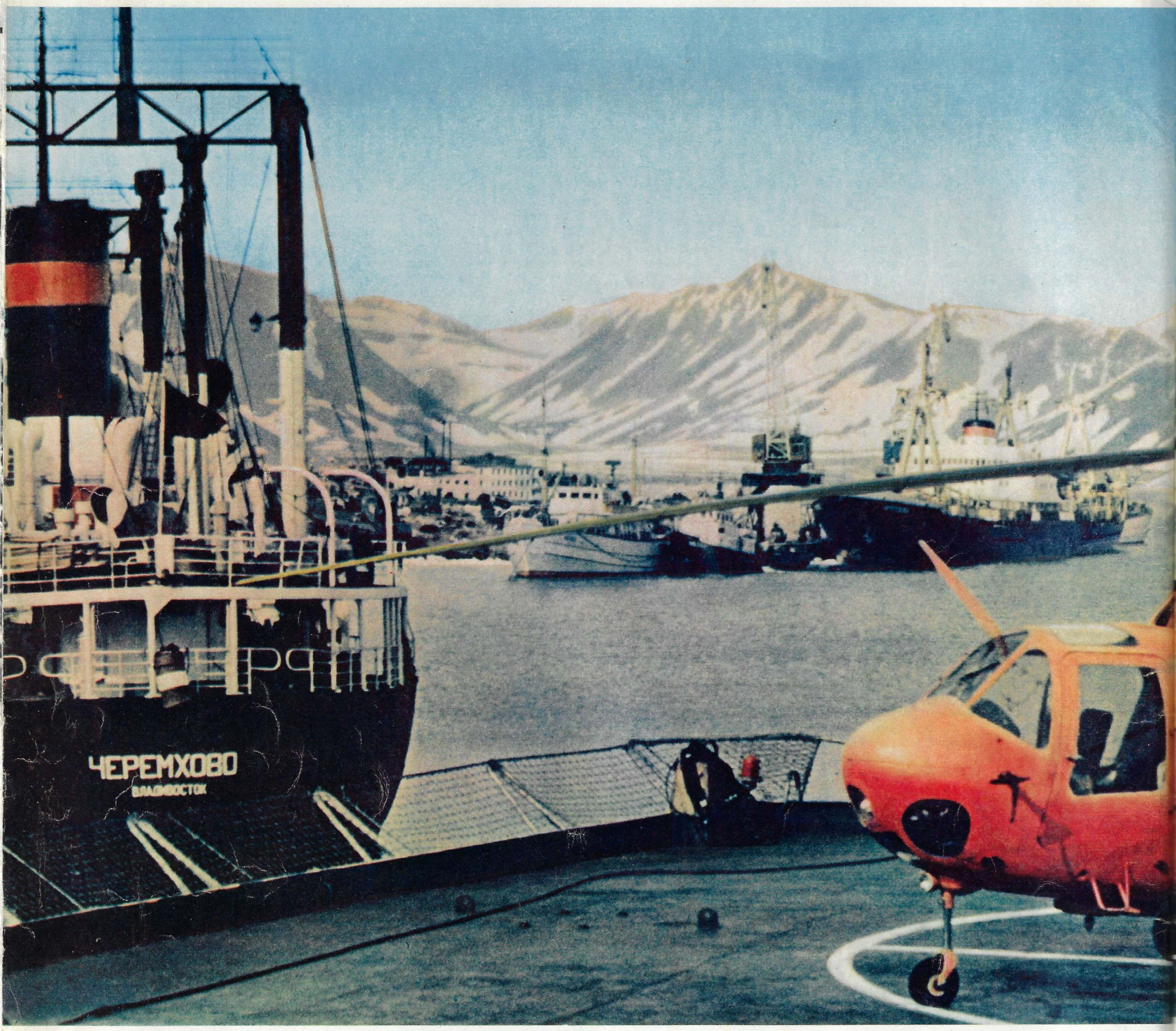

Kasakka Dežnevin niemi

LEHTIVALOKUVAAJA FAAT GABDULINIA ON LUONNISTANUT. HÄN ON KÄYNYT DEŽNEVIN NIEMELLÄ. MUTTA EHKÄPÄ TÄMÄ NIMI EI SANO SUOMALAISILLE LUKIJOILLE MITÄÄN. SIKSI VILKAISKAAMME NEUVOSTOLIITON KARTTAAN. KOILLISKULMASSA NÄETTE TŠUKTŠIEN NIEMIMAAN. SIITÄ PISTÄVÄ AASIAN ULOIN KÄRKI JUURI ONKIN KASAKKA DEŽNEVIN NIEMI. SE ON SAANUT NIMENSÄ KUULUN VENÄLÄISEN TUTKIMUSRETKEILIJÄN SEMJON DEŽNEVIN MUKAAN. HÄN KULKI JA PURJEHTI XVII VUOSISADAN PUOLIVÄLISSÄ KOKO SIPERIAN HALKI JA 1648 LEIRIYTYI TÄLLE SILLOIN NIMETTÖMÄLLE JYRKÄLLE RANNALLE.

NAPASEUTUA KUVAILTAESSA VILJELTY SANONTA "VALKEA HILJAISUUS" ON AIKOJA SITTEN VANHENTUNUT JA JÄÄNYT PUHTAASTI KAUNOKIRJALLISEKSI KÄSITTEEKSI. NYKYINEN POHJOLA, SEKIN JOKA ON ETÄISIMPÄNÄ PERINTEELLISISTÄ SIVISTYSKESKUKSISTA, ELÄÄ KAIKISSA SUHTEISSA RIKASTA ELÄMÄÄ. TŠUKOTKALLA ON KULTAA, JOTA KAIVAVAT MAHTAVAT KONEET. SIELLÄ ON PALJON KALAA JA NYKYAIKAINEN PYYNTILAIVASTO. SIELLÄ ON RUNSAASTI TURKISELÄIMIÄ JA METSÄSTÄJÄOSUUSKUNTIA. JA SIELLÄ ON UUSIA YHDYSKUNTIA, KOULUJA, SAIRAALOITA, KERHOTALOJA SEKÄ KAIKKEA, MITÄ MUUALLAKIN NEUVOSTOMAASSA.

Y L Ä K U V A ON OTETTU JÄÄNMURTAJA LENINGRADIN KANNELTA. LAIVA ON TUONUT KAUKAISELLE NIEMELLE AUTOJA, RUOKA-TARPEITA, RAKENNUSTARVIKKEITA. A L L A NÄIDEN SEUTUJEN TYYPILLISTÄ MAISEMAA SEKÄ DEŽNEVIN NIEMEN PIKKUVÄKEÄ.

POJAT AIKOVAT KUUHUN

Siitä ei ole kauan, kun tiedemiehiltä kyseltiin: lentääkö ihminen koskaan Kuuhun? Nykyään kysytään: milloin tämä tapahtuu? Tällaisissa muutoksissa kuvastuu aikakauden vauhti. Koulun alaluokilla haaveillaan avaruuslennoista. Yläluokkalaiset puolestaan yrittävät oppia mahdollisimman paljon ilmailusta ja kosmonautiikasta.

Pyrkimys avaruuteen ei ole sivuuttanut myöskään Orenburgia, kaupunkia missä Juri Gagarin opetteli lentämään. Nuorisoliittolaiset ovat perustaneet sinne "nuorten kosmonauttien" koulun. Sen johdossa ovat entiset lentäjät. Halukkaita on tietenkin paljon, mutta ankara lääkärintarkastus ei päästä avaruuskouluun läheskään kaikkia. Sitä paitsi siihen otetaan vain yläluokkalaisia, jotka hyvin edistyvät varsinaisessa koulussaan. Kahden vuoden kuluessa he käyvät iltaisin opettelemassa lentoteoriaa ja -taitoa, radiotekniikkaa, ilmailun ja kosmonautiikan historiaa sekä avaruuslääketiedettä. He ovat jo käyneet ilmassa, opetelleet määrittelemään suunnan maanpäällisten merkkien avulla, ja hypänneet laskuvarjolla.

Kukaties tämä on joidenkin poikien alkutaival matkalla kuuhun tai muihin planeettoihin. Joka tapauksessa, täällä kehittyvä lujuus, päättävyys ja kestävyys on aina hyödyksi heille. Monet kosmonauttien koulusta valmistuneet menevät opiskelemaan lentoalan opistoihin ja korkeakouluihin. Ja vähät siitä, ettei kaikista tule avaruusmiehiä. Kelpaahan olla myös lentäjä tai insinööri.

Valok. A. PTITSYN.

NUORTEN KOSMONAUTTIEN KOULU ORENBURGISSA

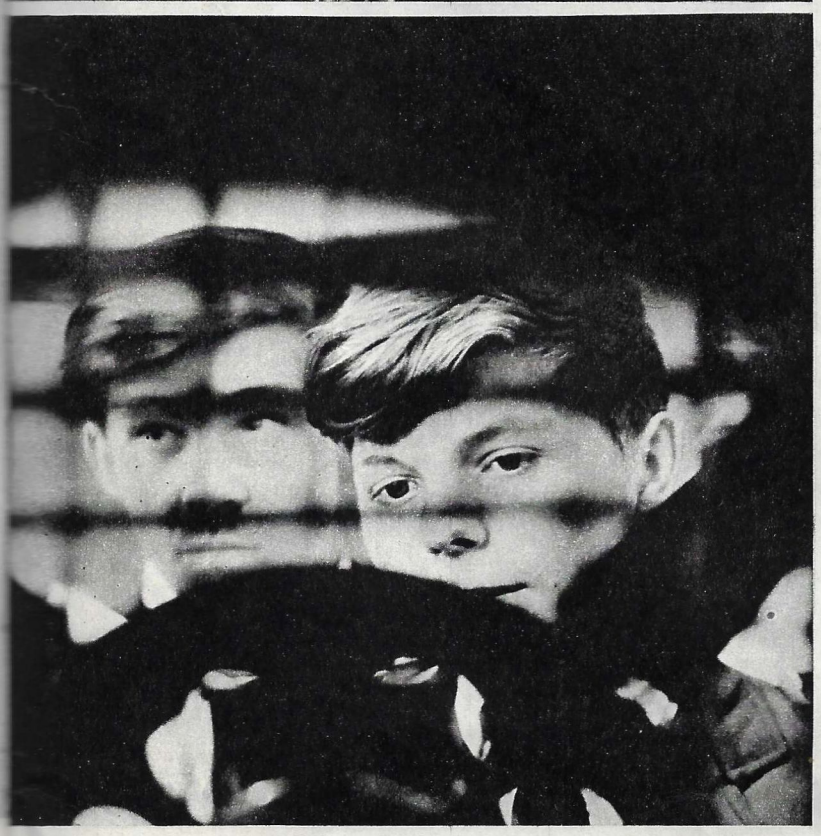

Izvestijan toimituskunnan jäsen Ljubov Ivanova on pyytänyt meitä julkaisemaan — koska lehtemme ilmestyy myös englanninkielellä — seuraavan vastineen englantilaisen Gabriel Lawrencen viikkolehdelle New Statesmen laatimaan kirjoitukseen.

Halpahintaista journalistiikkaa

New Statesmenin elokuun 5 päivän numerossa julkaistiin mister Gabriel Lawrencen kirjoitus otsikolla "Väärä raskaus". Sen aihe oli otettu minun Izvestijalle kirjoittamastani kuvauksesta, missä kerrottiin Klaipedassa asuvan opettajattaren Anna Vikentjevnan kokemuksista. Mister Lawrence oli lukenut kirjoitukseni (Izvestija, n:o 146, kesäkuu 1966), mutta tulkinnut kaiken omalla tyypillisellä tavallaan. Joitakin seikkoja hän oli selostanut todenperäisesti, toisia kerrassaan vääristellyt, niin että aineisto sai toisenlaisen, lukijoita harhaanjohtavan yleissävyn.

Voidaan sanoa hänen käyttäneen panettelijain klassista reseptiä. Tosin panettelun aihekin oli klassinen — avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi. Jotta lukijoille selviäisi mistä on kysymys, kerron miksi Izvestija lähetti kirjeenvaihtajansa Klaipedaan ja miten mister Lawrence vääristeli tapahtumia.

Kirjoitelmassaan "Väärä raskaus" Lawrence tekeytyy Neuvostoliiton sosiologian asiantuntijaksi ja luo katsauksen menneisyyteen arvioiden neuvostomoraalin normeja historiallisessa perspektiivissä. "Neuvostomoraalin säännökset eivät ole samat kuin ennen. Vapaiden suhteiden sekä raitiovaunumatkaa muistuttaneiden avioliittojen ajat ovat häipyneet iäksi menneisyyteen. Suhdetta avioliiton ulkopuolella katsotaan vinosti ja epäsiveellisyys tuomitaan varauksetta. Viktoriaaniset tavat orastavat edistykselliseltä näyttävän julkisivun takana." Tästä kaikesta päätellen neuvostomoraalin normit ovat Lawrencen mielestä huonontuneet. Mutta pitääkö meidän tehdä myös päätelmä, että mister Gabriel Lawrence kannattaa vapaata rakkautta ja häilyviä perhesuhteita?

Samalla hän ottaa ja yleistää yksityisen tapauksen, joka sattui Annaksi nimittämälleni henkilölle — tapauksen joka joutui lehtien palstoille juuri koska sen yhteydessä ilmeni erinäisiä yhteiskuntamme moraalille ja tavoille vieraita piirteitä. Kun Anna odotti lasta, niin useat hänen opettajatovereistaan nimittäin paheksuivat, että hän oli halunnut lasta olematta naimisissa. Kerrottuaan tästä Lawrence vaikenee, että vielä useammat työtovereista puolustivat Annaa, vieläpä kirjoittivat Izvestijaan hänen puolestaan. On totta, että koulun puolueosaston sihteeri kieltäytyi antamasta Annalle suositusta puolueeseen muka moraalisyiden perusteella ja että Annalle vihjailtiin olevan parasta erota opettajantoimestaan ja hakea muuta työtä. Niinikään on totta, että hän oli kolmesti rehtorin luona puhuttelussa, mutta sensijaan on mister Lawrencen keksintöä, että "koulun henkilökunnalla oli asiasta kolme ylimääräistä kokousta, jotka puoluejärjestö, ammattiosasto ja rehtori vuoron perään järjestivät".

Tärkeintä on kuitenkin, miten tosiasioita on tulkittu.

Minä todellakin pilkkasin Izvestijassa **koulun rehtoria** nimenomaan siitä, että hän yritti peitellä hurskasteluaan korkeammassa asemassa olevan henkilön arvovallalla. Ivasin tuollaista typerää virkamiestyyppiä kirjoittamalla: "Silvester Ivanovitš-parka **juoksi puolueen kaupunkikomitean sihteerien puheille tiedustamaan, miten menetellä jos nainen on sikiytynyt aviottomasti.** Eikä hän nähnyt tässä juoksentelussaan mitään naurettavaa tahi surkuteltavaa". Omaten erinomaisen taidon kääntää muiden puheet takaperoisin mister Lawrence tulkitsee tämän siten, että kaikki koulunrehtorit olisivat velvolliset hakemaan tarkat moraalimääräykset puolueen kaupunkikomiteasta.

Kerroin siis kuvauksessani ahdasmielisistä ihmisistä sekä heidän katsomuksistaan ja hairahteluistaan (Lawrence ei edes maininnut kirjoitukseni alaotsikkona olleen: "Kuvaus kummallisesta säädyllisyydestä"). Hän vänkää kerrassaan toista: sivuuttaen tuomioni tuollaiselle "säädyllisyydelle" hän sensijaan keksii jonkinlaisen mielikuvituksellisen valtiokoneiston, joka muka koettaa kaikin tavoin hyljeksiä Annaa ja tallata hänen mainettaan. "Ei siinä kyllin, että puolue on naulinnut Anna Vikentjevnan häpeäpaaluun, häneltä on jopa riistetty oikeus toimeentuloon. Ja tehdäkseen "rangaistuksen" vielä raskaammaksi ammattiosaston johtokunta päätti palauttaa hänelle takaisin anomuksen, jossa hän oli pyytänyt huoneistoa. Kun ei ole miestä, ei tipu asuntoakaan. Se tosiasia että hän synnyttäisi lapsen, jota hän ei voisi kasvattaa osittaiskäytössä olevassa huoneessa, ei yhtään liikuttanut naiskomitean jäseniä, jotka eväsivät hänen anomuksensa."

Mistä kummasta mister Lawrence on ottanut tuon kaiken? **Kenelläkään ei ole oikeutta riistää Anna Vikentjevnalta toimeentulon mahdollisuutta** tahi erottaa häntä mistään työstä. Päinvastoin Neuvostoliiton lainsäädäntö nimenomaisesti kieltää raskaanaolevien naisten erottamisen työstä. Entä kuka on sanonut Lawrencelle, että Annalla oli käytössään vain osa huonetta? Hän asui **erillisessä huoneessa, jota hän vuokrasi yksityistalosta.** Monien muiden tavoin Anna odotti vuoroaan saadakseen valtion talosta mukavamman ja halvemman asunnon. **Nyt tyttären synnyttyä** hän onkin saanut sellaisen. Verrattain pitkä palkallinen äitiysloma (neljä kuukautta) suo hänelle mahdollisuuden järjestää kotiasiansa. Minulle lähettämässään kirjeessä Anna kertoo lapsen kehittyvän normaalisti ja kaiken olevan hyvin.

Mister Lawrence on synnyttänyt väärän, totuutta muuntavan kirjoituksen. Hänen pitäisi toki käsittää, että mikään yhteiskunta ei voi taata typeryyksien ja hurskastelijoiden viipymätöntä häviämistä. Vakuutuin tästä vielä kerran luettuani Lawrencen kirjoituksen; se on kansainvälinen vitsaus.

Sensijaan että hra Lawrence olisi tehnyt asiaankuuluvan johtopäätöksen siitä, miksi sellainen virallinen suurlehti kuin Izvestija käsittelee yhden loukatun naisen tapausta, hän yksinkertaisesti mainitsee Izvestijan kirjeenvaihtajan "kiinnostuneen skandaalista" — ikäänkuin minua olisivat kiinnostaneet pelkät juorut. Asialla oli minulle paljon suurempi merkitys. Izvestijan toimittajana minua **kiinnosti ennenkaikkea uuden ja vanhan moraalin välinen taistelu, ihmisrakkauden periaatteiden puolustaminen kansalaisten välisissä suhteissa.** Ja miksi Lawrencen piti salata lukijoiltaan myös Klaipedan puoluejärjestön sihteereiden paheksuva mielipide koulun työntekijöiden hurskastelusta. Sensijaan hän juttelee, että "puolue on naulinnut Annan häpeäpaaluun". . . Lawrence menee kerrassaan mahdottomuuksiin kirjoittamalla: "Käsketään tiukasti noudattaa virallista näkökantaa rakkauden, sukupuolielämän, avioliiton ja kaikkien henkilökohtaisten suhteiden alalla." Hän on kaivanut esille vanhan variksenpelättimen ja heiluttelee sitä lukijoilleen tyrkyttäen "neuvostoliittolaisen elintavan välähdysten" varjolla typerää vääristelyä. On säälittävää, että sellainen julkaisu kuin New Statesmen luovuttaa palstojaan tuontapaiselle journalistiikalle.

L. IVANOVA.

Kaikkea sitä niellään

Brjanskissa asuvalla kirurgilla Grigori Petuhovilla on ainutlaatuinen kokoelma. Siinä on vaikka mitä! Nappeja, hakaneuloja, metallirahoja, avaimia, teelusikoita, kelloja, šakkinappuloita. . . Lääkäri on ottanut ne kaikki potilaittensa ruokatorvesta.

Kirurgi ryhtyi keräämään kokoelmaansa 40 vuotta sitten ja tänä aikana siihen on kertynyt n. 800 esinettä, jotka kelpaisivat mihin muuhun tarkoitukseen hyvänsä, muttei nielemiseen. Sellaiset proosalliset esineet kuin kalanruodot, joiden kanssa lääkäri joutuu useimmiten tekemisiin, on jätetty pois.

G. Petuhov on kirurgina alansa taituri. Mutta hän käyttää apunaan muutakin kuin kokemusta. Lääkärillä on myös kokoelma sondeja ja nokkelia työkaluja, joiden avulla voidaan vilkaista ruokatorveen ja ottaa sieltä vieras esine. Ne on suunnitellut Sklifosovskin ensiapuinstituutin kirurgisen välineistön tutkimuslaitos.

Valok. A. PTITSYN.

LABORATORIOISSA, KLINIKOISSA, APTEEKEISSA

Hälinän vastustaminen on eräillä teollisuusaloilla terveyspalvelun ensivuoroisia tehtäviä. Erityisen tärkeänä pidetään henkilökohtaisen äänensuojan aikaansaamista esim. niittaajan, sepän ja kompressorinhoitajan ammateissa. SNTL:n työnsuojelulaitoksen tutkijat ovat ehdottaneet heitä varten erikoiskuulokkeita, jotka suodattavat ääntä. Kuten ahdassilmäinen verkko, joka pidättää suuret ja laskee lävitseen pienet kalat, kuulokkeet imevät itseensä vahingollisen hälinän ja päästävät lävitseen puheen.

Chlorasisiini-niminen lääkevalmiste poistaa sepelvaltimokouristuksen 2—3 minuutissa. Tämä uusi lääke lisää verentuloa sydämeen ilman että paine tällöin sanottavasti muuttuu. Lääkkeen vaikutus kestää useita tunteja. Tietyissä annoksissa nautittuna chlorasisiini avartaa verisuonia ja samalla normalisoi sydäntoimintarytmin. Lääkettä määrätään sydämen toiminnanvajaukseen sekä ateroskleroosin aiheuttamaan sydämenkouristukseen. Chlorasisiini on kehitetty SNTL:n lääketieteen akatemian farmakologian laitoksessa.

On yleisesti tunnettua, että tupakointi edistää pahanlaatuisten kasvainten muodostumista. Mikä osa tupakansavua vaikuttaa noin tuhoisasti elimistöön? Moskovalaisten kasvaintutkijain viimeaikaiset kokeilut viittaavat siihen, että syyssä olisi etyleenioksidi, joka on voimakas syövänaiheuttaja. Savuke toimii kuin pieni etyleenioksiditehdas. Teollisuudessa kyseistä ainetta valmistetaan etyleenistä 500—700 asteen kuumuudessa alumiinisilikaatin toimiessa katalysaattorina. Samoin tapahtuu savukkeen palaessa: tupakansavu sisältää 25% etyleeniä, savukkeen palamislämpö on 650—800 astetta ja paperintuhkassa on alumiinisilikaattia, jota lisätään paperimassaan. Sanottakoon, että ns. pillisavukkeet ovat vähemmän vaarallisia kuin ns. amerikkalaistyyppiset; ne palavat nimittäin 400—500 asteen kuumuudessa ja niistä tulee paljon vähemmän tuhkaa.

Viime vuosina käytäntöön tulleet antigoaguliinit (veren hyytymistä estävät lääkkeet) — hepariini, dikumariini sekä neodikumariini — ovat puolella vähentäneet sydäntulpan aiheuttamia kuolemantapauksia. Moskovan Mendelejev-instituutissa keksittiin hiljan vielä tehokkaampi antikoaguliini, joka on saanut nimekseen nafariini. Se ei aiheuta jälkivaivoja ja sen vaikutus suonistoon on vähemmän äkkinäinen. Lisäksi se monessa tapauksessa lieventää kipua. Ainetta on kokeiltu hyvällä menestyksellä Vladivostokin lääketieteellisessä korkeakoulussa. Sen teollinen valmistus on alkamassa.

Aivoleikkauksia suoritettaessa on näihin asti jouduttu usein kokonaan rikkomaan pääluu leikkauskohdan ympäriltä. Riikalainen lääkäri J. Bretenstein on ehdottanut sovellettavaksi uutta menetelmää. Hän on sommitellut välineen, joka nätisti sahaa pääluusta kappaleen, mikä leikkauksen päätettyä pannaan takaisin ja kasvatetaan kiinni.

Mehiläisten elintoiminnan tuotteista on löydetty kuusi antibiottista ainetta. Erästä niistä saadaan propolisista (hartsimaisesta aineesta, jolla mehiläiset tilkitsevät asumustaan). Šauliain sairaalassa kolmen vuoden aikana suoritetut kokeilut ovat osoittaneet propolisin hävittävän tehokkaasti bakteereja ja tervehdyttävän epänormaalisti kehittyviä soluja.

Lääkekemian tutkimuslaitoksessa keksitty rauhoitusaine, oksilidiini, on avuksi monissa tapauksissa, joissa tavanomaiset uni- ja puudutusaineet eivät vaikuta: se tehostaa kyseisten aineiden vaikutusta. Uutta valmistetta käytetään myös verenpainetaudissa. Se tuottaa tuloksia varsinkin sairauden varhaisvaiheissa: päänsärky ja sydänkivut vähenevät ja uni syvenee sekä jatkuu. Oksilidiinilla on vielä se avu, että se normalisoi aivojen verenkiertoa, siksi lääkärit määräävät sitä sielullisista häiriöistä kärsiville potilaille.

Ukrainalaisessa Sumyn kaupungissa valmistettavat elektronimikroskoopit ovat saaneet monien maiden tutkijoilta ansaittua tunnustusta. Hiljan luotu mikroskooppiuutuus on tarkoitettu erityisesti lääkäreitä ja biologeja varten. Sillä voidaan tarkkailla pieneliöitä ja viruksia 200 000-kertaisesti suurennetussa koossa. Mikroskoopin lisälaitteet mahdollistavat eliöiden tutkimisen ja kuvaamisen erilaisissa olosuhteissa, esim. kiinteässä, nestemäisessä ja kaasumaisessa ympärysaineessa.

KAIVOSMIESTEN VAIMOT

Zoja Tekina työskentelee työryhmän vanhimpana Tšervonogradin sukkatehtaalla. Lauantaisin Zoja käy hakemassa 3-vuotiaan poikansa Jurin kotiin lastentarhasta.

KAIVOSMIESTEN VAIMOT

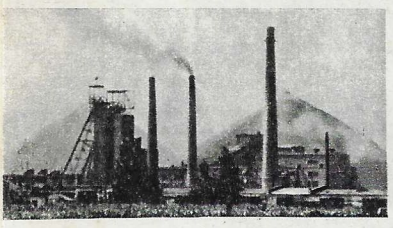

NEUVOSTOLIITOSSA AVAUTUU VUOSITTAIN KOLME MILJOONAA UUTTA TYÖPAIKKAA. SE YLITTÄÄ VÄESTÖN LUONTAISEN LISÄÄNTYMISEN. TYÖTTÖMYYTTÄ EI OLE. OIKEUS TYÖHÖN ON PERUSTUSLAIN TAKAAMA.

Tämä ei kuitenkaan merkitse, etteikö Neuvostoliitossa syntyisi mitään työllisyysongelmia. Niitä joudutaan pohtimaan esimerkiksi öljykenttien, metallurgisten tehtaiden ja kaivosten yhteyteen syntyneissä vähäisissä kaupungeissa, missä tuotantolaitokset tarvitsevat lähinnä miespuolista työvoimaa.

Lvovin alueella sijaitsevassa pienessä kaivoskaupungissa Tšervonogradissa ei itse asiassa ollut työllisyysongelmaa vuoteen 1964 saakka. Silloin kaupungissa avattiin useita lastentarhoja ja -seimiä sekä kaksi internaattikoulua, palvelukeskus, pesuloita, puolivalmistemyymälöitä ja keskuskeittola. Tämä kaikki vapautti naisia huomattavassa määrin kotihuolista ja helpotti lasten kasvattamista. Siksi monet kaivosmiesten vaimot ja tyttäret halusivat mennä työhön. Ainakaan tärkeimpänä syynä tähän ei ollut ansioiden tarve, sillä perheenpäät ansaitsevat paljon.

Näin Tšervonogradissa syntyi "työllisyysongelma".

Kaupunki ei pystynyt sitä ratkaisemaan yksin. Kaivattiin alueen suunnitteluelinten puuttumista asiaan. Ne reagoivat viivyttelemättä Tšervonogradissa syntyneeseen tilanteeseen. Niiden aloitteesta kaupunkiin rakennettiin sukkatehdas, jonka kapasiteetti on 30 miljoonaa paria vuodessa. Siellä sai ilmaisen ammattikoulutuksen sekä työpaikan yli puolitoista tuhatta naista. Nyt aiotaan vielä laajentaa vaatetustehdasta ja avata sukkatehtaan yhteyteen trikoo-osasto.

Samaan aikaan Tšervonogradin mainostauluille ilmestyy työpaikkailmoituksia. Tarvitaan työntekijöitä sekä puhtaasti "miesten" että puhtaasti "naisten" ammatteihin, mutta ehdottomasti ammattitaitoisia. Tämä on eräs osoitus siitä, että täystyöllisyys ei Neuvostoliitossa jarruta, vaan päinvastoin kannustaa tekniikan edistystä. Ja käy ymmärrettäväksi miksi Tšervonogradissa ei rakenneta yksinomaan asuinkortteleita, elokuvateattereita ja stadionia, vaan myös Lvovin polyteknillisen ja Makejevin vuoriteollisuuskorkeakoulun sivuosastoja, teknisen kirjallisuuden myymälää sekä eri alojen ammattikirjastoja. Tässä ilmenee tulevaisuuteen katsova suunnittelu. Ei rajoituta vain työn järjestämiseen, vaan ongelma pyritään ratkaisemaan tieteellisesti, tarkoituksenmukaisesti — niin jokaisen kansalaisen kuin koko yhteiskunnankin eduksi.

Teksti ja kuvat A. MIRANSKI.

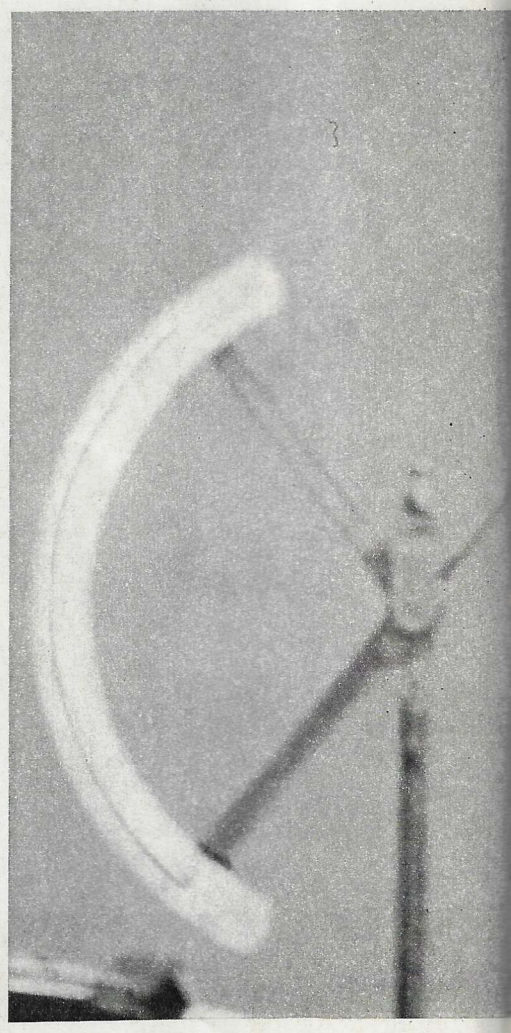

Yläkuva on otettu sunnuntaina Tšervonogradin keskusaukealla uuden kulttuuripalatsin luona. Nämä nuoret naiset ovat kaivosmiesten tyttäriä ja vaimoja, jotka työskentelevät sukka- ja vaatetustehtaalla. Alakuvissa Zoja Pavlova, opetusmestari. Hän ohjaa uusia tulokkaita tehtaan kutoma-osastolla, ja lukee itse Lvovin kevyen teollisuuden teknikumin neljännellä vuosikurssilla.

Tehdas laajentaa tuotantotilojaan. Tälle osastolle asennetaan kohdakkoin vielä 90 Italiasta ja Tšekkoslovakiasta ostettua kutoma-automaattia.

Tehtaan tuotteet — kapronsukat — ovat hankkineet hyvän maineen ja kysynnän muuallakin kuin Lvovin alueella.

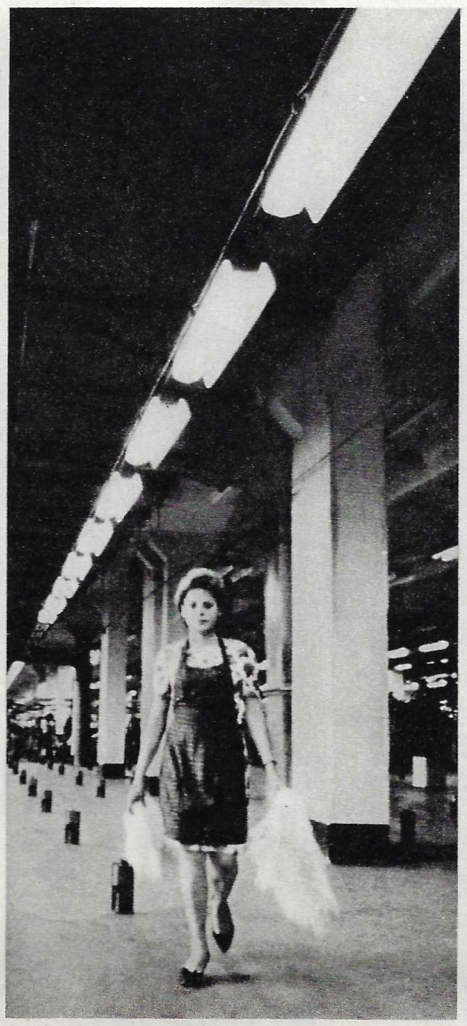

METALLURGIT ovat aina tulen kanssa kasvotusten. Heidän taidostaan, kokemuksestaan ja uutteruudestaan riippuu paljon. Tuskinpa on yhtään esinettä, jossa ei olisi loppukädessä myös metallurgien työtä. Metallin tuotanto kasvaa jatkuvasti. Neuvostoliitossa aiotaan kahdeksannella viisivuotiskaudella panna käyntiin 12 masuunia, 33 konvertteria, 11 suuritehoista sähkösulatusuunia, 42 jatkuvavalulaitosta (niiden tuotantolisenssejä on ostettu moniin maihin) sekä 29 valssi- ja 33 putkikonetta.

Valok. V. KOLETAJEV.

On varmaan vaikea ymmärtää kansaa, jollei tunne sen tapoja ja kansallisen mentaliteetin synnyttämiä perinteitä. Tästä numerosta lähtien ryhdymme kertomaan Neuvostoliiton kansojen tavoista.

Leipä ja suola

Olette saapuneet venäläiseen maalaiskylään. Teitä on odotettu ja toivottu vieraaksi. Paikallinen arvohenkilö ojentaa teille valkealla kirjaillulla liinalla peitetyllä tarjottimella tuoreen leivän ja suola-astian. "Leipää — suolaa teille", hän sanoo kumartaen.

Miksi leipää? Siksi että se on venäläisen maanviljelijän tärkein tuote. Viiniä viljelevässä Gruusiassa vieraalle ojennetaan sarvellinen viiniä, kun taas Tuvan autonomisessa tasavallassa hänelle tarjotaan paras pala lampaanpaistia. Venäläinen perinne käskee ensiksi ruokkia vieraan, ja "leivättä ruoka ei ole täyttävää eikä suolatta makeaa", sanoo vanha sananparsi.

Syvällä kumarruksella Venäjällä on aina ilmaistu kunnioitusta. Sanoin "leipää — suolaa teille" kiitettiin ennen vanhaan hyvästä työnteosta ennen päivällistä. Nykyään aika on säilyttänyt vain tavan perussisällön, ystävällisen vieraanvaraisuuden.

Kaikki kansat ovat vieraanvaraisia, mutta jokainen ilmaisee sen omalla tavallaan. Armenialaisessa kylässä annetaan jokaiselle matkamiehelle ruokaa ja yösija. Vuoteen ja ruokaa saa myös naapurilta, koska sinun vieraasi on hänen vieraansa. "Vieras on isännälle ruusu", "vieras on lähtenyt, toinen on tullut, paikka ei ole jäänyt tyhjäksi", "kirottu olkoon talo, jossa ei käy vieraita", — siinä armenialaisia sananparsia, "jotka ovat yhtä vanhoja kuin Sevan-järvi". Monissa Armenian talonpoikaistaloissa pidetään parhaiten kalustettu huone koskemattomana vierasta varten.

Armenialaisetkin ottavat tulijan vastaan leivällä tai oikeammin kakkaroilla, joissa on kuviollinen kuori sekä makea tai suolainen täyte. Vanhan tavan mukaan miehet eivät saa kurkistaa "tonratuniin", so. keittiöön, missä leivotaan "gataa" tahi "lavašia", litteää hapattamatonta leipää. Lavašia ei saa leikata, se on murrettava, jottei talosta häviäisi hyvinvointi. Armeniassa vanhukset vannovat vielä nykyäänkin leivän nimeen. Ja he pitävät häpeänä jättää pudonneet muruset maahan.

Uzbekialaisessa kišlakissa (vuoristokylässä) lapset opetetaan pienestä pitäen nostamaan maasta jokaisen leivänpalasen "jottei se saastuisi". Uzbekin kodissa leipää "tšurekkia" säilytetään kunniapaikalla huoneen etuosassa. Leivän murtaminen pöydässä paloiksi on vanhimman oikeus. Ihmiset hankkivat leivän työllään ja tuntevat sen arvon. Mutta vieraalle ei ole sääli mitään. Vieraanvaraisuudesta eivät kilpaile vain yksityiset ihmiset, vaan jopa kokonaiset kansat. Tässä mielessä etutilaa tavoittelevat monien joukossa tadžikit. Pamirin kislakeissa vuoristolaiset rakentavat varta vasten vierastaloja, "mehmonhoneja". Kylän miehet kokoontuvat sinne kylminä iltoina, järjestävät yhteisesti ruokailun, keskustelevat asioistaan, kuuntelevat laulajiaan ja satuseppojaan — ja odottavat vierasta, satunnaista matkamiestä, joka olisi lämmitettävä vihreällä kok-teellä parhaasta piala-kulhosta.

Vieraanvaraisuuden laki on pyhä Moldaviasta Beringin salmelle. Kiitäessään tuntikaupalla poro- tai koiravaljakolla äänettömällä Tšukotkan tundralla matkamies tietää kohtaavansa edessäpäin asumuksen. Hän astuu taloon, lämmittelee lieden ääressä, ja isännät tuovat hänelle syötävää. Kukaan ei kysy, mistä hän on tulossa, minne hän on menossa tai miksi. Kukaan ei sano sanaakaan ennen kuin vieras on kylläinen ja alkaa puhua ensimmäisenä. Silloin vasta viriää keskustelu — arvokas ja verkkainen olipa isäntien halu kuulla uutisia kuinka kova tahansa...

E. TSERKOVER, A. ŠLIENKOV.

VENÄLÄISIÄ SANANPARSIA

Lisää vieraita — isännän iloita.
Mitä on, sitä tarjotaan.
Huonopa oli Matvei, kun kestinnyt ei.
Ahtaudessa, muttei kahnauksessa.
Rakkaalle vieraalle portit leväälle.
Puuta tukevat juuret, miestä ystävät.
Uskollinen ystävä on verraton rikkaus.
Älä polvistu vihollisen edessä, äläkä sääli henkeä ystävän edestä.
Ken vanhat ystävät unhoittaa, ei uusiakaan saa.
Ystävyys on kuin lasia, jos se särkyy, sitä ei voi korjata.

VALKOVENÄLÄISIÄ RUOKIA

Valkovenäläiset laulavat iloista laulua "bulbasta". Bulba tarkoittaa perunaa. Sitä tarjotaan keitettynä ja paistettuna, kaikissa muodoissa. Ja samalla tavalla kuin venäläisillä on blini- ja pelmenibaareja sekä gruusialaisilla šašlik-baareja, valkovenäläiset ovat keksineet bulba-baarin.

Älkää kuitenkaan ihmetelkö jos minskiläisen bulba-baarin ruokalistan päivällisessä on vain yhdessä ruokalajissa perunaa. Valkovenäläisten keittiössä kilvoittelevat perunan kanssa myös liha, sienet ja marjat...

1. Homelilainen maksarulla

Maksa, mieluimmin raavaan (58 g) leikataan 1,5 cm vahvuisiksi viipaleiksi. Nuijitulle puolen sentin vahvuiselle silavansiivulle (15 g) sirotellaan ruskotettua sipulia (15 g) ja maksaviipale. Tämä kaikki maustetaan pippurilla ja suolalla, kääritään rullalle, sidotaan ja pidetään 1—2 minuuttia kiehuvassa kasvisöljyssä (5 g). Sen jälkeen se haudutetaan kypsäksi lihaliemessä, joka on maustettu sipulilla, porkkanalla, sellerillä ja persiljalla.

Kun valmis maksarulla on jäähtynyt, se leikataan ohuiksi ympyräsiivuiksi. Homelissa Valko-Venäjällä sitä pidetään verrattomana aliruokana.

2. Minskiläinen kylmäkeitto

Suolaheinä (hierakka) — 200 g — keitetään vedessä tahi lihaliemessä, jäähdytetään ja siivilöidään. Lisäksi keitetään punajuuri (100 g) kokonaisena vedessä, johon on lisätty hieman etikkaa, keittämisen jälkeen kuoritaan ja silvotaan. Suolaheinäliemeen lisätään ruohosipulia (30 g), joka on hierretty suolassa ja munankeltuaisessa, sekä pilkottuja kurkkuja ja silvottu punajuuri ja punajuuriliemi, paloteltu munanvalkuainen, sokeria (5 g) ja etukäteen vatkattu viilipiimä (100 g). Tarjotessa keittoon lisätään tuoretta hapankermaa (20 g) ja ripotellaan tilliä.

3. Žarenka (paisti)

Raavaanliha (160 g) leikataan kahdeksi palaksi annosta kohti ja käristetään. Porkkana (25 g) ja sipuli (25 g) leikattuna kuutioiksi käristetään, keitetyt sienet (tuoreita 60 g kuivattuja 15 g) hakataan pieneksi ja paistetaan. 300 g kuorittuja perunoita leikataan palasiksi ja hienoseltaan käristetään. Vehnäjauhot (vain 3 g) ruskennetaan. Sen jälkeen kaikki tarpeet pannaan pataan tai kattilaan ja päälle kaadetaan sienilientä, lisätään tuoretta hapankermaa (20 g) ja pannaan hautumaan. Tarjotessanne älkää unohtako ripotella päälle vihantaa.

4. Kulaga (keitetään vuorokautta ennen tarjoilua)

Tattarijauhoihin (80 g) lisätään lämmintä vettä (30—40° C) kunnes muodostuu suunnilleen räiskäletaikinan vahvuinen seos. Taikinaan kaadetaan kiehuvaa vettä, sekoitetaan huolellisesti lusikalla, lisätään kuivattuja omenoita (10 g) tahi säilöttyjä puolukoita (50 g). Taikina pannaan vuorokaudeksi lämpimään paikkaan käymään. Käynyt taikina kaadetaan kattilaan ja annetaan sen kiehua 2 tuntia hiljaisella tulella. Samalla sekoitetaan hiljakseen. Valmis kulaga kaadetaan lautasille tai laseihin. Tarjotaan kylmänä.

Kuulumisia Tomskista

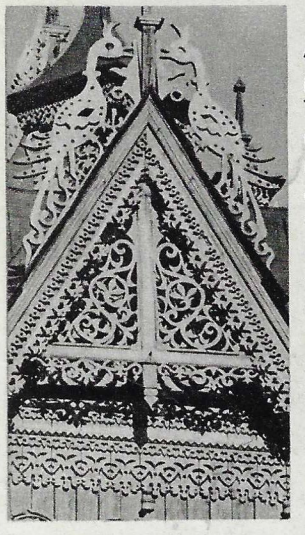

Aluekeskus Tomsk, jolla on ikää yli kolme ja puoli vuosisataa, sijaitsee Tom-joen rannalla 600 kilometrin päässä kohdasta, missä Tom laskee Obiin. Se on Länsi-Siperiaa. Moskovasta sinne on matkaa 3 500 kilometriä, mutta kuten lentäjät sanovat, "puhdasta ilmaa" on vain 5 tuntia 15 minuuttia. Nykynopeuksilla se on aivan tavallinen vuorolento.

Lensimme sinne keralamme englantilaisen lukijan John Drummondin kirje, jossa pyydettiin kertomaan Tomskista. Kirjeen lähettäjän ja kenties muidenkin lukijoiden on kiinnostavaa tietää, että juuri Tomskissa tehtiin ensi kerran maailmassa ruokatorven leikkaus vatsaontelon kautta, löydettiin bakteereita tappavat kasvialkuperää olevat aineet fytosidit ja rakennettiin yksi maan ensimmäisiä televisiokeskuksia.

Viime kesänä kaupungissa koettiin iloinen tapahtuma: maanpovesta alkoi virrata öljyä! Pari vuosikymmentä sitten monetkaan eivät uskoneet, että Länsi-Siperia kelluu vuoriöljyn päällä. Surgatin öljylähdettä nimitettiin ulkomailla "vuosisadan löydöksi". Ja nyt Tomskin aarteet virtaavat öljytislaamoille. On löydetty myös jättimäinen maakaasuesiintymä (2 700 miljardia kuutiometriä). Sitä tarvitsee Kuznetskin teollisuusalue, sitä odottaa myös Tomsk. Kaasun käyttö tuottaa jokaiselle tomskilaisperheelle 40 ruplan säästön vuodessa.

Puurakennustaidostaan kuulujen vanhojen aatelislinnojen rinnalle on ilmaantunut polytekninen korkeakoulu, jonka 11. rakennuksessa tutkitaan "Sirius"-vauhdittimella alkeishiukkasten ominaisuuksia. Vauhditettujen elektronien energia on puolitoista miljardia elektronivolttia. Siellä työskentelevät tiedemiehet ja harjoittelevat ylioppilaat. Tomskin korkeakouluissa on 64 000 opiskelijaa, mikä on viidennes kaupungin väestöä. Siksi korkeakouluilla on sen elämässä suuri merkitys.

Tomskin yliopiston fysikaalis-teknisessä laitoksessa on keksitty numeroautomaattien toiminnan kuvaamiseksi erikoiskieli LJAPAS (alkukirjaimet venäjänkielisistä sanoista "synteesialgoritmien looginen kieli). Sen avulla on yksinkertaista ja mukavaa ratkaista tehtäviä uusia tietokoneita rakennettaessa. Se on käytössä jo monissa Neuvostoliiton laskentakeskuksissa. Nyt siellä rakennetaan laitetta, joka korvaa laivoissa luotsin. Se pystyy ohjaamaan alusta erehtymättömästi sumussakin.

Tomskilaiset näyttivät meille ainutlaatuista suurjännitevirtaimpulssigeneraattoria. Meidät vietiin myös Tomskin ulkopuolella olevaan vähäiseen kaupunkiin nimeltä Sputnik, missä valmistuu kohdakkoin atomireaktori, jossa voivat työskennellä myös ylioppilaat.

Tomskin maine tieteen keskuksena ja ylioppilaskaupunkina ei ole vähentynyt.

V. OSTROVSKI.

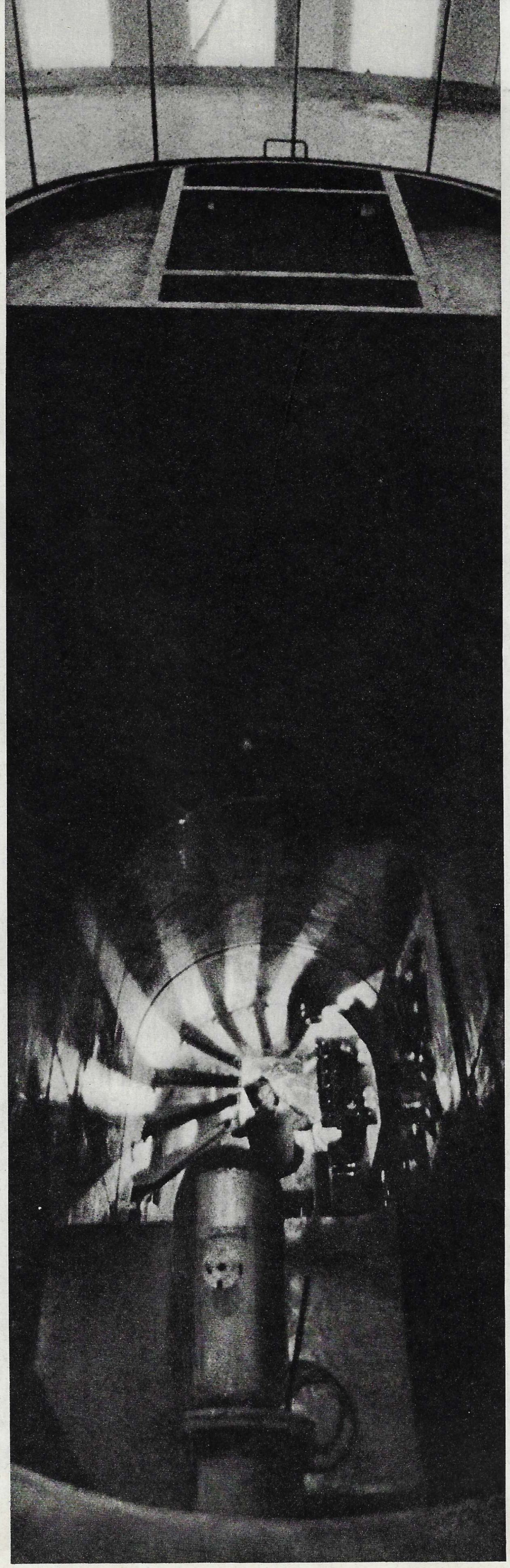

Valok. V. REZNIKOV.

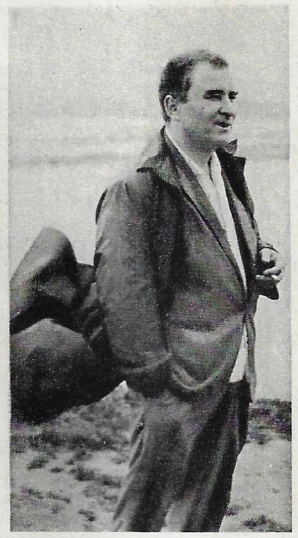

Tekniikan kandidaatti Vladlen Moskalev on muiden työntekijäin kanssa onnistunut saamaan tavallisella energialla betatronissa elektronikimpulle intensiteetin, mikä ylittää monisatakertaisesti muissa betatroneissa saavutetut arvot. Suuri intensiteetti on tärkeää defektoskopiassa eli vian etsinnässä. Moskalev piti hiljattain esitelmän neljänsillä kansainvälisillä betatroniasiantuntijain neuvottelupäivillä Prahassa. Hänen ilmoituksensa herätti huomattavaa kiinnostusta.

Pyysimme Vladlen Moskalevia kertomaan työstään.

— Olemme suunnitelleet maailman ensimmäisen kaksikammioisen stereobetatronin, jonka avulla voidaan läpivalaista liikkuvia esineitä. Sitä paitsi sillä voidaan määrittää tarkasti, kuinka syvällä vika on metallissa. Se on verraton myös lääketieteessä kasvaimien säteilykäsittelyssä.

— Mitkä ovat lähivuosien suunnitelmanne?

— Aiomme ennenkaikkea tutkia elektronikimpun epävakaisuutta. Se on välttämätöntä, jotta voitaisiin suunnitella sellaiset laitteet, joissa varaus saatettaisiin vauhdittaa useita tuhansia kertoja suurempaan energiaan kuin tavallisissa betatroneissa.

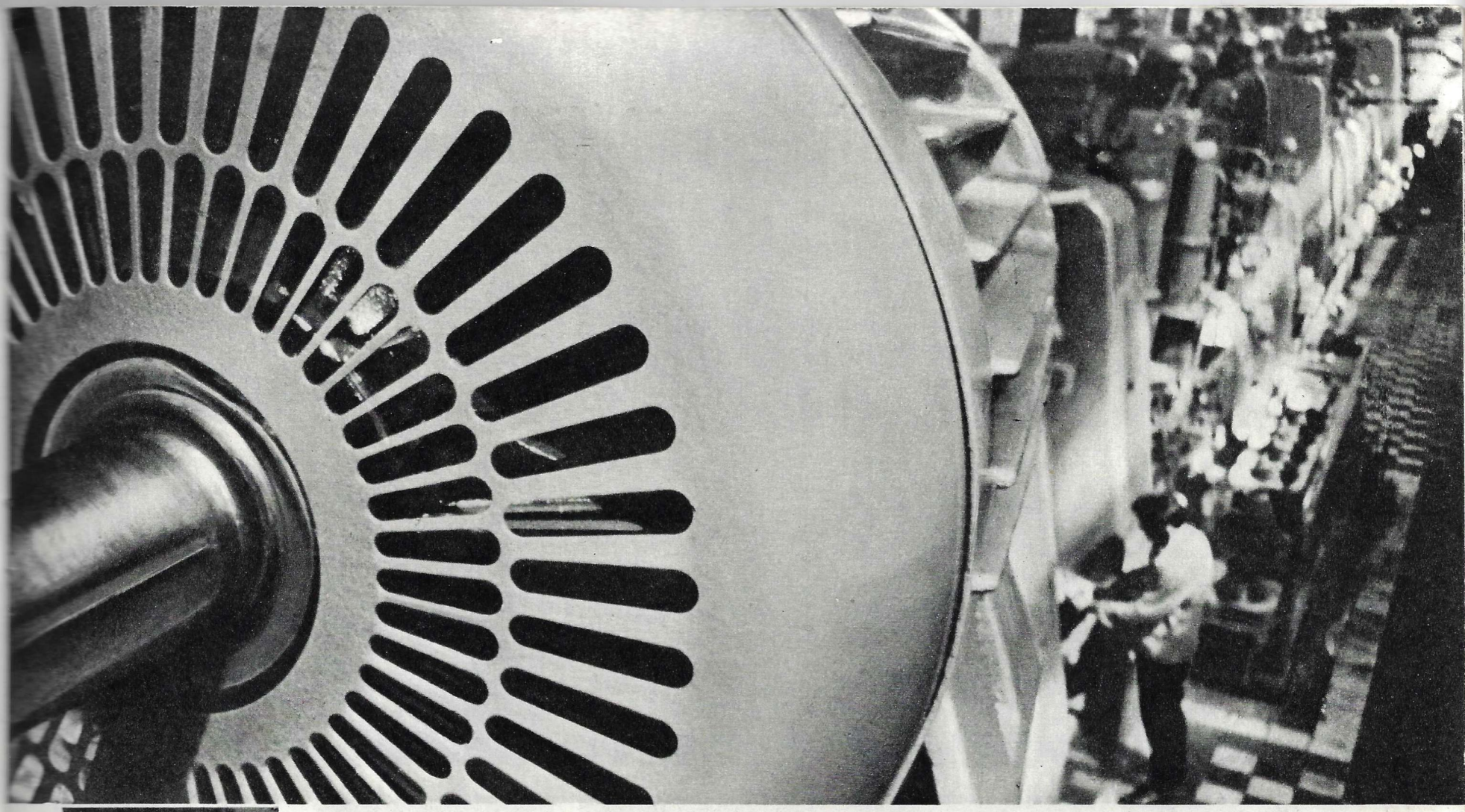

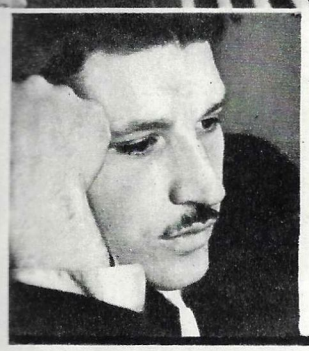

Sibelektromotor-tehtaan yli-insinööri **Juri KOVALEV:**

— Tehtaamme syntyi neljännesvuosisata sitten. Leningradilaisen Elektrosila-tehtaan ensimmäinen evakkojuna saapui Tomskiin elokuussa 1941. Siten Sibelektromotor sai alkunsa. Nykyään valmistamme sähkömoottoreita mitä erilaisimpiin tarkoituksiin ja viemme niitä 38 maahan. Tänä vuonna olemme osallistuneet 4 kansainvälisille messuille. Olemme aloittaneet tehdasosastojen uusimisen ja rakennamme rautavalimokompleksia. Kahden vuoden päästä voimme turvata valulla kaupungin kaikki tuotantolaitokset. Tuotannon johtamisessa käytämme laajalti tietokoneita. Viisivuotiskauden loppuun mennessä aiomme lisätä tuotantoamme 2,5-kertaisesti.

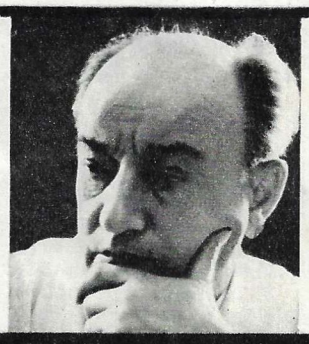

SNTL:n lääketieteellisen akatemian kirjeenvaihtajajäsen **INNOKENTI TOROPTSEV:**

— Tomskissa ovat syntyneet ja kehittyvät menestyksellisesti omat koulukuntansa farmakologian, patofysiologian, kirurgian ja anatomian alalla. Ryhmä työntekijöitämme on professori A. Saratikovin johdolla valmistanut keskushermoston uuden stimulaattorin ''rodozinin''. Se on useilta ominaisuuksiltaan jopa parempaa kuin gingseng. Rodozinia valmistetaan niin sanotusta ''kultajuuresta'', jota kasvaa Altain korkeavuoriseudulla. Aineen käyttö tuottaa myönteisiä tuloksia eräiden neuroosien ja hypotonian hoidossa, kun elimistö on heikentynyt. Suuri erä uutta lääkettä luovutetaan maan klinikkoihin massakokeiluihin.

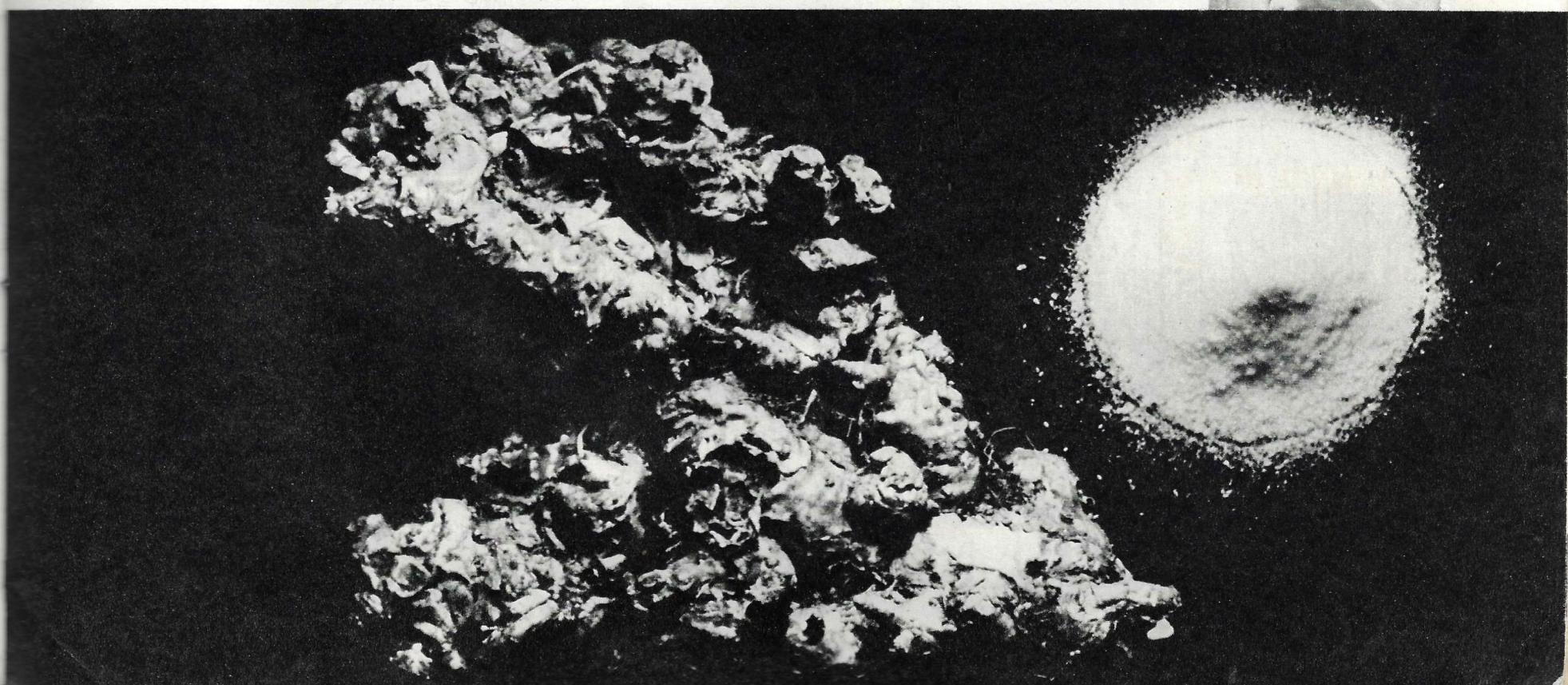

Aurinko pyörittää sähkömoottoreita, sulattaa terästä ja leikkaa metalleja. Tämä koekenttä sijaitsee Taškentissa, Uzbekian tiedeakatemian fysiikan ja tekniikan laitoksessa. Kokeilijat pyrkivät luomaan tehokkaita auringonsäteiden keskittäjiä ja valitsemaan sopivimpia peilikelmuja sekä täydentelemään aurinkoparistoja. Kokeilut ovat tuottaneet lupaavia tuloksia.

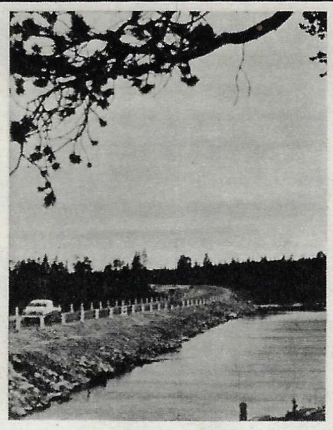

Leningradin-Murmanskin autotien rakentajat etenevät läpi Karjalan soiden ja metsien sekä Kuolan tuntureiden. Tien rakentaminen on hyvin monitöinen urakka. On tehtävä suuria kallionsiirtoja sekä rakennettava paljon siltoja. Hiljan valmistui Kantalahden ja Montšegorskin välinen tielohko.

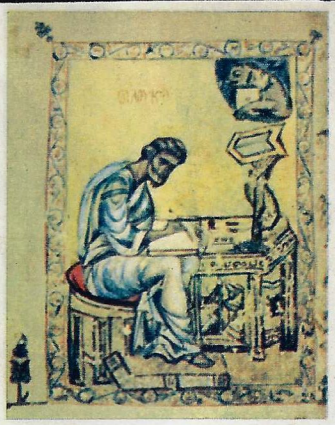

Autonmoottoreiden uudet männänrenkaat kestävät 150 000 km ajon. Niiden valmistusmenetelmä on kehitetty Neuvostoliitossa. Renkaat tehdään teräsnauhasta sekä karaistaan ja siloitetaan huolella. Mitšurinskissa on hiljan käynnistetty niitä valmistava tehdasosasto, joka on kalustettu kotimaisilla automaattikoneilla ja pystyy tuottamaan kymmeniämiljoonia männänrenkaita vuodessa.

Harkovin ylioppilasneitosten bandurayhtye (bandura on ukrainalainen kansansoitin) on antanut järjestyksessään tuhannennen konserttinsa. Se tapahtui Pohjoisen Jäämeren satamakaupungin Igarkan kansainvälisellä merimiesklubilla. Yhtyeen kokoonpano vaihtuu usein, mutta ohjelmistossa on jatkuvasti kauniita lyyrillisiä sävelmiä ja iloisia ukrainalaisia kansanlauluja.

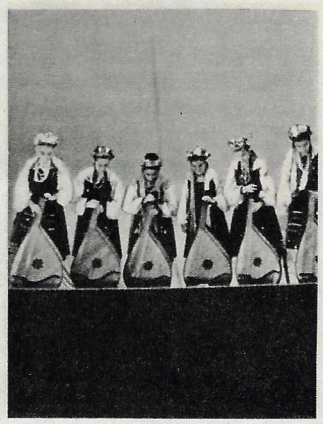

Kutaisin autotehtaalta (Kaukasia) Moskovaan ja takaisin tapahtuneella ajomatkalla kokeiltiin hiljan uutta autoa KAZ-608. Se pystyy kuljettamaan 15,5 tonnin lastia 80 km tuntinopeudella. Tehokas moottori on sijoitettu mukavasti kumoutuvan kuljetuskopin alle. KAZ-608:n sarjatuotanto on aloitettu.

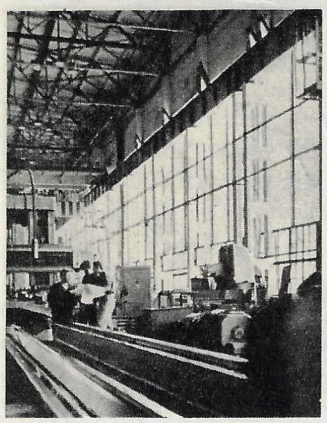

Tambovin Polimermaš-tehtaalla, joka valmistaa kumiteollisuuden tuotantokalustoa on pantu käyntiin uusi iso työosasto. Siinä rakennetaan automaattikoneikkoja autonrenkaiden vulkanointia varten sekä erilaisten kumitarvikkeiden valmistamiseksi auto- ja traktorituotantoa varten. Polimermašin koneita käytetään hyvällä menestyksellä Jaroslavlissa, Volžskissa ja Voronežissa. Kuva uudelta osastolta.

Maankairauksia suoritettaessa pora osuu toisinaan hyvin kovaan vuoriperään ja kivenmöhkäleisiin. Tuollaisten kohtien porauksen nopeuttamiseksi neuvostoliittolaiset insinöörit ovat esittäneet käytettäväksi erikoislaatuisia torpedoja. Niitä voidaan soveltaa jopa 120 asteen kuumuudessa ja 500 kg/cm² paineessa. Kuvassa torpedon läpileikkaus.

Kansantaru kertoo, että Kultaisen ordan kaanikunnan pääkaupunkia Sarai-Berkea koristivat kuusi vuosisataa sitten luonnolliseen kokoon valetut kultaiset hevoset. Arkeologit suorittavat nykyisin kaivauksia kunnailla, missä kaupungin oletetaan sijainneen. Tiedemiehet eivät tosin usko löytävänsä kultahevosia — heitä tyydyttävät pienemmätkin esineet, esim. kastelulaitteiden jäänteet, keramiikka ja aseet. Monien tähänastisten löydösten joukossa ovat mm. oheiset pronssilukot.

Minkinhoito on hyvä tulolähde. Siitä on kuitenkin paljon huolta, sillä jostain arvoituksellisesta syystä hoidokit saattavat lakata lisääntymästä tahi kuolevat suurina joukkoina. Petroskoin yliopiston asiantuntijat ovat ratkaisseet erään noista arvoituksista. He ovat oppineet tunnistamaan ja hoitamaan maksanhäiriön. Tiedemiehet ovat pelastaneet jo paljon arvokkaita eläimiä.

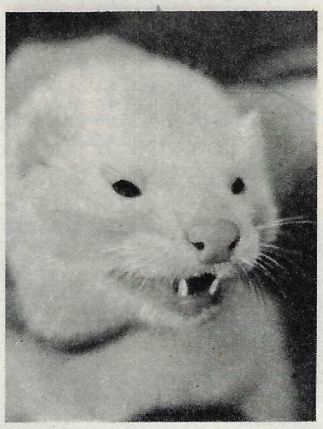

Karpatoukrainassa sijaitsevaan Jasinjan asutukseen on avattu kahvio, joka on sekä ulkoa että sisältä sommiteltu metsästysmajan malliin. Keskellä on suuri liesi, johon sytytetään nuotio. Ympärillä on paksuista pölkyistä tehtyjä pöytiä ja tuoleja. Ruokalistassa on paikallisia kansallisherkkuja. Luonnonkauniilla paikalla sijaitseva Jasinjan kylä on suosittu matkailukeskus.

Rjazanin tekokuitutehdas ja Korablinon silkkikutomo, joiden rakentaminen pantiin alulle samanaikaisesti muutama vuosi sitten, ovat naapureita. Molemmat ovat jo valmiita ja täydentävät toisiaan. Rjazanin kuiduista Korablinossa valmistetaan tekotavaltaan ja kuvioinniltaan erilaisia puku- ja leninkikankaita, joista eräitä nähdään oheisessa kuvassa.

Jäänmurtaja "Jermak" on kulkenut maineikkaan taipaleen. Vuonna 1900 sen kannelta on otettu vastaan maailman ensimmäinen radiosanoma. Vuonna 1938 se osallistui ensimmäisen jäälautalla Pohjoisnavan kautta ajelehtineen tutkimusretkikunnan kotiuttamiseen. Samana vuonna se pelasti jäävankeudesta höyrylaivat "Sadkon" ja "Malyginin" tehden vapaan jääpurjehduksen ennätyksen. Nyt tämä jäänsärkijälaivastomme patriarkka on lopettanut palveluksensa. Eräälle Murmanskin kadulle on pystytetty muistomerkki sen kunniaksi.

VÄHÄN KAIKKEA

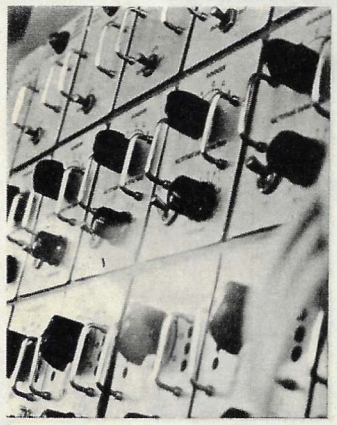

SNTL:n tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen, tunnettu taidehistorioitsija Šalva Amiranašvili on julkaissut tutkielman "Gruusialainen miniatyyri". Sen 126 valokuvaa antavat käsityksen muinaisgruusialaisen miniatyyritaiteen huomatuista aikaansaannoksista, joita suuren yleisön keskuudessa vähän tunnetaan. Selitykset ja kuvitusluettelo on painettu myös englanniksi. Kuvassa mm e vuodelta 1054 peräisin oleva Alaverdin evankeliumi.

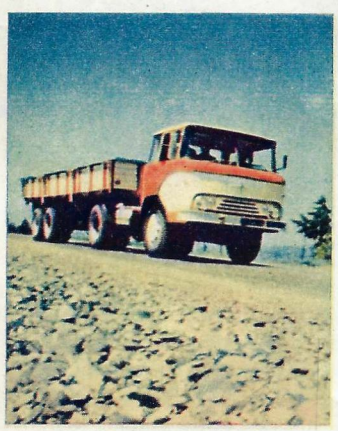

Yölepakon taito suunnistua täydessä pimeydessä johtuu kyvystä lähettää ja ottaa vastaan ultraääniä. Leningradin yliopiston fysiologit ovat todenneet, että tämä lepakkojen kaikuluotain toimii yhdessä aistinelinten kanssa. On saatu myös selville, että lepakko tarkalleen määrittää paitsi esineiden sijainnin myös niiden koon ja muodon.

Polesian metsien keskellä sijaitsevaa Slovetšnon kylää sanottiin sodan aikana partisaanien pääkaupungiksi. Nyt sinne on perustettu sissiliikkeen museo. Sen näytteet kertovat kansanmiesten ja -naisten uljaasta taistelusta fasistisia miehittäjiä vastaan noilla Luoteis-Ukrainan ja Valko-Venäjän seuduilla. Museonhoitajana toimii entinen partisaani Anna Vygovskaja.

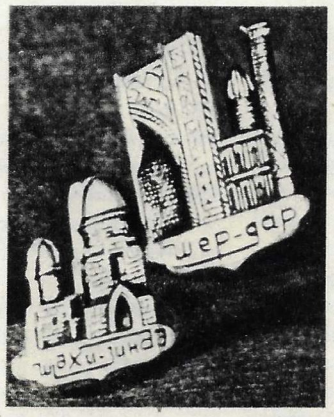

Leningradissa konstruoitu uusi lääketieteellinen tutkimusväline, fysiografi, on hyvin moniavuinen laite. Se rekisteröi mitkä tahansa kuusi elektrokardiogrammikytkentää, viisi fonogrammilukemaa ja takyoskillogrammin, termogrammin, pulssin, valtimo- ja laskimopaineen sekä ns. periferisen verenpaineen.

Bakussa asuva Anatoli Pihtin on mestaroinut kotonaan hauskan nukketeatterin. Hän rakentelee liikkuvia nukkeja, jotka tanssivat, laulavat, voimistelevat ja soittavat. Hänen teatterissaan on sekä solisteja että kokonaisia yhtyeitä. Pihtinin teatterissa käyneet ovat haltioissaan näkemästään.

Montrealiin järjestettävän maailmannäyttelyn katsojat saavat paljon mielenkiintoisia tietoja Neuvostoliiton kansojen elämästä. Jokainen neuvostotasavalta tulee esittelemään siellä tuotteitaan. Niinpä Uzbekiasta lähetetään nykyaikaisen teollisuuskaluston ohella myös posliinia, keramiikkaa, harsoja, kultaompeluksia, viinejä, koristenahkaa ja lahjamerkkejä. Kuvassa muutamia merkkinäytteitä. Kaivertaja Abo Avakjan on käyttänyt niiden aiheena Samarkandin rakennustaiteellisia muinaismuistoja.

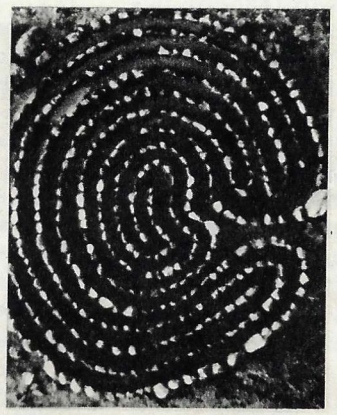

Läheltä Kantalahtea on löydetty kivistä ladottu labyrintti, jonka oletetaan olevan peräisin ensimmäiseltä tuhatluvulta. Sisättäin rivitetyt ympyrät muodostavat 10 metrin läpimittaisen soikion. Tiedemiehet väittelevät rakennelman tarkoituksesta. Useimmat kallistuvat ajatukseen, että labyrintti olisi kalaonnen tavoitteluun liittyvien taikamenojen suorituspaikka. Kuvassa jatulintarhan pienoismalli.

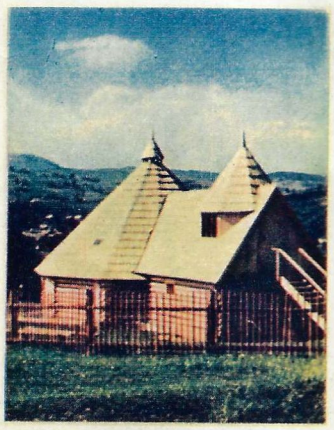

Starogrigorjevskin kasakkakylän 83-vuotias asukas Saveli Puhov on tehnyt Volgogradin museolle arvokkaan lahjoituksen. Hän oli valmistanut vanhojen maatalouskalujen — äkeen, sirpin, sahran, varstan ja häränikeen mallit ja tuonut ne Volgogradiin. Hän oli selittänyt olevansa eräs harvoja, jotka nykyisenä maatalouskoneiden aikana vielä muistavat, miten ennen vanhaan piti muokata peltoja ja korjata satoa.

Tbilisin lentokentän tutkalaitteet havaitsivat eräänä iltana valtavan kurkiparven. Samaan aikaan kaupunkia lähestyi iso matkustajalentokone TU-124. Lentokentän liikenneohjaaja Timofei Glazov osasi kuitenkin tarkalleen opastaa koneen sukeltamaan kurkiparven alitse ja laskeutumaan onnellisesti kentälle. Gruusialaiset väittävät, että kurkien näin laajaa vaellusta ei Tbilisin seuduilla ole ollut 30 vuoteen.

Rajavääpeli Vladimir Silinin ollessa palaamassa vartiosta hän kohtasi eräässä rotkossa neljä leopardia. Hän ei ehtinyt valmistaa asettaan automaattiammuntaan, vaan kertalaukauksilla kaatoi kolme petoa. Neljäs livahti pakoon.

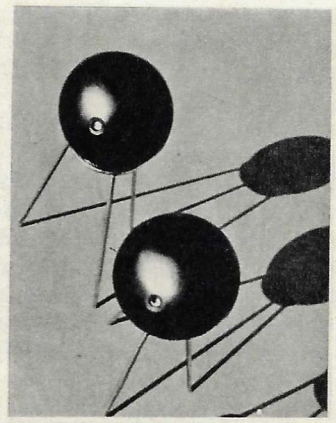

Tyynen meren koillisosissa pyyntiä harjoittavat neuvostoliittolaiset kalastajat ovat saaneet laahusnuotalla ison mustekalan. Sen lonkerot olivat neljän metrin mittaisia. Eläin ihmetytti jopa Tyynen meren kala- ja meritutkimuslaitoksen tiedemiehiä, jotka ovat nähneet monia vesijättiläisiä. Heidän kertomansa mukaan Tyynen meren pohjoisosista ei ole ennen tavattu näin suurta mustekalaa.

Eri laatuihin kuuluvia öljytuotteita voidaan sekoittamatta pumpata samoja johtoja pitkin erottamalla ne toisistaan ontoilla kumipalloilla. Tätä menetelmää sovelletaan laajasti maassamme. Palloja käytetään myös putkien puhdistamiseen saostumista, painevedestä, hehkutushilseestä sekä kaasu- ja ilmatulpista. Palloihin sijoitettujen magneettiantureiden avulla niiden liikettä voidaan valvoa.

VÄHÄN KAIKKEA

KAIKKI VALTA NEUVOSTOILLE!

ASIAKIRJAT KERTOVAT

TÄSSÄ JULKAISTUT KIRJEET, LAUSUNNOT JA PÄÄTÖKSET ON POIMITTU VUODEN 1917 SANOMALEHDISTÄ. NIIDEN KIRJOITTAJAT OVAT SOSIALISTISEEN VALLANKUMOUKSEEN OSALLISTUNEITA TYÖLÄISIÄ, SOTAMIEHIÄ JA TALONPOIKIA, JOTKA MUUTAMASSA VIIKOSSA VENÄJÄN VALTAKUNNAN ALUEELLE PYSTYTTIVÄT UUDEN JÄRJESTYKSEN.

VUODEN 1917 VALLANKUMOUS TAPAHTUI TUNNETUSTI KAHDESSA VAIHEESSA. HELMIKUUSSA KUKISTUI TSAARI JA VALTAAN TULI PORVARILLINEN VÄLIAIKAINEN HALLITUS. LOKAKUUSSA VÄLIAIKAINEN HALLITUS KUMOTTIIN JA VALTA SIIRTYI TYÖKANSALLE. VÄLIAIKAINEN HALLITUS KUKISTUI SIKSI, ETTÄ SE JATKOI TSARISMIN SISÄ- JA ULKOPOLITIIKKAA HALUAMATTA JA VOIMATTA ANTAA KANSALLE RAUHAA, MAATA JA VAPAUTTA. KANSA SEURASI LENININ JOHTAMAA KOMMUNISTISTA PUOLUETTA (BOLŠEVIKKEJA, KUTEN HEITÄ SILLOIN KUTSUTTIIN), KOSKA SE OLI AINOA PUOLUE, JONKA VAATIMUKSET VASTASIVAT TÄYDELLISESTI KANSAN TOIVEITA.

HUHTIKUUSSA 1917 MAANPAOSTA PALANNUT LENIN ESITTI TUNNUKSEN VALLANKUMOUKSEN KASVAMISESTA SOSIALISTISEKSI. JUURI TUOLTA AJANKOHDALTA ON PERÄISIN ENSIMMÄINEN TÄHÄN LAINATTU ASIAKIRJA.

HUHTI—TOUKOKUU

Kokous, johon osallistui 5 000 työmiestä, työläisnaista ja sotilasta hyväksyi seuraavan päätöslauselman:

. . .Me porvariston rosvouden näännyttämät Ivanovo-Voznesenskin työläiset, esitämme mitä jyrkimmän vastalauseen saalistustarkoituksessa tapahtuvan ryöstösodan jatkumiselle. . .

Porvariston hallitus ei tule koskaan saamaan luottamustamme. Jos se tulee edelleenkin viemään meitä kohti perikatoa, me sanomme: kädet irti Venäjän vallankumouksen pyhästä asiasta. Puhtaasta työläissydämestä tervehdimme kallista toveri Leniniä, aatostemme ja pyrkimystemme tulkitsijaa. . .

Kokous jatkui keskeytyksettä 6 tuntia ja työläiset kuuntelivat puhujia tarkkaavasti, vaikka joutuivatkin koko ajan seisomaan.

Kokouksen toimeksiannosta **Iskakov.**

●

Ilahdusta herättivät 55. vararykmentin ja kahden vänrikkikoulun kantamat tunnuslauseet. Rykmentin ison punaisen lipun toiselle puolelle oli kirjoitettu "Sotilaiden ja työläisten yhtenäisyys" ja toiselle "Eläköön rauha ja kansojen veljeys!" sekä "Eläköön Internationaali!" Vänrikkikoulujen lippuihin oli tekstattu "Alas militarismi!"

Äänekkäin suosionosoituksin ja hurraahuudoin vastattiin erään toverin huudahdukseen "Eläköön toveri Lenin!" Ja oli vaikea pidätellä hymyä kun näki miten lähistöllä tungeksineet pikkuporvarit kavahtivat tämän nimen kuullessaan.

●

Toverit!

Me sotavangeiksi joutuneet unkarilaiset sosialidemokraattiset upseerit ojennamme tänä työväen juhlapäivänä kätemme veljestervehdykseen!

Iloitsemme suuresti voidessamme yhdessä kanssanne riemuita vapauden aamunkoitosta. Ymmärrämme tämän päivän merkityksen; se aloittaa uuden ajanjakson maailmanhistoriassa. Ja lippuihinne piirretyt tunnukset saavat sydämemme syttymään!

Toverit! Me tiedämme, että meidänkin kotimaassamme punaiset liput liehuvat tuulessa, mutta me emme voi marssia niiden myötä: raskas, murhaava sota on häätänyt meidät veljiemme luota.

Siksi me lausumme yhdessä kanssanne:

Eläköön Internationaali ja vallankumouksellinen sosialidemokratia! Eläköön rauha ja kansojen veljeys!

●

Me työtätekevät talonpojat arvostamme eniten maata. Sen täytyy siirtyä korvauksetta työkansan käsiin, sillä isoisämme, isämme ja me itse olemme jo ajat sitten hiellämme, verellämme ja luillamme lunastaneet jokaisen vaaksan tätä maata. . .

Talonpoikaisköyhälistö vaatii kaikkialla — rintamilla ja maaseudulla — luovuttamaan sille maksutta tilanherrojen ja porvarien maat. Mutta maan asemesta porvarit puhuvat sodan jatkamisesta voittoisaan loppuun. Haluaisimme nähdä, miten te, hyvät herrat, puolustaisitte itse maitanne, jos me talonpoikaisköyhälistö kieltäytyisimme puolustamasta niitä.

P. G. Androsov.

●

KESÄ—HEINÄKUU

Olen syntyjäni maamies, talonpoika. Ennen tehtaalle tuloani asuin maalla nykyään käyn siellä pari kolme kertaa vuodessa. Olen monet kerrat kuunnellut eri puolueiden — eserrien ja esdekkien, bolševikkien ja menševikkien puhujia. Eilenkin olin kokouksessa ja haluan nyt puhua puolueista.

Meillä työläiset ovat kirjoittautuneet kuka eserreihin, kuka menševikkeihin, kuka bolševikkeihin. Minäkin kuuluin vuodesta 1905 eserreihin, mutta kun he alkoivat puhua, ettei tilanherroilta tarvitse ottaa maita, ajatukseni loittosivat heistä. Ja kun he antoivat siunauksensa vapauslainalle (Väliaikaisen hallituksen liikkeellelaskema sotalaina — Toim.), läksin ja liityin bolševikkeihin. En yhtynyt menševikkeihin, koska jonkin verran käsitän sentään mitä tarvitsen. . . Ei pidä pysähtyä odottamaan, kunnes tulee jokin taivaallinen olento ja lopettaa sodan. Täytyy voimakkaammin ravistella porvaristoa, jotta se ratkeilisi kaikista saumoista. Silloin sotakin loppuu. Mutta ellei käydä tosissaan käsiksi porvaristoon, niin huonosti käy.

Maa-asian ratkaisun suhteen bolševikkien kantana on — mitä pikemmin, sitä parempi, ei mitään odotusta eikä tuumailua. Siihen on ollut vuosia tarpeeksi, kaiken on voinut tuumia etukäteen. On toottava nyt, kun rauta on kuumaa: tao moukarilla, kunnes jäähtyy, niin työstä tulee valmista.

Kehotan kaikkia talonpoikia ja työläisiä seuraamaan bolševikkien esimerkkiä eikä vainoamaan heitä kuin koiria. . .

Lyhyesti omista kokemuksistani. Tulin pääsiäisen jälkeen Moskovaan ja menin Kremliin. Siellä oli kadetteja (näin nimitettiin perustuslaillisten demokraattien puolueen jäseniä. — Toim.). En tiennyt mitä he olivat miehiään, luulin että kaikki ihmiset ovat nykyään hyviä. Sanoin muutaman sanan asiani puolesta, mutta hepä julistivat minulle:

— Sinä olet leniniläinen!

— Ei, olen smolenskilainen! vastasin.

— Siis olet saksalaisten vakooja!

— Ei, olen talonpoika, vastasin.

En tiennyt, kuka on Lenin, luulin tarkoitettavan jotain maakuntaa. Mutta sitten käsitin.

G. Andrejev.

●

Toverit sotamiehet!

Veljeily on mielestäni vain yksi keino, jolla voidaan lähentää kansoja, kaikkien kansallisuuksien proletaareja ja työn raatajia. Vain olemalla todella veljiä, toisten maiden proletaarien kanssa voidaan saavuttaa maapallon kaikkien kansojen keskinäinen rakkaus ja veljessopu. Me sotamiehet emme pidä juoksuhaudoissa olevia saksalaisia, itävaltalaisia ja turkkilaisia vihollisinamme, vaan samanlaisina huiputettuina ja petettyinä sotamiehinä kuin me venäläisetkin. . .

Toverit sotamiehet! Olette melkein kaikki olleet juoksuhaudoissa ja tiedätte kuinka paljon kurjuutta vihaamamme ihmisteurastus on tuottanut näiden kolmen vuoden aikana. Kuka tarvitsee tällaista tapposotaa ja kenen eduksi sitä käydään? Panemme verenhimoiset tehtailijat ja kapitalistit etulinjoille juoksuhautoihin hankkimaan itselleen uusia markkinoita. Me sotamiehet emme tarvitse mitään valloituksia.

Sotamies **Tsygankov.**

●

Piirrokset P. BUNIN.

Toverit sosialistit (bolševikit), lähetämme teille tervehdyksen ja parhaat toivotuksemme. Olemme ylpeitä teistä, koska ajatte talonpoikien ja työläisten etuja. Te rakkaat toverimme, taistelette pääomaa vastaan ja me kannatamme teitä täysin. . .

Kuka tarvitsee tätä sotaa? Tietysti kapitalistit ja muut armeijalle hankintoja suorittavat, eivätkä talonpojat ja työläiset, joita pahoinpidellään ja pakotetaan tekemään työtä ja joilta kiristetään rahaa sodan viemiseksi loppuun. . .

Toverit bolševikit! . . Mekin vaadimme, että maa siirtyisi talonpoikien haltuun ja että kaikkien tehtaiden työläisille säädettäisiin 8 tunnin työpäivä. . . Mekin vaadimme yleistä rauhaa ja kaikkien maiden aseidenriisuntaa sosialistisin perustein. Hallitusmuotona meillä täytyy olla demokraattinen tasavalta. Pyydämme vielä, että kirjoittaisitte meidät puolueeseenne.

Kunnioittaen
Mihail Stepanov, Stahejev Saveli,
Mitrofanov, Morgunov.

●

ELO—SYYSKUU

Tehtaan työläiset (Obuhovin tehdas Pietarissa — Toim.) asettuvat vallankumouksen pelastamiseksi kansan käyttöön. . . Kokous kehottaa kaikkia tovereita täydelliseen rauhallisuuteen.

●

Kuultuaan ja käsiteltyään poliittisen tilannekatsauksen risteilijä "Auroran" miehistön yleinen kokous toteaa: kapitalistit ja tilanherrat ovat kuusi kuukautta esteettömästi kaivaneet hautaa Venäjän suurelle vallankumoukselle piittaamatta vallankumouksellisten työläisten, sotamiesten ja matruusien vastalauseista sekä suuttumuksesta. Heitä auttavat tässä työssä sovittelupolitiikan saarnaajat. On kulunut kuusi kuukautta siitä, kun kajahtivat ensimmäiset laukaukset, kun maailmanrauhan ja kaikkien kansojen vapauden puolesta käytävän taistelun ensimmäiset jyrähdykset kantautuivat yli maapallon. On kulunut kuusi kuukautta, mutta tuon jättiläistaistelun aloittaneen kansan on siedettävä samaa ryöstösotaa sekä teollisuutta tuhoavien kapitalistien ja maata rosvoavien tilanherrojen samoinkuin rintamaa avaavien ja avoimesti vallankumousta vastustavien kenraalien rajatonta isännöintiä. Henkilöitä, jotka rohkeasti ja uhrautuvasti taistelevat tätä rikollisuutta ja häpeää vastaan, odottaa kuolemantuomio, karkoitus tai vankila.

Me vallankumoukselliset matruusit sanomme:
Riittää häpeää.

Riittää työkansan nöyryytystä ja pilkkaamista.

Alas väkivallanharjoittajat, alas vallankumouksen haudankaivajat.

Kaikki vallankumousta ja vallankumoustaistelijoita vastaan suunnatut pakkotoimenpiteet on lopetettava.

●

Me Putilovin tehtaan ammuspajan työläiset, sosiaalivallankumouksellisen puolueen jäsenet, olemme muodostunutta tilannetta käsiteltyämme havainneet, että puolueemme harjoittama sovittelupolitiikka ei ole vallankumouksellista politiikkaa, ja siksi eroamme tästä puolueesta ja liitymme sosialidemokraattiseen (bolševikkien, puolueeseen, jonka toiminta vastaa pyrkimyksiämme.

Pyydämme kaikkia tovereita seuraamaan esimerkkiämme.

Sosiaalivallankumouksellisen puolueen entiset jäsenet:
(14 allekirjoitusta)

●

LOKAKUU

XII armeijan sotamiesten ja työläisten yhteisen kokouksen 5 000 osanottajaa tervehtii lämpimästi Pietarin proletariaattia sekä varuskuntaa ja varauksettomasti kannattaa päättävää taistelua nykyistä vastavallankumouksellista väliaikaista hallitusta vastaan. Kokous hyväksyy innolla Pietarin neuvoston taistelukutsun: "Koko valta keskuksessa ja maakunnissa työläisten, sotamiesten, talonpoikien ja maatyöläisten neuvostoille!"

Äänestyksestä pidättyi yksi läsnäolija.

●

Pietarin varuskunta lausuu:

Puheiden aika on ohitse. Maa on tuhon partaalla. Armeija vaatii rauhaa, talonpojat vaativat maata, työläiset vaativat työtä ja leipää. Kokoomusvalta on kansaa vastaan. Puheiden aika on ohitse. Neuvostojen yleisvenäläisen edustajakokouksen on otettava valta käsiinsä ja turvattava, että kansa saa rauhan, maata ja leipää. Vallankumouksen ja kansan pelastus vaatii tätä.

Valta neuvostoille!

Viipymätön aselepo kaikilla rintamilla!

Maat talonpojille! . .

Pysykäämme kaikki paikoillamme: valmiina voittamaan tai kuolemaan!

●

LOKAKUUN 25 PÄIVÄNÄ VOITTI PIETARISSA NEUVOSTOVALTA. TIETO SIITÄ LEVISI KAUTTA MAAN.

Arkangelin lääni. Onegan kihlakunnan Podporožjen kunta. "Käsiteltyämme Pietarin tapahtumia, so. työläisten ja sotamiesten edustajain Pietarin neuvoston vallanottoa, totesimme sen olevan seurausta väliaikaisen hallituksen politiikasta, joka on ollut suunnattu työkansaa ja sen vallankumouksessa saavuttamia oikeuksia vastaan."

Itämerenmaat. "Latvian työläisten, sotamiesten ja maattoman väestön toinen edustajakokous on koko Latvian työväenluokan tahtoa ilmaisten julistanut itsensä korkeimmaksi paikalliseksi lakiasäätäväksi elimeksi ja tervehtii lämpimästi työläisten ja talonpoikain hallitusta sekä vannoo kannattavansa kaikin voimin neuvostojen johtamien työläisten ja köyhimpien talonpoikien diktatuuria.

Edustajakokouksen puhemiehistö."

●

Vjatkan lääni. 176:nnen Pervovolotšinskin rykmentin sotamiehen kirje (nimi epäselvä — Toim.): "Toveri Leninille. Minulla on kunnia ilmoittaa Teille, toveri Lenin, Kotelnitšin kaupungissa Vjatkan läänissä vallitsevasta tilanteesta. Olen matkalla rintamalta lomalle ja saapunut Kotelnitšin kaupunkiin, missä on vielä porvareiden valta. . . Nöyrimmin pyydän Teitä, toveri Lenin, ryhtymään päättäviin toimenpiteisiin Kotelnitšin hyväksi."

●

Keski-Venäjä. "Me Kalugan läänin, Žizdran kihlakunnan, Ulešman kunnan, Ljubyšin kylän talonpojat olemme kokouksessamme, jossa oli läsnä 600 henkeä, kuulleet selostuksen nykyisestä tilanteesta. . . ja päättäneet:

1. Tervehtiä työläisten ja sotamiesten edustajain neuvoston uutta vallankumouksellista valtaa, joka on ratkaissut maaongelman ja tarjonnut kansoille rauhaa;
2. Olemme aina valmiit puolustamaan tätä hallitusta ja lähtemään ensimmäisestä kutsusta taisteluun vastavallankumousta vastaan. . .

Yleisen kokouksen puheenjohtaja **M. Mitrošin.**
Yleisen kokouksen sihteeri **N. Zabelin."**

●

Donin sotilaspiiri: "Päätöslauselma. Hyväksytty yksimielisesti Tihoretskin kasakkakylän kasakoiden ja toispaikkakuntalaisten yleisessä kokouksessa: . . .Tunnustamme neuvostovallan ja kiitämme sitä rohkeasta ja oikeudenmukaisesta toiminnasta imperialistista sotaa vastaan ja kansojen demokraattisen rauhan puolesta.

Tulemme tekemään kaikkemme lokakuun 25 päivän proletaarisen vallankumouksen tuottamien asetusten toteuttamiseksi. . ."

Keski-Aasia. "Me allekirjoittaneet Semiretšenskin alueen Pišpekin kihlakunnan Voznesenskin kylän asukkaat olemme käsitelleet ylimmän neuvostovallan tunnustamista Pišpekin kihlakunnassa. . . Käsiteltyämme tämän kysymyksen päätimme täten tunnustaa tuon vallan ja tukea sitä täydellisesti demokraattisten perusteiden toteuttamisessa. . .

Alkuperäisen asiakirjan allekirjoitti 36 lukutaitoista ja vahvisti puumerkillään 40 lukutaidotonta."

Neuvostokansa on viettänyt suuren sosialistisen vallankumouksensa 49-vuosipäivää. Neuvostoliitto on aloittanut 50. ikävuotensa, juhlavuoden, jolloin tehdään yhteenvedot puolen vuosisadan kehitystaipaleelta.

Lehtemme toimitus aikoo kertoa lukijoille laajasti siitä tiestä, minkä neuvostomaa on tänä aikana kulkenut. Julkaisemme paljon aineistoa lokakuun vallankumouksen vaiheista, joukossa myös asiakirjoja, valokuvia ja maalauksia. Lukijamme saavat tutustua kansamme tärkeimpiin saavutuksiin talouselämän ja kulttuurin eri aloilla.

Pyydämme lukijoita kirjoittamaan, mikä heitä erityisesti kiinnostaa, millaisia kirjoituksia, kuvauksia ja selosteita he tahtoisivat lehdessämme ilmestyvän.

Postimerkkeilijöille

Neuvostoliitossa on tullut tavaksi julkaista Venäjän sosialistisen vallankumouksen vuosipäivien kunniaksi erikoispostimerkkejä. Sellainen laskettiin liikkeelle mm. vallankumouksen 5-vuotispäiväksi. Viimeinen tähän sarjaan kuuluva merkki (ylhäällä vasemmalla) on julkaistu lokakuun vallankumouksen 49-vuotispäiväksi. Sen on piirtänyt taiteilija J. Rjahovski. Offset-paino. Lakkapinta. Kampahammastus.

Alempana merkkisarja "Kylpylät ja campingalueet", joka on laadittu SNTL:n ministerineuvoston matkailuhallinnon toivomuksesta. Merkeissä nähdään Itkolin turistikeskus, Kislovodskin kylpylä, Buhara, Sotši ja Leningrad. Piirtänyt J. Levinovski. Offset-paino. Kampahammastus.

Muistoblokki (metallografia ja syväpaino, ilman hammastusta) ja kolmen merkin sarja (metallografia, offset-paino, kampa- ja linjahammastus) on julkaistu suuren gruusialaisen runoilijan ja ajattelijan Šota Rustavelin syntymän 800-vuotispäiväksi. Taiteilija J. Aniskin.

Alempana sarja "Baikalin pyyntikalat". Taiteilija V. Aleksejev. Metallografia ja mezzotinto. Kehyshammastus.

Alla vasemmalla nähtävä merkki laskettiin liikkeelle Habarovskissa pidettyjen neuvostoliittolais-japanilaisten ystävyyspäivien kunniaksi. Piirtänyt V. Tirdatov. Syväpaino. Kampahammastus.

VIISI nuorta insinööriä

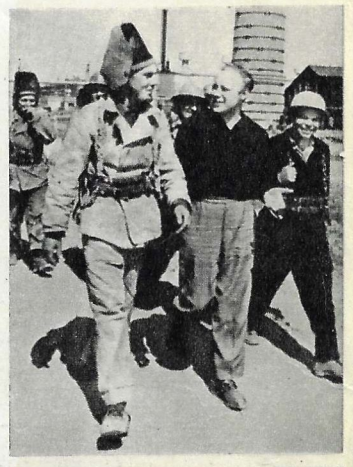

Kahdeksan vuotta sitten Minskin polyteknisestä korkeakoulusta valmistuneet insinöörit Hubert Voronjuk, Ivan Lysevitš, Eduard Šimanski, Petr Pavljutšuk ja Kasimir Kuntsevitš saivat työosoituksen Polotskin teollisuuskompleksin rakennustyömaalle. Nykyisellä rakennusalueella hyllyi silloin suo. Sen ylittäminen ei ollut helppoa. Rakentajia edeltäneet maanmittarit totesivat leikillään, että Leningradista pääsee Polotskiin junalla 20 tunnissa, mutta Polotskista rakennustyömaalle (12 kilometriä) menee 23 tuntia. Työläiset kaatoivat puita ja rakensivat kapulasiltoja upottavalle suolle. Turve kuljetettiin pois ja kaivantoihin kaadettiin kestävää maata. Kuulusta Hiidensuosta, paikalta missä rakennetaan kemiallisen kombinaatin erästä osastoa, kaivettiin noin 100 000 kuutiometriä turvetta.

Kertomansa mukaan nuoret insinöörit ensi vuosina vasta opettelivat työskentelemään. Näin siitä huolimatta vaikka heillä oli diplomit taskussa ja takanaan jokavuotinen harjoittelu maan suurimmilla rakennustyömailla. Ei riittänyt järjestelykokemusta ja johtamistaitoa. Kun työläisten kysymykseen olisi pitänyt vastata kyllä tahi ei, täytyi sanoa: "Otamme selvää", ja kun oli halua, tarmoa ja havaintokykyä, niin asiat selvisivät. Otettiin oppia alaisiltaan. Vanhempien tovereiden neuvot olivat suureksi avuksi. Nykyisin 33-vuotias Hubert Voronjuk, joka toimii jo yhtymän apulaisjohtajana, sanoo: "Jos haluat opettaa toverisi uimaan, heitä hänet veteen, mutta älä jää itse rannalle, vaan ui rinnalla."

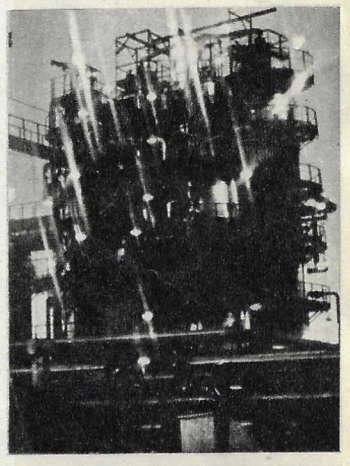

Nuorilla insinööreillä riitti tarmoa ja taitoa opetella lukuisten jokapäiväisten asioiden ohella myös johtamaan. Jokainen heistä omaksui vähitellen tuotannon johtajan kirjoittamattoman lain, joka edellyttää, että etusijalle asetetaan taito tulla toimeen ihmisten kanssa, suunnata heidän työtään.

Jo puolen vuoden tai vuoden päästä heidät kohotettiin työnjohtajiksi ja vielä vuoden tai parin kuluttua työlohkon päälliköksi. Tällä lainomaisuudella oli vain yksi perusta — nousussa oli määräävänä kunkin kyvyt. Kuten venäläinen vallankumouksellinen demokraatti Dmitri Pisarevski huomautti jo viime vuosisadalla, "omin päin raivattu ura on paljon kestävämpi ja laajempi kuin pokkuroinnilla tai vaikutusvaltaisen sedän tuella tehty karrieeri". Kellään näistä pojista ei ole olemassakaan tuollaisia setiä. He ovat kaikki lähtöisin työläis- tai talonpoikaisperheistä. Mitä tulee pokkurointiin, niin jo kasvatuksen vuoksi, se on heille vastenmielistä. Šimanskista tuli 28-vuotiaana teräsbetonielementtejä asentavan suuren hallinnon päällikkö. Lysevitš, Pavljutšuk ja Kuntsevitš vietivät 30- tai 31-vuotispäiväänsä eri rakennushallintojen yli-insinööreinä.

Sankareittemme elämäkerroissa on paljon yhteistä. Tuosta samanaikaisesti valmistuneiden insinöörien ryhmästä näkee selvästi eräitä uuden yhteiskuntamuodon johtavalle työntekijälle ominaisia piirteitä. Välttämättömyys luovuttaa rakennuskohteet käynnistysasteella on tehnyt heistä yleistaitureita, jotka tuntevat paitsi rakennusammatit myös öljykemiallisen tuotannon teknologian. Mutta heiltä kuulin myös sanonnan: "Tieto on kuin pallo: mitä suurempi se on, sitä enemmän sillä on kosketuskohtia tuntemattomaan." Kenties siksi heidän vapaa-ajan vietolleen on yhteistä alinomainen aherrus uusimman kotimaisen ja ulkomaisen teknisen kirjallisuuden parissa.

Ennen vanhaan nuoria neuvottiin: istuta edes yksi puu elämässäsi, niin jätät jotain jälkeesi. Neuvostoliitossa kukin ikäpolvi opettaa seuraavalle: jokaisen on rakennettava oma kaupunkinsa. Täten aikakausi avartaa eetillisiä käsityksiä.

Nuoret insinöörit ovat Väinäjoen rantamille perustamassaan kaupungissa perustaneet myös omat perheensä. Neljä heistä kasvattaa jo viisivuotiaita esikoisiaan Valerkaa, Kostjaa, Edikia ja Žoraa ja laskee hyväntahtoista leikkiä vasta hiljattain naimisiin menneen Kuntsevitšin kustannuksella.

Nuoret insinöörit ovat kestäneet ensimmäisen elämänkokeensa. Jokaisella on edessäpäin uusia rakennustyömaita. Ja jokaisella on myös tilaisuus edistyä ja kohota alallaan. Kykyjensä mukaan.

B. TIHONENKO.

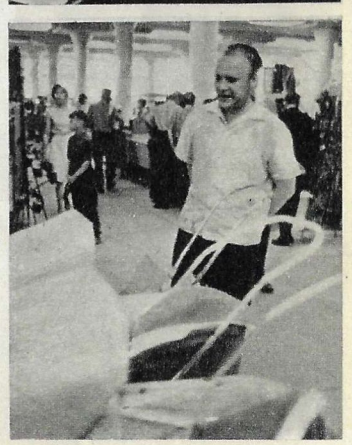

Rakennus- ja asennushallinnon päällikköä Eduard Šimanskia on vaikea tavoittaa työhuoneesta. Aamulla hän kiertää rakennuskohteet ja keskustelee mestareiden ja työläisten kanssa. Polotskin öljytislaamon ensimmäinen vaihe on jo toiminnassa. Viereen nousevan kemian tehtaan rakennuksella työt laajenevat. Virka-asiat pakottavat Eduardin käymään usein Minskissä. Rakennusministerin apulainen Leonid Poperno kuuntelee aina kiinnostuneesti Šimanskin mielipiteitä. Oman huomionsa vaativat myös kotiasiat, perheeseen on syntynyt toinen lapsi, tytär.

VIISI
nuorta insinööriä

Rakentajien ja öljykemistien kaupungissa Novopolotskissa syntyy pälvittäin kaksi pienokaista, ja yksi perhe saa uuden asunnon. Kaupungin perustajiin kuuluvat myös insinööritoverukset Eduard Šimanski, Petr Pavljutšuk, Ivan Lysevitš, Hubert Voronjuk ja Kazimir Kuntsevitš. He ovat nyt jo kokeneita johtajia, mikä seikka ei suinkaan haita muistelemasta joskus ylioppilasvuosia.

Valok. J. TŠERNYŠEV.

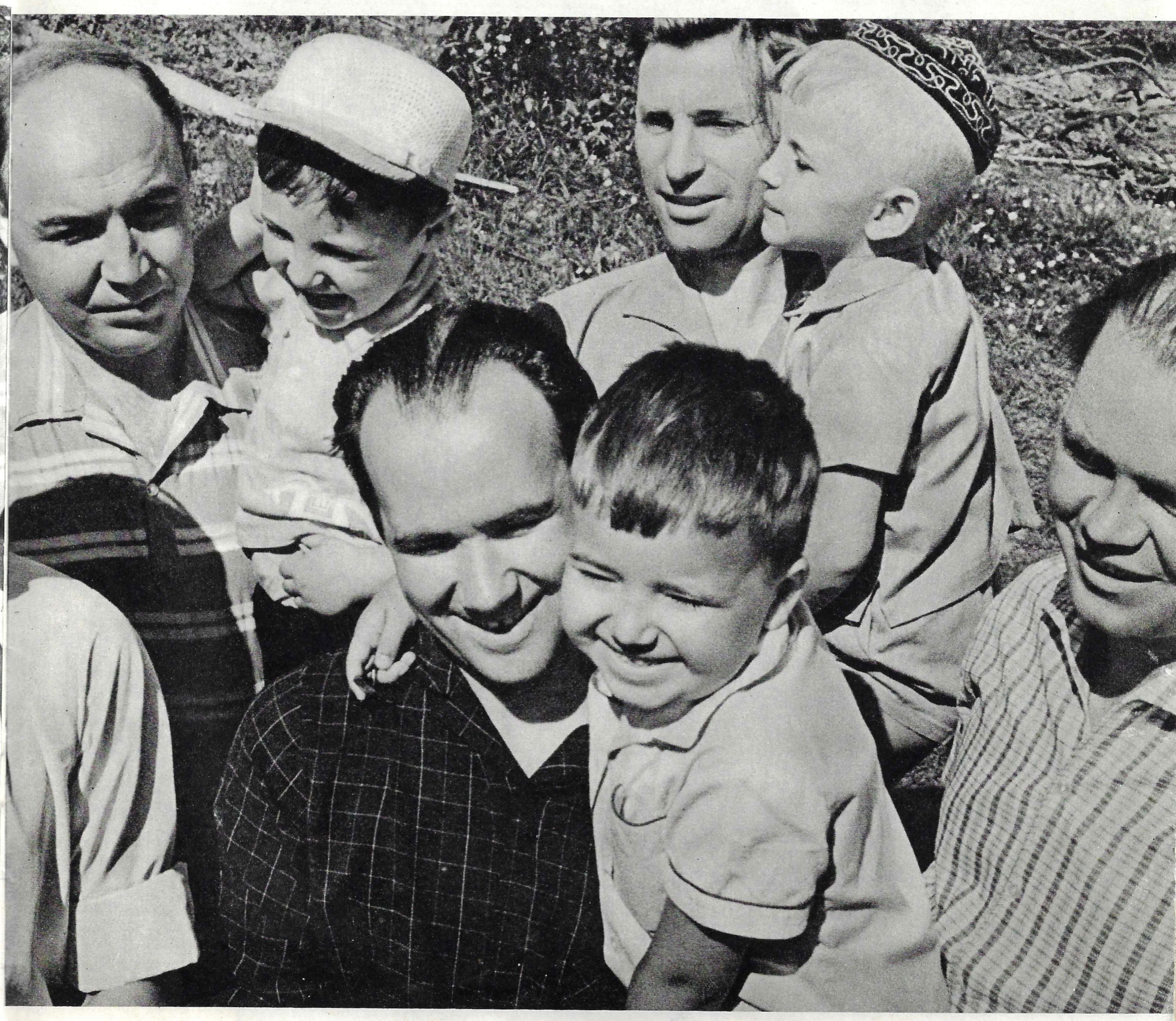

PARVEKKEELLA.
ESPANJATTARET
LEONORA
JA AMPARA.

1886.
Tretjakovin
galleria.

VAJA.

1900.
Tretjakovin
galleria.

KONSTANTIN KOROVIN

"Korovinin maalaukset ilmentävät kuvannollisesti taiteellisen luomisen onnea ja elämisen iloa. Maailman kaikki värit houkuttelivat häntä ja hymyilivät hänelle." Nämä tunnetun venäläisen maisemamaalarin K. Juonin sanat määrittelevät hyvin täsmällisesti Konstantin Korovinin (1861—1939) taiteilijan olemuksen.

Korovinin sivellin kertoo elämän kauneudesta. Hänen maisemansa, muotokuvansa ja asetelmansa ovat luonteeltaan lyyrisiä. Niistä ei kaiu surumielinen ajomiehen laulu, jota hyräili taiteilijan isoisä postia kyydittessään. Niistä ei kajastu murhe taiteilijan veljen ja työtoverin Sergein ennenaikaisesta poismenosta. Vaikka tuo kaikki raateli Konstantinin sielua ja sai hänet toisinaan pitkiksi ajoiksi vajoamaan itseensä, siitä ei kuitenkaan tullut koskaan hänen taiteensa kohdetta.

Korovin etsi maalauksesta ulospääsyä haaveilleen, uskolleen kaikkialla olevaan ja kaikkivoittavaan kauneuteen.

Konstantin Korovin opiskeli Moskovan Maalaus-, muovaus- ja rakennustaiteellisessa opistossa. V. 1883 tämä 22-vuotias taidemaalari lähetti näyttelyyn ensimmäisen suuren työnsä "Kuorolaulajan muotokuvan". Se antoi heti käsityksen hänen omintakeisuudestaan. Korovin kohosikin nopeasti Venäjän ensimmäisten maalareiden maineeseen.

Monet Korovinin tauluista syntyivät Moskovan lähellä olevassa Abramtsevon kylässä, missä sijainneeseen mesenaatti Mamontovin kartanoon kokoontuivat usein Repin ja Serov, Nesterov ja Vrubel, Vasnetsov ja Antokolski. Korovin iloitsi voidessaan maalata mieliharrastukseensa syventyneiden lahjakkaiden tovereiden parissa kauniita moskovalaismaisemia.

Konstantin Korovin matkusteli paljon. Häntä veti puoleensa Pohjola ja Etelä, hälisevät espanjalaiskaupungit ja autiot vienalaiskylät. Siten syntyivät taulut "Kuistilla", "Kylä", "Pohjoinen idylli", "Paperilyhtyjä", "Vaja". Aiheen valinta ei askarruttanut tätä taiteilijaa. "Pihalla on kasa halkoja. Kuinka ne voikaan maalata! Mikä väriasteikko! Aurinko suorastaan palaa niissä. Piha ei tunnu enää tyhjältä ja autiolta, se elää." Nämä ovat hänen sanojaan. Venäjän vaihteleva luonto elostui ja loisti Korovinin paletin tuntumassa.

Huomattavalla paikalla Korovinin jäämistössä ovat lavasteet, joita hän valmisti Venäjän suurimmille teattereille, Moskovan Bolšoi- ja Pietarin Marian teatterille sekä Djagilevin baletille Pariisissa. Vuosisadan alussa hän maalasi lavastukset oopperoihin "Faust", "Satu näkymättömästä Kitežin kaupungista" ja "Ivan Susanin" sekä baletteihin "Joutsenlampi", "Kyttyräselkähevonen", "Don Quijote" ym. Eräät niistä ovat, moneen kertaan entistettyinä ja uusittuina, tuttuja meillekin 60-luvun katsojille. "Konstantin riehuu häikäisevän väriloiston keskellä", sanoi hänen läheinen taiteilijatoverinsa V. Serov puhuessaan Korovinin lavastustyöstä.

Vielä tänäänkin, puolen vuosisadan kuluttua noiden sanojen lausumisesta, tunnemme suurta sisäistä tyydytystä katsellessamme sen miehen töitä, jolle "hymyilivät maailman kaikki värit".

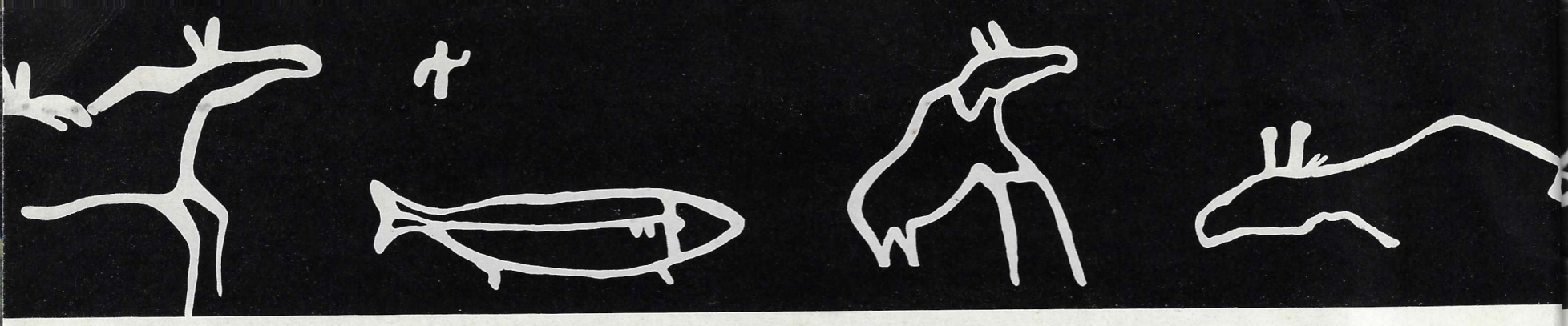

IKKUNA MUINAISEEN MAAILMAAN

Kirj. SNTL:n tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen A. OKLADNIKOV.

Mitä pitemmälle menneiden vuosisatojen kulttuuria tutkivat historioitsijat etenevät, sitä vähemmän luulisi jäävän tuntematonta. Sitä harvemmin luulisi tulevan vastaan yllätyksiä. Taidehistoria osoittaa kuitenkin pikemmin päinvastaista. Ottakaamme esimerkiksi löydöt ihmiskunnan vanhimman taiteen alalta. Ei ole kulunut sataakaan vuotta siitä, kun Espanjasta löydettiin ihmeelliset Altamiran luolamaalaukset, jotka hämmästyttivät koko tiedemiesmaailmaa ja jotka tuntee nykyään jokainen sivistynyt ihminen.

Varhaiskivikauden luolaihmisiä, troglodyytteja, oli pidetty villeinä raakalaisina, melkein eläiminä, joilla ei oletettu olevan todellisia inhimillisiä ominaisuuksia tai tunteita. Ja yhtäkkiä selvisikin, että he olivat jättäneet luolien kätköihin valtavia taidekokoelmia. Kuten muutkin mullistukset tieteessä, tämäkin löytö aiheutti väittelyä. Kivikauden taiteen ensimmäiset tutkijat saivat torjua aikoinaan perinteellisten käsitysten kannattajain ankaran epäilyn ja vastuksen. Tuon vuosisataisen kamppailun jälkimaininkeja kuulee tänäkin päivänä. Kun hiljattain Rouffignacin luolasta (Ranska) löydettiin uusi suurenmoinen paleoliittisen ihmisen maalauskokoelma, se julistettiin "väärennykseksi".

Tuo väite johti tosin yllättäviin tuloksiin. Rouffignacin kalliomaalausten tutkijat löysivät vanhoista käsikirjoituksista ja kirjoista tietoja, että niistä olivat olleet perillä jo 1500- ja 1600-luvun kirjoittajat.

Nykyään tiedetään, että luola- ja kalliopiirrostaidetta on ollut muuallakin kuin Rankassa ja Espanjassa. Näytteitä siitä on löydetty Aasiasta, Afrikasta ja Amerikastakin. Tiedämme myös, että synnyttyään noin 30 000 vuotta sitten sen olemassaolo on jatkunut kaikkina myöhempinäkin aikakausina. Aina ja kaikkialla on löytynyt sopivia kallioseinämiä. Ihminen ei ole kulkenut niiden ohitse välinpitämättömänä: hänen kätensä on itsestään ojentunut niitä kohti. Näin on syntynyt valtava yleismaailmallinen kalliomaalaus-aarteisto. On olemassa kokonaisia muistomerkkialueita, kuten maailmankuulut Tasilin maalaukset Afrikassa, sekä kalliopiirrokset Liguriassa ja Skandinaviassa. Niihin kuuluvat myös vähemmän tunnetut, mutta sisällöltään ja taiteelliselta arvoltaan ainakin yhtä arvokkaat kalliopiirrokset, jotka on löydetty Karjalassa, Azerbaidžanissa (Kobystanissa), Keski-Aasiassa ja Uralilla. Neuvostoliiton alueelta on nyt löydetty myös Altamiran luolamaalausten ikäkumppaneita. Kapovoin luolasta Uralilta on A. Rjumin löytänyt mammuttien, sarvikuonojen ja villihevosten kuvia, jotka ovat noiden sukupuuttoon kuolleiden eläinten aikalaisten — jääkauden ihmisten — tekemiä.

Tärkeän osan tuossa aarteistossa muodostavat Pohjois-Aasian ja Siperian kalliopiirrokset eli petroglyfit, kuten niitä toisinaan nimitetään. Noita piirroksia näkee Aasian suurten jokien rantakallioissa Uralista ja Jeniseistä aina Kolymaan ja Amuriin saakka. Niiden joukosta on mainittava erityisesti Angaran petroglyfit.

. . .Siitä on kulunut lähes kolmekymmentä vuotta, mutta muistan yhä vielä selvästi, kun ensi kerran näin valtavat kalliopiirrokset Angara-joen kuuluilla Kivisaarilla Balaganskin ja Bratskin välimailla.

Tavallinen kalastajavene, jossa arkeologisen retkikuntamme jäsenet istuivat, törmäsi keulallaan pehmeästi viettävään hiekkarantaan. Tiesimme että tällä paikalla oli monta vuotta aikaisemmin, 1884, käynyt tunnettu siperialainen arkeologi N. Vitkovski. Hän oli sillä kerralla ollut matkalla Angaraa alas etsimään taigaseudun alkuihmisten hautapaikkoja ja asuinsijoja. Eräs paikallinen vanha mies oli kertonut Vitkovskille, että Kivisaarten kallioihin "on piirretty paljon eläimiä tahikka ihmisiä". Vitkovskia kuljettaneet ajomiehet olivat vahvistaneet vanhuksen sanat ja lisänneet, että Kivisaarella on koko kallio piirretty täyteen erilaisia eläimiä ja kaloja, joista monet ovat jo rapautuneet; niitä kerrotaan olleen ennen paljon enemmän.

Kun Vitkovski kävi Kivisaarella, satoi kaatamalla koko päivän. Hänellä ei sattunut olemaan edes paperia, jotta hän olisi voinut jäljentää piirrokset.

Ja nyt me 1900-luvun arkeologit seisoimme ensi kerran tuon korkean kallioseinämän edessä, joka oli puoliksi pensaikon peitossa. Puunlatvojen lomitse pilkotti jo täysikuun kiekko. Kuunvalossa harmaa kallio näytti säteilevän jonkinlaista tuonpuoleista valoa. Tullessamme lähemmäksi, näimme tuossa kelmeässä valossa hiekkakiven jyrkässä karheassa pinnassa jonkinlaisia epäselviä, hämärään häipyviä kourumaisia uurteita ja viivoja. Kun niitä siveli kämmenellä, tunsi pimeässäkin muinaisen mestarin työn jäljen. Se oli sitä tyypillistä "pisteretusia", mitä 5 000 vuotta sitten käyttivät nimettömät mestarit, neoliittisen kauden kuvanveistäjät, kun heidän oli tehtävä tavallinen kivikirves tai valmistettava muodottomasta kivestä realistisen tarkka, elämää huokuva "kivinen kala". Ei ollut sattuma, että silloin Toisella Kivisaarella tulivat mieleeni Angaran-varren arvoitukselliset kivikalat. Kesäyön puolihämärässä, kuunvalossa erottuivat kahden kalan selvästi piirtyvät plastiset kuvat. Toinen niistä oli säilynyt kokonaan. Toinen oli ajanhampaan vioittama. Mutta kummassakin oli saman tyylin leima, ikäänkuin ne olisivat olleet saman tekijän käsialaa.

Kivisaarten kalliopiirrosten perusaiheena eivät olleet sittenkään kalat. Angaran laakson alkuihmisten huomion keskipisteenä oli niinä kaukaisina aikoina ollut hirvi. Silmiemme editse kulkivat loputtomana jonona toinen toistaan seuraten hirvenkuvat.

Ne olivat isoja ja pieniä, ohuella ääriviivalla hahmoiteltuja — toiset skitsimäisiä, toiset huolellisesti viimeisteltyjä, täysin valmiita kuvia, eläimiä, joilla oli mahtava ruho, luisevat jalat ja terävä kyttyrä selässä. Eräillä oli leveät haarakkaat sarvet, toisilla vain pienet nysät tai ehkä haarana törröttävät korvat.

Hirvenruumiin detaljeista pisti silmään useimmin kaulan alla riippuvat "tupsut". Metsäläisheimojen käsitysten mukaan niissä asusti eläimen "sielu". Juuri siksi Angaran-varren varhaisimmat taiteilijat kiinnittivät niin korostettua huomiota tuohon meidän kannaltamme varsin epäolennaiseen yksityiskohtaan. Mutta selvimmin ja täsmällisimmin muinainen mestari ikuisti hirven turvan, varsinkin ylhäältä riippuvan paksun ylähuulen.

Tuolta kaukaiselta ajalta on Angaralla onneksi säilynyt muutakin kuin nuo piirrokset ja kivikalat. Käytettävissämme on monia Angaran-varren vanhan kulttuurin muistomerkkejä, kokonaisia kivikauden hautapaikkoja. Niistä tehdyt löydöt vahvistavat, että suurin osa noista kalliopiirroksista on syntynyt neoliittisella kaudella (haudoista on kiviaseiden ohella löydetty myös realistisia hirviveistoksia).

Baikalin seudun metsäläisheimojen omaperäinen kulttuuri, kenties kuvaavin ja erikoislaatuisin kaikista neoliittisen kauden metsästäjäkulttuureista niin Aasiassa kuin koko maailmassa syntyi neljännellä vuosituhannella ennen ajanlaskuamme. Kukoistuksensa se saavutti myöhemmin. Tuon ajan Baikalin seudun asukkaat valmistivat neoliittisen kauden pisimmälle kehitetyn puisen jousen. Siinä oli luuvahviste ja se oli tekniikan historian kenties mutkikasrakenteisin jousi, joka merkitsi suurta hyppäystä tekniikan ja tuotannon kehityksessä. Baikalin seudun neoliittisen kauden heimot keksivät myös sellaisen nokkelan kalastuskeinon kuin petokalojen houkuttelemisen luu- tai kivikalalla. Se oli kaikkien nykyaikaisten tekosyöttien ja uistinten edelläkävijä.

He loivat myös korkealle kehitetyn realistisen taiteen, josta henki voimakkaana heidän arkinen metsäläiselämänsä.

Tämän kaiken toteamiseksi ei tarvitse muuta kuin vilkaista mitä hyvänsä Kivisaarten hirviryhmää. Eräässä Toisen Kivisaaren kalliossa on kuvattu rinnatusten kaksi isoa hirveä. Piirrokset hämmästyttävät täsmällisyydellä, millä hirven ruumis on kuvattu. Samoin kuin sillä pidättyvyydellä ja lakonisella monumentaalisuudella, millä muinainen taiteilija valitsi lukuisista tuntemistaan anatomisista piirteistä olennaisimmat, kuvaavimmat. Niissä ei ole jälkeäkään pikkumaisen "näköisyyden" tavoittelusta, mikä on lattean naturalismin perusvika.

Vielä merkityksellisempää on molemmista piirroksista henkivä dynaamisuus,

Hirviemon pää — ”metsän madonna”. Kuva on löydetty Toiselta Kivisaarelta.

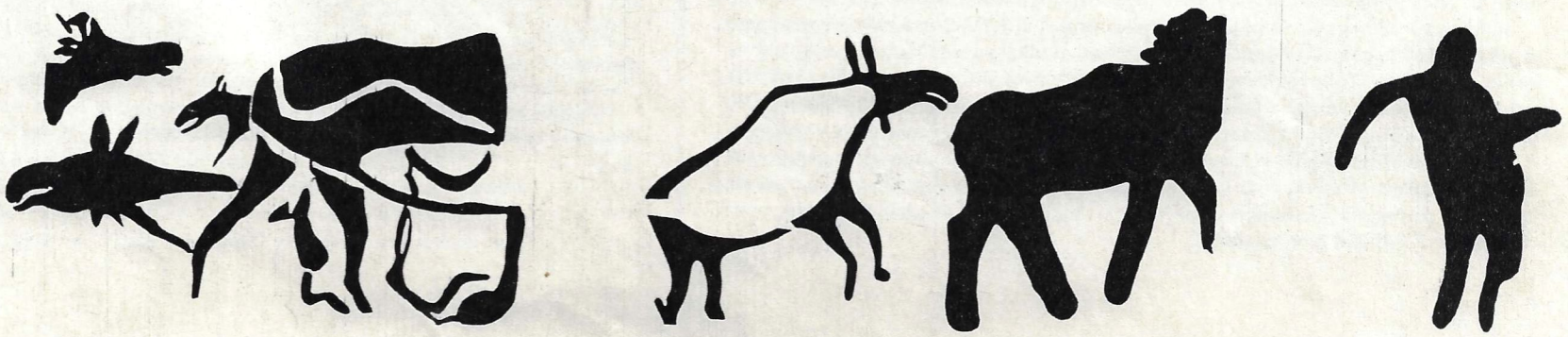

Ikkuna muinaiseen maailmaan

ne ovat tulvillaan elämää. Ne kertovat aivan tavallisesta metsän tapahtumasta hirvien kevätkiimasta. Mutta kuinka ne kertovat!

Kummastakin hahmosta henkii intohimo, syvyydessään ja voimassaan melkein inhimillinen tunne. Eläimen koko ruumis on pingoittunut, kaula on työntynyt eteenpäin, kita on leveästi auki. Sitä vapisuttaa kevään kutsu.

Yhtä syvällisen psykologinen ja todellisuutta tulviva on toinenkin kalliopiirros samalla Toisella Kivisaarella. Tällä kertaa piirros kertoo aivan erilaisista elämyksistä, se johdattaa katsojan äitiyden maailmaan. Kallioon on hakattu naarashirven pää. Tätä kuvaa voisi nimittää "Metsän madonnaksi", — niin paljon siinä on naisellisuutta, suloutta ja nöyrää tyyneyttä. Se katselee meitä kallion syvyyksistä melkein inhimillisin silmin...

Samoin kuin koko kivikauden metsästäjäin taide henkivät Kivisaarten petroglyfit magiaa, tähtäävät samaan päämäärään. Metsästäjä halusi noitua eläimen, lumota sen sielun. Ei ole sattuma, että noilla samaisilla Kivisaarilla näkee kokonaisten hirvenkuvien rinnalla osittaispiirroksia yksinomaan päistä, ja paikoitellen jopa pelkkiä vihjeitä pään muotoon. Poppamiehelle riitti pelkkä vihjekin. Siellä on säilynyt myös valtavia arvoituksellisia sommitelmia, jotka käsittävät pitkiä rivejä samansuuntaisia pystyviivoja, — kuin risuaitaa.

Kenties nuo viivat kuvaavatkin todellisuudessa käytettyjä aitauksia, minne metsästäjät ajoivat eläimiä taigalaaksoista. Mutta eikö Rafaelin ja Rublevin taide palvellut kristinuskoa aivan samalla tavalla? Ja eikö heidänkin teoksissaan elänyt samalle mystiikalle vastakkainen elämänilo, taistelutahto. Eikö niissäkin kypsynyt realistisen maailman käsityksen siemen.

Varmaan juuri siksi meille tulevat läheisiksi myös kivikauden yksinkertaisten metsästäjien tunteet ja mietteet, kun harmaat vaikenevat kivet ja kalliot heräävät eloon.

Sanalla sanoen Kivisaarten petroglyfeillä on oma merkittävä sijansa ihmiskunnan vanhimman taiteen huomattavien muistomerkkien joukossa. Aivan samalla tavalla kuin Lassauxin, Altamiran tai Kapovoin luolien maalaukset, ne todistavat todellisen realismin iäti elävää voimaa. Ne todistavat, että taiteen lähteet piilevät todellisuuden elävässä tulkinnassa.

Kerran käsiteltiin erästä väitöskirjaa, jonka tekijä oli valmis pyyhkimään ylitse maapallon alkukantaisten ja takapajuisten kansojen taiteen. Tilaisuudessa oli läsnä kuvanveistäjä Vatagin, Neuvostoliiton paras eläinten kuvaaja. Hän sanoi silloin kadehtivansa kivikauden "villejä" animalisteja. Ne olivat suuren taiteilijan vilpittömiä sanoja, jotka koskevat täydessä määrin myös Angaran petroglyfien tuntemattomien tekijöiden luomuksia.

Angaran petroglyfit ovat syntyneet ja karttuneet vuosisatojen ja vuosituhansien varrella. Jälkipolvien ihmiset ovat pysähtyneet monet kerrat Kivisaarten kallioiden luo esi-isiensä luomusten eteen. Voimakkaimmin ne tehosivat pronssikauden ihmisten mielikuvitukseen. Uusi elämä, uusi tarusto, uudet maailmankatsomukset synnyttivät myös uusia aiheita.

Tuolla myöhemmällä kaudella avautuivat laajemmalle ovet muiden kansojen maailmoihin — aluksi niihin, jotka veivät Länteen — Jeniseille, Uralin seudulle, Karjalaan ja kenties Karjalan kautta vielä kauemmaksi Länteen. Hirvenkuvan tilalle tuli ihmisen kuva, ennen kaikkea sen joka oli välittäjänä henkimaailman ja ihmisten maailman välillä — poppamiehen. Realististen kuvien tilalle ilmestyivät symbolit, merkit, jotka useinkin ovat kuvakirjoituksen kynnyksellä.

Rautakaudella Angaralle ilmestyivät täysin uuden elämäntavan edustajat, karjapaimenet. He eivät kylläkään päässeet Kivisaarille asti, sillä karja ei kestänyt taigan mäkärälaumojen hyökkäyksiä. Mutta paimentolaisten lähestymisen jälkiä on muualla Angaran-varren kallioissa. Osittain se ilmenee myös Kivisaarilla eräiden myöhempien piirrosten tyylillisissä erikoisuuksissa.

Sanalla sanoen Angaran ja ennen kaikkea Kivisaarten petroglyfit ovat Siperian taigakansojen aikakirjoja, jotka on kirjoitettu historian ikuiseen kiveen.

Nyt Kivisaarten päällä lainehtii Bratskin meri. Aarteet eivät kuitenkaan ole kadonneet. Bratskin voimalaitosta rakennettaessa niiden pelastamiseen myönnettiin huomattavia varoja. Irkutskin taidemuseon vieraat näkevät painalteita ja kuultojäljennöksiä poikkeuksetta kaikista Angaran kirjoituksista ja piirroksista. Ne näkevät siellä myös aitoja kivikauden piirroksia.

Ensi kerran Siperian arkeologian historiassa muinaistutkijat itse kohottivat kätensä pyhiä kiviään vastaan — pelastaakseen menneiden aikojen taiteilijoiden luomukset tuleville sukupoville. Taitavat kivenhakkaajat, jotka olivat sitä ennen entistäneet Eremitaasin ja Pavlovskin aarteita hakkasivat irti ja toimittivat proomulla Irkutskiin noin 70 kalliopiirroksia sisältävää lohkaretta. Sinne purjehti myös monia tonneja painava lohkare, jossa on kaksi peräkkäin kulkevaa hirveä, alkuihmisen kivinen runoelma metsän elämästä. Tiedeakatemian Siperian osasto on julkaissut näiden rivien kirjoittajan teoksen "Angaran petroglyfit", jossa on yleistetty arkeologisen retkikuntamme Bratskissa suorittaman monivuotisen työn tulokset.

Gottfried Wilhelm LEIBNIZ

1716—1966

Leibniz syntyi Leipzigissä heinäkuun 1 pnä 1646. Hän oli väsymätön tiedemies, joka ei antanut itselleen hetkenkään lepoa (lukuisten matematiikkaa, fysiikkaa, filosofiaa, luonnontiedettä, oikeustiedettä ja kielitiedettä koskevien teostensa ohella hän kirjoitti yli 15 000 kirjettä). Hänen kohtalonsa oli traaginen ja samalla varsin luonteenomainen tiedemiehelle, jonka oli elettävä moniin herttua-, kreivi- ja kuuriruhtinaskuntiin pirstotun feodaalisen Saksan ummehtuneessa ilmapiirissä.

Gottfried menetti varhain isänsä (yliopiston professori), mutta sai käytyä loppuun koulunsa ja suoritettua tohtorin oppiarvon, minkä jälkeen hänen kuitenkin oli mentävä Mainzin kuuriruhtinaan lakimieheksi. Vuodesta 1672 hän oleskeli pitkiä aikoja diplomaattisissa tehtävissä Pariisissa, silloisen Euroopan suurimmassa tieteellisessä keskuksessa, missä hän tutustui aikansa huomattavimpiin oppineisiin ja piti useita esitelmiä Ranskan akatemiassa, jonka jäseneksi hänet sittemmin valittiin. Hänet valittiin myös Lontoon kuninkaallisen seuran jäseneksi.

Leibnizin maine tiedemiehenä kasvoi jatkuvasti. Vuonna 1700 hänestä tuli perustamansa Berliinin akatemian ensimmäinen presidentti. Leibniz kävi kahdesti Venäjällä. Pietari tahtoi neuvotella hänen kanssaan akatemian perustamisesta Pietariin. Tämä poissaolo ei muuttanut Leibnizin asemaa kotimaassa. Ensimmäisen suojelijansa kuoltua hän muutti Hannoveriin, sikäläisen herttuan palvelukseen. Elämänsä loppuun asti hän sitten toimikin siellä laki- ja talousmiehenä, diplomaattina ja ennen kaikkea kirjastonhoitajana.

Leibniz kuoli 1716 kaikkien unohtamana. Vain Ranskan akatemia kunnioitti hänen muistoaan tilaisuudella. Kotimaassa hänelle ei suotu sitä kunniaa.

Ensyklopedisteihin luettava Leibniz uskoi ihmisjärjen mahtiin. Samalla hän naiivisti oletti, että valistamalla feodaaliylimystöä voidaan saada aikaan perinpohjaisia yhteiskunnallisia uudistuksia sekä parantaa maiden ja kansojen asemaa.Hän laati suunnitelmia monista uudistuksista, mutta niiden tielle kohosi joka taholla ymmärtämättömyyden ja vihamielisyyden muuri. Välttämättömyys suorittaa henkisille pyrkimyksilleen vieraita töitä ja toimeksiantoja sekä tuhlata laajoja tietojaan hallitusten hyväksi sekä hänen mielipiteensä syrjäyttäminen silloin kun se olisi voinut tuottaa hyötyä, kammitsivat hänen voimiaan ja häiritsivät hänen työskentelyään.

Kaikesta huolimatta Leibnizin ansiot tieteen ja ihmiskunnan palvelijana ovat hyvin suuret. Hän oli differentiaali- ja integraalilaskennan keksijöitä. Hän kehitteli äärettömän pienten suureiden käsitettä. Leibniz oli ensimmäisiä voiman eli "potenssin" säilymisen (nykysanaston mukaan energian häviämättömyyden) keksijöitä ja perustelijoita. Erityisen huomattavan työn hän teki logiikan alalla. Ei ole sattuma, että meidän päiviemme matemaattisen logiikan sellaiset huomatut edustajat kuin B. Russel, A. N. Whitehead ja R. Carnap ym. pitävät häntä nykyaikaisen logistiikan perustajana.

Suurinta kuuluisuutta Leibnizille tuottivat hänen filosofiset teoksensa, varsinkin hänen oppinsa ns. monadeista, "yksinkertaisimmista, jakamattomista, alkuosista". Leibniz oli tietenkin kaukana totuudesta riistäessään monadeilta aineellisuuden — vastapainona käsitykselle materiaalisten atomien "aineellisuudesta". Mutta täten hän kumosi olettamuksen "tyhjyydestä", missä atomit muka liikkuvat, ja asetti kyseenalaiseksi atomien jakamattomuuden. Se on hänelle kunniaksi, sillä jokainen tietää nykyisin, että atomi voidaan jakaa.

Monadioppi johdatti Leibnizin käsitykseen maailman ehdottomasta jatkuvuudesta, missä Lenin näki "eräänlaista dialektiikkaa, idealismista huolimatta jopa hyvinkin syvällistä..." Leibniz oli kuitenkin sitä mieltä, että "monadeissa ei ole ikkunoita", so. että ne ovat läpäisemättömiä, eivätkä voi saada vaikutteita ulkoa, joten atomien keskinäisen kanssakäymisen lopullisena perustana on korkein olento.

Tämänkin olettamuksensa Leibniz osasi kuitenkin suunnata kristillisen teologian kiihkomielisiä kannattajia vastaan. Hän hyökkäsi niitä vastaan, jotka väittivät kaiken maailmassa tapahtuvan jumalan ihmetöiden kautta; hän sanoi: hyväksyessämme tämän "annamme liian paljon vapautta huonoille filosofeille". Leibniz oli suuren siirtymäkauden uskollinen kasvatti ja hänen filosofiset katsomuksensakin kuvastivat tuon ajan yhteiskunnallisen tajunnan ristiriitaisuutta.

Edistyksellinen ihmiskunta kunnioittaa Leibnizin muistoa ja lausuu tunnustuksensa tälle 1600—1700-lukujen saksalaisen valistusajan filosofisten aatteiden huomattavalle perustanlaskijalle.

Z. ARZAKANJAN.

Piirt. G. INGER.

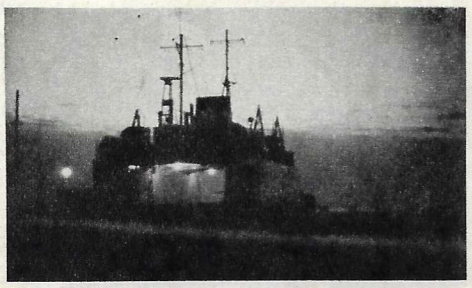

Ystäväni Saarenmaalta

—Mikä sinusta tulee, Taivu?

9-vuotias saarenmaalainen kohautti olkaansa: pitäisihän tuon olla selvää kysymättäkin. Kalastaja tietenkin. Kuten isästä. Ja isoisästä.

Noin sadan metrin päässä taloista velloo meri. Se ympäröi Saarenmaata joka taholta. Aurinko nousee merestä ja laskee mereen.

Tosin kerrotaan, että saarella olisi asukkaita, jotka eivät ole koskaan nähneet merta. Niinkin saattaa olla, onhan se Eestin suurin saari. Kalastuksen ohella sen asukkaiden toisena ammattina on maanviljelys.

On vielä kolmaskin, kivenlouhinta. Sikäläisessä dolomiittilouhimossa on eräänlainen muistotaulu, kivilaatta, johon on hakattu "Eestin marmorin" mainetodistus XIII vuosisadalta.

"Kivi kotti!", "Kivi säkkiin!" on hyväntahtoinen kalaonnen toivotus. Niin sanotaan miehille, kun he lähtevät merelle. Ja ehkäpä siinä on taikaa, koska Saarenmaan kalastajat eivät juuri koskaan palaa tyhjin käsin apajilta. Mantereelle liikennöivä höyrylautta kuljettaa yötä päivää hopeanvärisiä jäähdytyssäiliöitä.

Saaren viljelijöille on kivi ollut iänikuinen vastus. Jokainen peltotilkku on vallattu hiellä ja tuskalla. Peltomaita on vähän. Sensijaan niitä ympäröivät kiviaidat ovat pitkiä ja korkeita. Siitä huolimatta saarelaiset ovat kiintyneet maahansa.

"Karja"-neuvostotilalla tutustuimme karjanhoitajien ryhmänvastaavaan Saima Noogeniin. Hän oli lähtenyt saarelta ensi kerran täytettyään 19 vuotta. Hän oli mennyt Tarton maatalousakatemiaan ja sen lopetettuaan palannut takaisin. Neuvostotilalla on muitakin saman akatemian loppututkinnot suorittaneita.

Saarella on paljon vanhoja rakennuksia, joista voidaan nähdä, kuinka elettiin entisaikoina.

Ajan mustaamista hirsistä saatamme lukea rakennusvuosia: 1849, 1854, 1856. Silloin rakennettiin tämä talo tai tämä paja, aitta, tuulimylly jne. Näemme myös vuosiluvun 1959: silloin Mikhlin talosta tehtiin museo. Sen ensimmäiseksi hoitajaksi tuli Jakob Reht, Mikhlin suvun edustaja kuudennessa polvessa.

Talonpoikaismuseo on turistien suosiossa. Opas esittelee heille mielellään myös uusia rakennuksia.

Höyrylautta lähtee viemään saarelaisia mantereelle, ei ansioiden etsiskelyyn kuten ennen aikaan, vaan opiskelemaan.

Muutaman vuoden kuluttua lähtijöiden joukossa on ehkä myös nykyinen pieni tuttavani Taivu. Mikä sinusta tulee, Taivu? Kalastaja? Tai ehkä kalatieteilijä? Samantekevää, tulipa sinusta mikä tahansa, onnea matkaan: kivi kotti!

V. FEDORTŠENKO.

Ystäväni Saarenmaalta

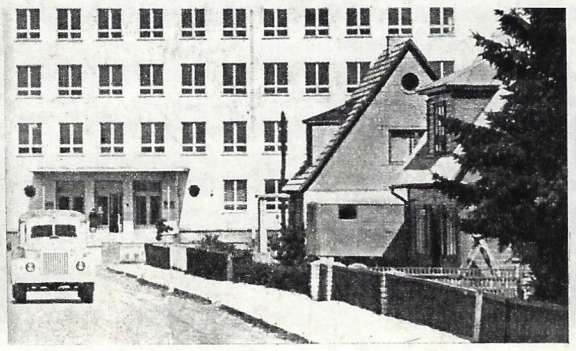

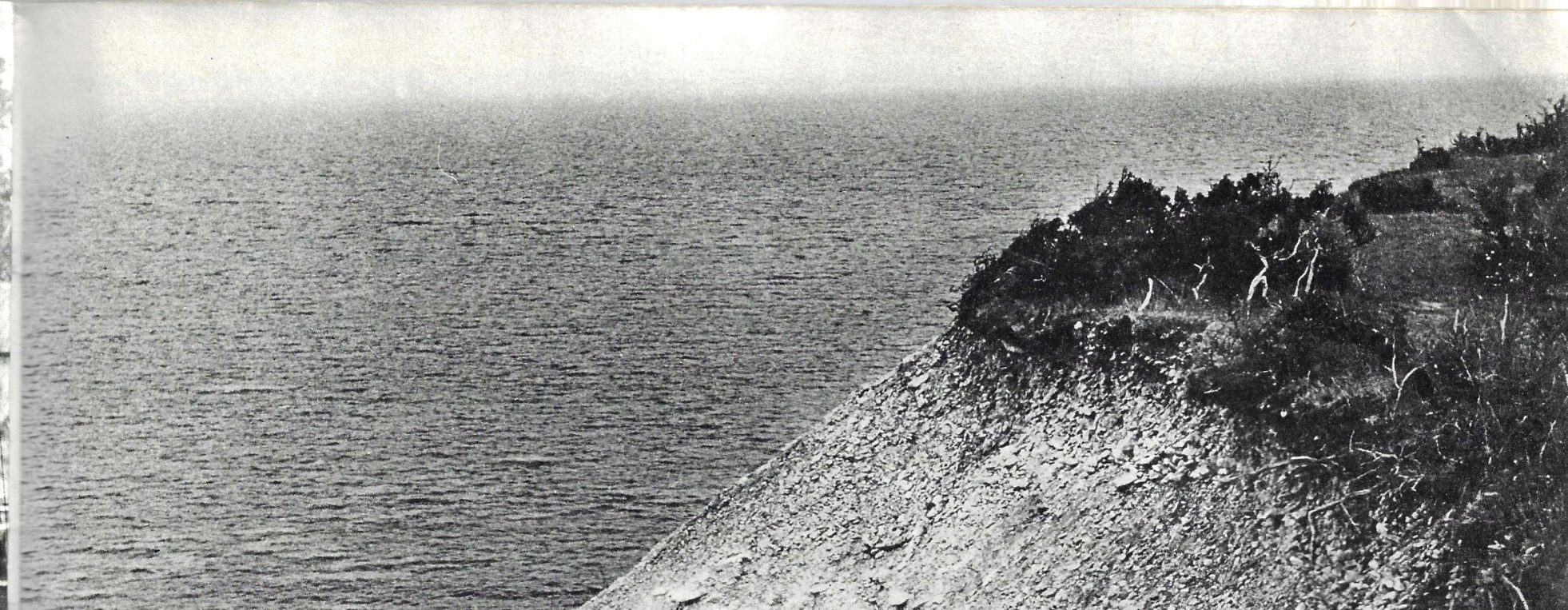

Kuvat A. GERINAS.

Saarenmaan asukkaat vaalivat historiansa muistoja ja perinteitään. Kansallispuvut, kansanlaulut ja vanhat tavat koristavat nykypäivienkin elämää. Kuressaaren linnaan on järjestetty iso kotiseutumuseo. Se on ainoa hyvin säilynyt keskiaikainen linnoitus Eestissä. 700 vuotta sitten kun kalparitarit valtasivat saaren, he pakottivat sen asukkaat rakentamaan linnaa. Ihmiset seisoivat 30 kilometrin pituisessa ketjussa ja ojensivat kädestä käteen rakennuskiviä. Tänään tästä "Eestin marmorista" rakennetaan taloja moniin kaupunkeihin. Saarenmaan kivellä on päällystetty Leningradin metron sekä teattereiden ja kirjastojen seiniä. Ennen kaikkea sitä käytetään tietenkin saaren omiin uudisrakennuksiin, joista tässä näemme sairaalan ja lastentarhan.

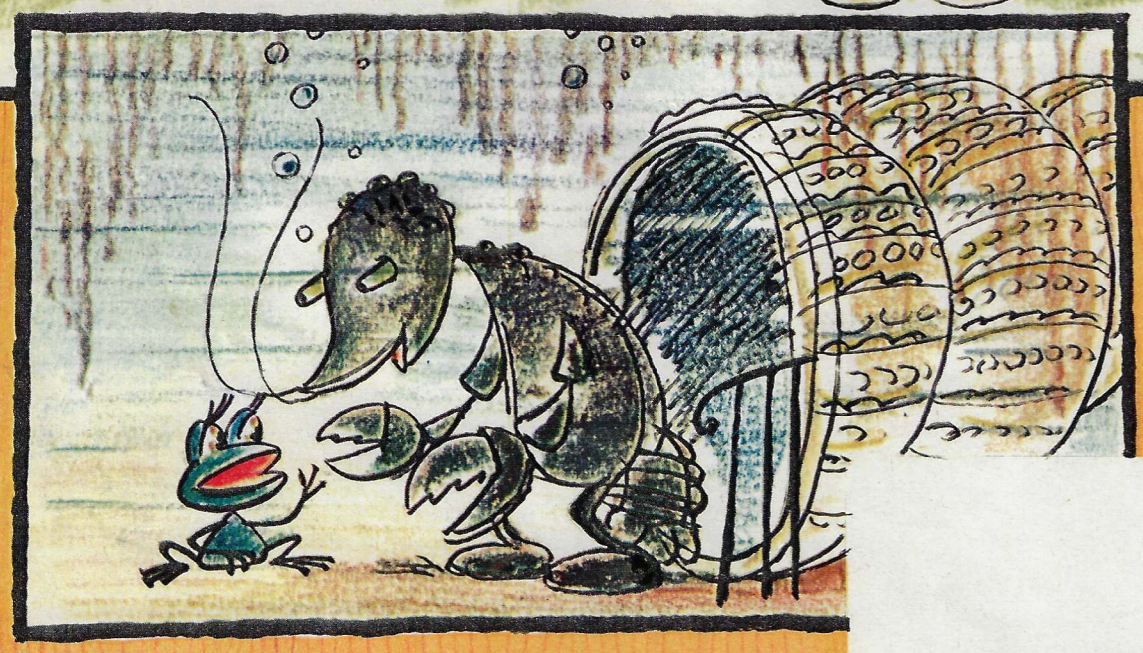

Etsin

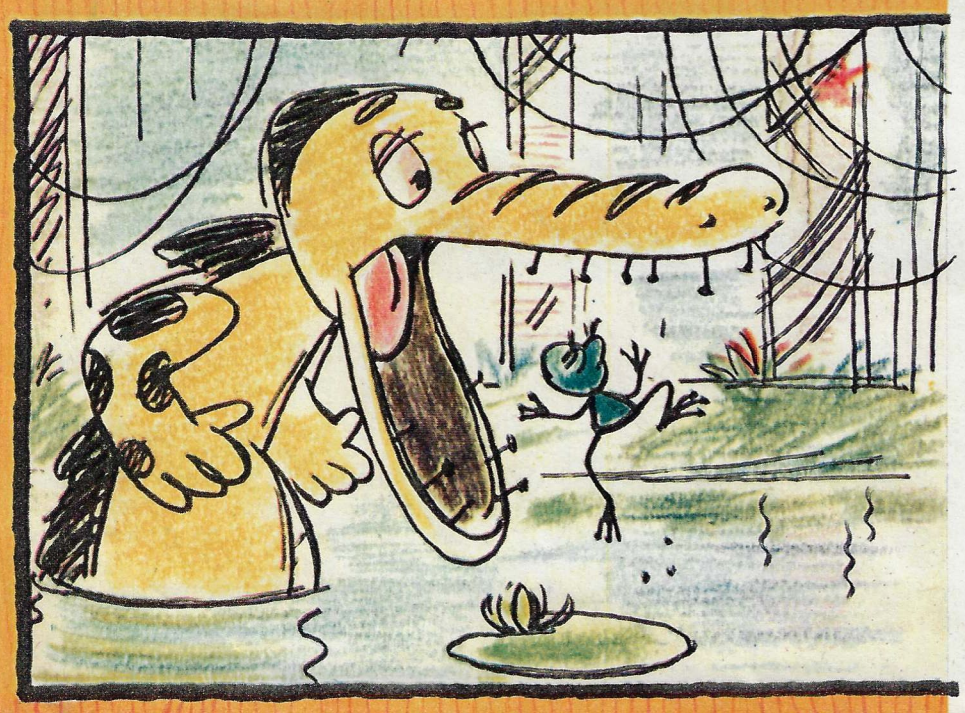

Tämä satu on hieman surullinen.

Pikku Sammakolla ei ollut isää. Siksi pikku Sammakko päätti löytää itselleen isän ja lähti etsimään. Se ui Ravun luo ja sanoi: "Anteeksi, ettekö haluaisi olla minun isänäni?" "Miksi?" Rapu kysyi. "No, jotta voisimme ulkoilla yhdessä." Rapu oli suostumaisillaan, mutta kieltäytyi kohta: "Minä olen iso ja arvokas, mutta sinä olet niin pieni. Minä astelen tasaisen rauhallisesti, mutta sinä hyppelet ties minne. . ."

Sammakko ui edelleen. Se näki Krokotiilin. "Olkaa minun isänäni", pienokainen pyysi. "Rupeaisitte leikkimään kanssani. . ." "Mitäpä siinä, leikitään piilosilla oloa", Krokotiili suostui. "Piiloudu minun vatsaani." Sammakko ponnahti Krokotiilin verenhimoiseen kitaan. Onneksi Krokotiili oli kylläinen eikä niellyt orpo parkaa. "En halua olla sinun isänäsi", se sanoi Sammakolle. "Olet pieni, mutta minä olen tavattoman iso. Ja sitäpaitsi äsken juuri leikin vatsan täydeltä piilosilla oloa."

Mitä Sammakko voi tehdä? Se meni Virtahevon luo, mutta tämäkään ei halunnut ruveta Sammakon isäksi. "Silloin minun täytyisi huolehtia sinusta, mutta pidän enemmän siitä kun minusta huolehditaan"

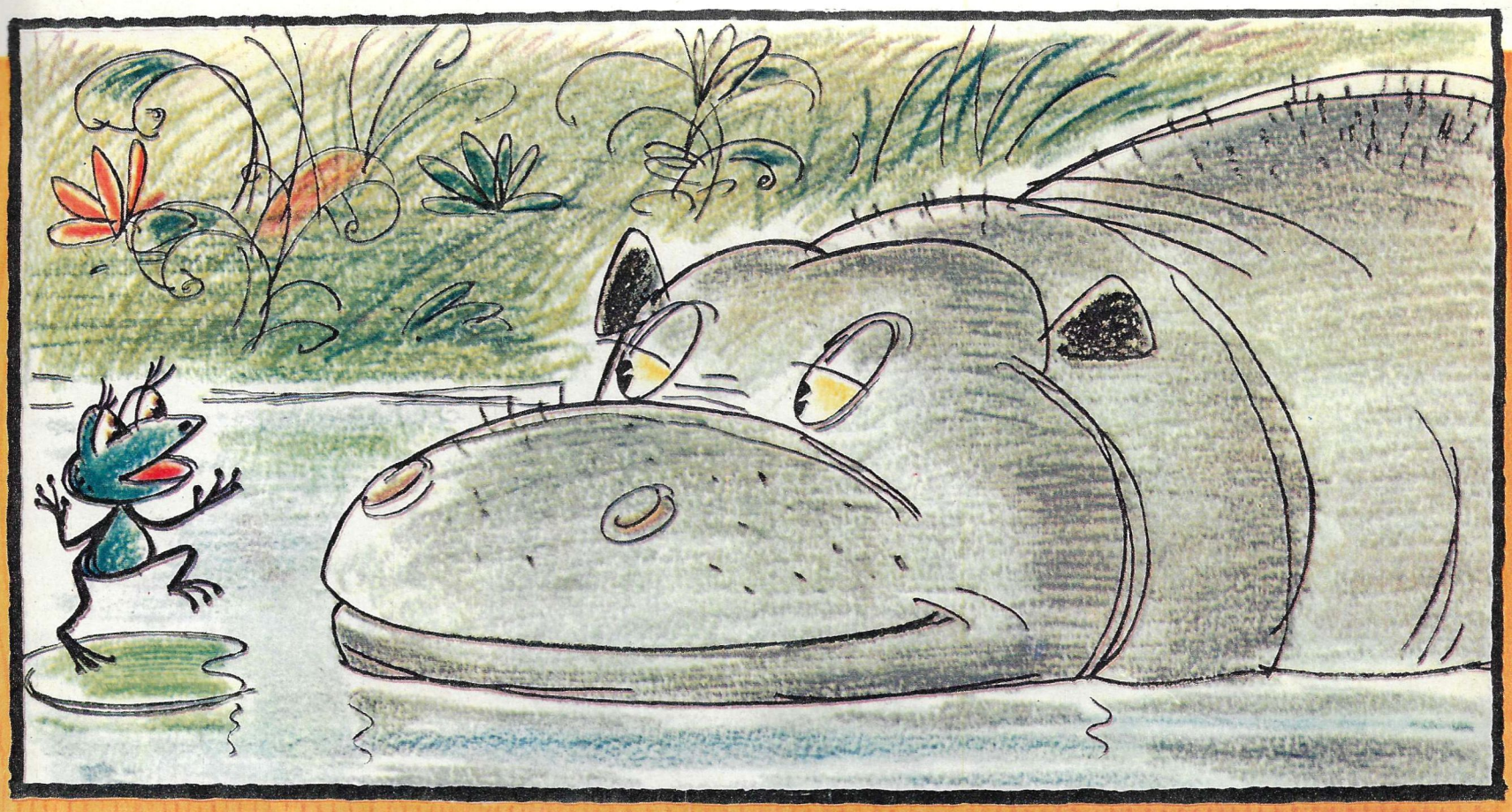

isää

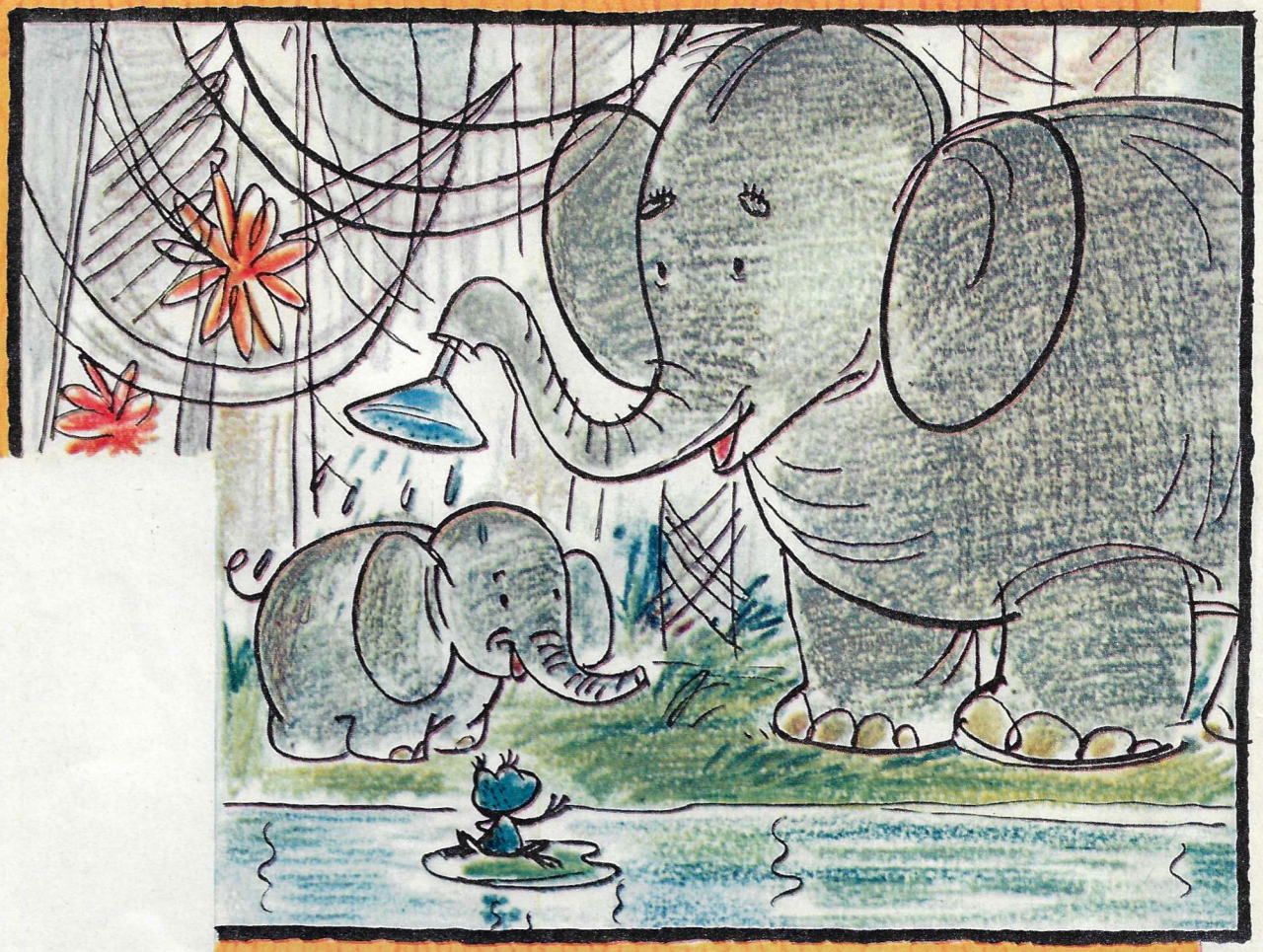

Sammakko kävi vallan surulliseksi. Se ei edes mennyt Norsun luo: noin iso otus tietenkin kieltäytyy. Yhtäkkiä Sammakko kuuli jonkun itkevän. Se oli Heinäsirkka, jonka silmistä valuivat vuolaana kyynelet. "Mitä on tapahtunut?" "Etsin isää", pikku Heinäsirkka vastasi. "Minulla ei ole isää lainkaan." Voi, kuinka hyvin Sammakko ymmärsi Heinäsirkan surua! "Ei se mitään, rauhoitu", se sanoi. "Olen kylläkin iso, ja sinä olet pieni, mutta olen silti suostuvainen olemaan isänäsi. Rupean sinua opettamaan. Käyn kanssasi ulkoilemaan! Osaatko hypätä?" "Osaan." Heinäsirkka hypähti ja sotkeutui ruohoon. Sammakko auttoi sitä ja sanoi hellästi: "No kukapa olisi päästänyt sinut irti, ellei sinulla olisi nyt isää?.."

Tämän hieman surullisen sadun kertoivat lastenkirjailijat Henrih Sapgir ja Gennadi Tsyferov. Ja ohjaaja Roman Katšanov valmisti sen mukaan elokuvan Sammakosta, joka etsii isää, mutta josta tulee itsestään isä. Kaikkien osien esittäjinä ovat nuket. Satu miellyttää ohjaajaa siinä määrin, että hän suostui piirtämään sankareittensa kuvat varta vasten pikku lukijoillemme. Hän toivoo, että satu miellyttäisi teitäkin.

PUUTARHAN SÄHKÖVARAUS

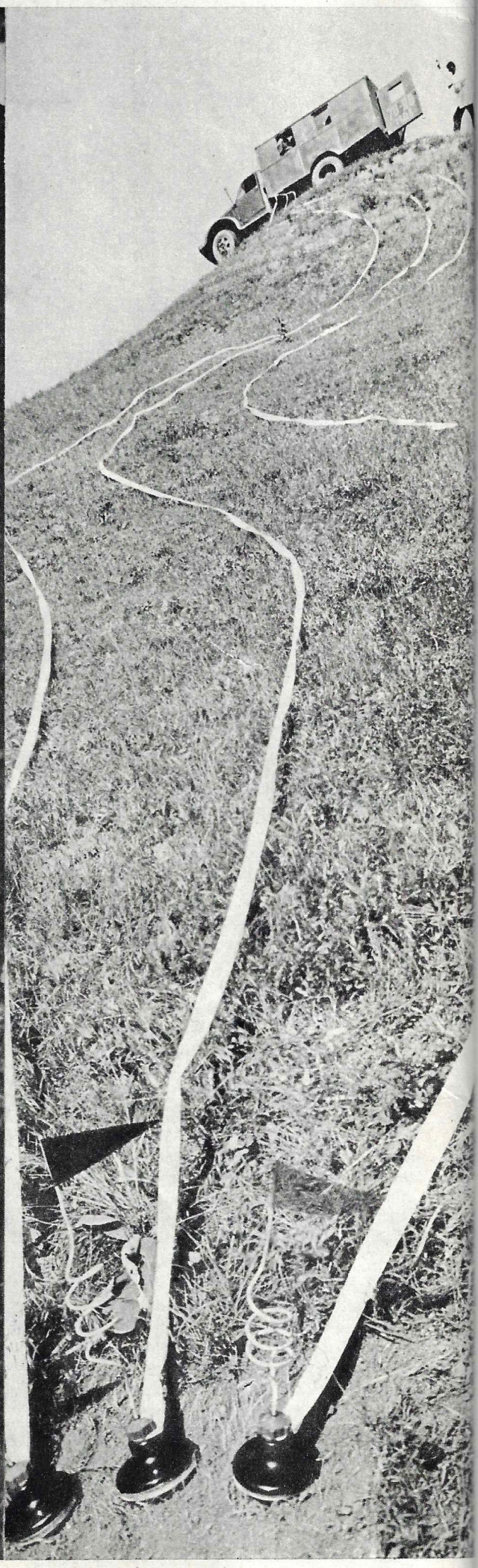

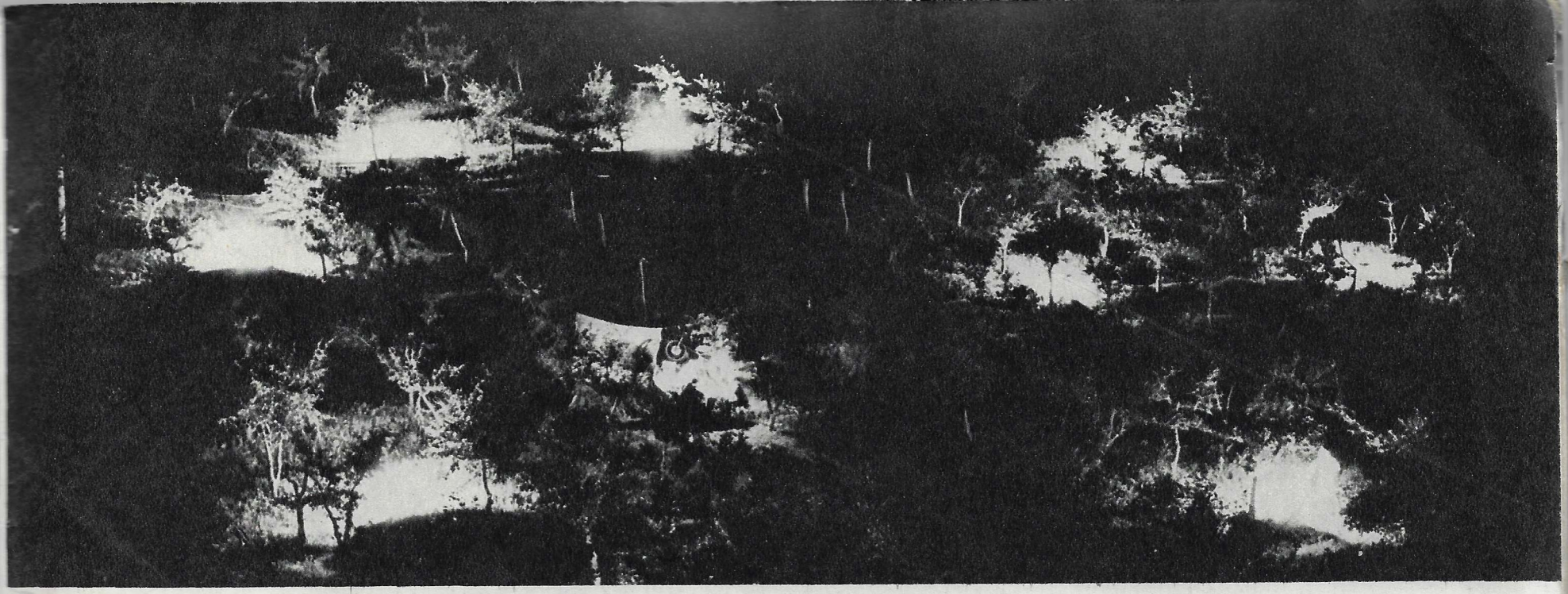

Koepuutarhassa syttyy joka ilta kummallinen ilotulitus.

Teksti J. RYBTŠINSKI.

FYYSIKOT JA PERHOSET

Sähkö- ja magneettikojeita hoitavat henkilöt tietävät, että heidän laitteensa vaikuttavat toisinaan odottamattomalla tavalla paarmoihin, koppakuoriaisiin ja kärpäsiin: hyönteisiä kasaantuu joukottain johtojen yhdistekohtiin, missä tapahtuu heikkoa sähkön vuotoa. Moldavialaiset tiedemiehet ovat houkutelleet tällaisella heikolla virralla puoleensa hyönteisten ohella myös monia muita eläimiä.

Sovelletun fysiikan tutkimuslaitoksen (Kišinev) työntekijät saivat ajatuksen käyttää hyönteisten viehtymystä heikkoon sähkövirtaan hedelmäpuiden lehtien ja kukkien suojelemiseen niitä öisin syöviltä perhosilta. Kyseisistä tuholaisista on nimittäin hyvin vaikea päästä eroon, sillä niihin eivät tehoa tavallista voimakkaammatkaan kemikaalit — liian vahvojen myrkkyjen käyttö taas vahingoittaisi puita.

Insinöörit asensivat puiden väliin kevyitä metallirakenteita, joihin johdettiin virta. Sen teho oli laskettu siten, että se houkutteli perhoset metalliin ja tuhosi ne siinä. Näitä sähköpyydyksiä täydennettiin vielä "pitkän tähtäimen" houkuttimilla, lampuilla. Lamput eivät olleet kirkkaita vaan tuskin näkyviä, säteilyltään lähellä ultraviolettista kirjoa. Ilmeni nimittäin, että sellainen eniten kiehtoo öisiä vieraita.

Puutarhaan sytytettiin siis tuollaiset himmeät valot. Kaikki sujui suunnitelman mukaisesti, ja perhoset lensivät loukkuun kokonaisina parvina. Mutta samalla alkoi toinenkin "vaellus". Pyydyksiin tuli joka taholta peltohiiriä. Niitä seurasivat sitten siilit, pöllöt ja lopulta aivan kutsumatta myös käärmeet. Ilmeisesti sähkö ja ultraviolettisäteily vaikuttivat eläimiin jotenkin puoleensavetävästi. Miten nimenomaisesti, on toistaiseksi epäselvää.

VIESTEJÄ MIKROKOSMOKSESTA

Tässä moldavialaisessa tutkimuskeskuksessa on vuosikausia tarkkailtu sähkökentän vaikutusta erilaisiin elimistöihin ja kasveihin.

Tutkimuslaitoksen johtaja, prof. B. Lazarenko sanoo, että sähkömagneettinen kenttä on todennäköisesti elimistöille hyvin tarpeellinen. Hän kertoi esimerkiksi kokeiluista, joita laitoksessa on suoritettu mikrobien "sähköistämisen" alalla.

Siitä ei ole kauan kun vielä oletettiin, että normaalia kehitystään varten bakteerit tarvitsevat vain valoa, lämpöä, kosteutta ja ravintoa. Nykyisin voidaan pitää täysin todettuna, että nämä ehdot ovat välttämättömiä, mutta ei suinkaan riittäviä. On olemassa viideskin tekijä, nimittäin sähkö- ja magneettikenttien vaikutus. Ilman sitä elimistöt eivät kehity normaalisti. Tämä tekijä on vaikeammin havaittava kuin edelliset ja siksi siitä on oltu vähemmän selvillä aivan näihin asti. Tiedemiesten on lähiaikoina opittava käyttämään sen vaikutusta.

Voidaan jo kuvitella miten hyödyllistä saattaisi olla, jos pienoiseliöitä opittaisiin ohjaamaan sähkön avulla. Olisihan mainiota, jos saataisiin aikaan sellainen virtakenttä, missä vahingolliset bakteerit kuolisivat. Tahi päinvastoin sellainen, missä viihtyisivät vain "hyvät" mikrobit, jotka valmistavat ravinto- ja lääkeaineita tai pelkistävät malmeja. Nykypäivinä on paljon asioita, joissa mikro-organismit voivat olla hyödyksi.

KOMPASSI, SÄHKÖ, KASVIT

Hento mimoosa sulkee terälehtensä heti, jos joku niitä hiukankaan koskettaa. Hyönteissyöjäkasvi kihokki kaappaa saaliinsa taitavasti lehdillään. Minkälaiset toimintasignaalit ohjaavat kasvien liikkeitä? Eläimillä ja ihmisillä näitä merkkejä kuljettavat ns. elosähköiset toimintavirrat. Ehkäpä kasveillakin on jotain samantapaista?

Sähkön osuutta kasvien elämässä on tutkittu vielä vähän. Tiedetään kuitenkin, että kasvit lähettävät heikkoja sähkömagneettisia aaltoja joka taholle ja muodostavat ympärilleen heikon magneettikentän. Ja toisaalta ne ottavat myös itse vastaan noita aaltoja. Neuvostoliittolainen kasvitieteilijä P. Krylov havaitsi jo 20-luvulla, että pavunsiemenet eivät asetu maahan miten hyvänsä. Jos jyvä pannaan peltoon silmu pohjoiseen, niin se ikäänkuin kompassin mukaan itsestään kääntyy 180 astetta ja suuntaa silmunsa etelään. On käynyt selväksi, että jokainen siemen ja jokainen itu virittäytyy Maan sähkömagneettisen kentän mukaan ja ottaa siitä energiaa.

Onko tuo energia aina riittävän suuri? Eivätkö vihreät oraat tarvitse sitä ehkä enemmän, kuten esim. kosteutta ja lannoitetta? Moldavialaiset tiedemiehet selvittelevät sovelletun fysiikan tutkimuslaitoksessa näitä olettamuksia. Puutarhan koepalstoilla maata "kyllästetään" sähköllä, omena-, aprikoosi- ja luumupuihin kiedotaan johtoja. Niitä vedetään myös ansareihin, missä kypsyvät vihannekset ja korsikasvit. Sähkö auttaa jo jouduttamaan ja varmistamaan hedelmäpuiden ympäystä ja viiniköynnösten kasvua. Ilmeisesti kasvien "sähköisä elämä" muodostaa varsin tärkeän puolen niiden elintoiminnasta.

Tuholaisperhosten pyydyksiä rakennettaessa on täytynyt tutkia seikkaperäisesti perhosten reagointia sähkömagneettiseen kenttään ja valoon. Viereisessä kuvassa on meneillään kokeilu, jonka tulee vastata kysymykseen: onko hyödyllistä "lannoittaa" maata sähköllä?

Kuvat M. NATŠINKIN.

KANSANPUVUN PERINTEET JA NYKYASUSTEET, NEUVOSTOTAITEILIJAIN ETSISKELYJÄ

Turkismallin on suunnitellut tait. **A. Tšeremnyh** (SNTL:n muotitalo).

Kievin muotitalon taiteilijain **V. Grigorjevan** ja **J. Kanevskajan** suunnittelemia pukimia.

Kuvat E. KRASTOŠEVSKI.

MIKÄ ON MUOTIA?

On totuttu puhumaan muodin oikuista.

Alan taiteilijan on tosiaan vaikea arvata, missä ja milloin hän tekee onnistuneen löydön. Uutuus lyö itsensä lävitse vain siinä tapauksessa, että se ei loukkaa tämänpäivän makuvaatimuksia. Kuka ne sitten sanelee?

Lienee oikeutettua puhua maailmanmuodin yleispiirteistä. Ne otimmekin ensimmäisenä puheeksi haastatellessamme SNTL:n muotitalon johtajaa **Ludmila Turtšanovskajaa.**

— Me muotitaiteilijat suhtaudumme hyvin komplisoidusti ja yksilöllisesti kansainvälisiin yhteyksiin muodin alalla. On nimittäin otettava huomioon, että perinteillä, ilmastolla ja tekstiiliteollisuuden kehitystasolla on tavaton merkitys kunkin maan muodille.

— Onko olemassa eri maiden keskinäisvaikutteita muodin alalla?

— En tarkoittanut sitä. Kun Moskovassa esiteltiin Intian muoteja, sikäläisten sommittelijoiden malleissa saattoi selvästi havaita yleiseurooppalaisen tyylin vaikutusta. Samalla kuitenkin monien pukujen selvänä esikuvana oli ollut kansallinen vaatetus, sari. Heidän tuotteissaan havaitsimme samantapaista etsiskelyä kuin omissamme.

Meidän voimakkaana puolena pidetään yleensä taitoa soveltaa nykyaikaiseen vaatetukseen kansanpuvun perinteitä. Asiahan on siten, että voimme vain haaveilla sellaisesta ilmeikkyydestä mikä on ominaista esim. pohjoisvenäläiselle kansallispuvulle tahi koruompelein somistetulle ukrainalaispaidalle. Toisaalta ei ole sattuma, että kansainvälisillä muotimarkkinoilla on kokonaisia suuntauk-

sia, joiden tunnussanana on esim. "Anna Karenina" tahi "Venäläissaappaat". Tämä ei tietystikään tarkoita, että muodin suunnittelijat olisivat kopioineet "venäläistä tyyliä". He ovat vain löytäneet sille oman kiintoisan tulkintansa. Neuvostoliiton muotitapahtumien ulkomailla herättämästä mielenkiinnosta on osoituksena myös se, että Moskovan Muotilehdellä on 9 000 tilaajaa muissa maissa.

— Mikä muutoin on Muotilehden kokonaispainos?

— 250 000. Yhtä paljon painetaan lehtiä "Mody sezona" (Kauden muodit) ja "Siluet".

Meillä on muiden maiden muotitaiteilijain kanssa paljon yhteisiä ongelmia.

— Muodeista väitellään tavallisesti uutuuksien tullessa markkinoille. Ulkomaiset salongit ja toiminimet tuovat meille kokoelmiaan ja me esittelemme omiamme ulkomailla. Viime aikoina muotejamme on nähty Italiassa, Kuubassa, Puolassa ja Tšekkoslovakiassa. Kohdakkoin niitä lähetetään Ruotsiin, Belgiaan ja Kanadaan.

Meillä on lujat ja vakiintuneet suhteet Taloudellisen Keskinäisavun Neuvoston maihin. Jo useiden vuosien ajan niiden edustajat ovat kokoontuneet kahdesti vuodessa käsittelemään alkavan kauden muoteja. Tuollaisten kokousten yhteydessä Moskovan Muotilehti julkaisee albumeja Puolan, Bulgarian, Tšekkoslovakian, DDR:n, Unkarin, Romanian, SNTL:n ja muiden maiden muotitaiteilijain aikaansaannoksista. Meillä on runsaasti ystäviä myös länsimaissa. Niistä mainittakoon Christian Diorin muotiliike Pariisissa. Olemme jo kauan olleet liikesuhteissa sen kanssa.

Näiden takkien suunnittelijat ovat **V. Gorvits** (SNTL:n muotitalo), **G. Mepen** (Kievin muotitalo), **I. Filippova** ja **I. Krutikova** (Kevyen teollisuuden instituutti).

Tait. **V. Zaitsevin** (SNTL:n muotitalo) sommittelemia malleja.

Nämä kolme kuvaa ovat samasta kaupungista. Ylimmäisen otti S. Kosyrev, kun entinen Königsberg makasi raunioina. Alimmassa näemme tämänhetkistä Kaliningradia. Keskimmäisessä on täällä syntyneitä tyttöjä ja poikia, kalastusteollisuuden korkeakoulun opiskelijoita.

REPORTAASI KALININGRADISTA

Kirj. J. APENTŠENKO.

JUNA MOSKOVASTA Kaliningradiin lähtee illalla. Ohitettuaan kaupungin ylimenosillat ja jätettyään taakseen huvila-asutusten kuhisevat asemalaiturit se syöksyy kuulakkaisiin koivikkoihin. Erään takana avautuu aava kenttä. Matkustajat menevät ikkunoihin katsoakseen sitä. Se on Borodino, viime vuosisadalla käydyn suurtaistelun tanner.

Aurinko on laskenut jo aivan matalalle, pellolle ovat langenneet pitkät leppoisat varjot. Maisema on vaatimatonta. Ei tekisi mieli uskoa, että näillä main on monet kerrat ratkaistu Venäjän kohtalo — esimerkiksi silloin Kutuzovin ja Napoleonin päivinä ja meidän aikanamme, neljännesvuosisata sitten. Vaikea on sanoakaan kuinka paljon tämä maa on nähnyt ja kokenut. . .

Aamu tuo muistiin muita nimiä. Nesterov. Gusev. Tšernjahovski. Keväällä 1945 nämä olivat miesten nimiä. Stepan Nesterov oli panssaridivisioonan komentaja, Sergei Gusev oli 27-vuotias jalkaväen kapteeni ja Ivan Tšernjahovski oli toisen maailmansodan nuorimpia sotapäälliköitä. Hän täyttäisi nyt 60 vuotta. Kukaan heistä ei saanut elää fasismista saavutettuun lopulliseen voittoon. Kaupungit, joiden luona he kaatuivat, kantavat nykyään heidän nimiään.

Saavumme Kaliningradiin, Venäjän Liittotasavallan läntisimmän ja nuorimman alueen keskukseen. Keväällä alue palkittiin maan korkeimmalla ansiomerkillä, Leninin kunniamerkillä. Kaliningrad tuhoutui sodan aikana melkein kokonaan (90% asuintaloista raunioitui). Jo matkalla asemalta näimme entisen Königsbergin jäännöksiä — Preussin kuninkaiden linnan ja tuomiokirkon rauniot. Katsellessani niitä muistuivat väkisin mieleen Engelsin sanat, jotka ovat käyneet ajan ollen profeetallisiksi. "Preussin valtio ja Preussin armeija kärsivät romahduksen, ja se tapahtuu ilmeisesti sodassa Venäjää vastaan, — sodassa, joka saattaa kestää neljä vuotta ja tuottaa Preussille vain vaivoja ja läpiammuttuja luita."

Kaliningradista on jo aikoja sitten raivattu rauniot, ja tänään toispaikkalaiselle avautuvat ennestään tuntemattomat piirteet. Päästyään tänne havaitsee monista pienistä seikoista — Atlantia koskevista keskusteluista johdinautossa, merikapteenien ja perämiesten rehvakkaista puseroista ja ravintoloiden kalakeittiöistä — että se on vilkas meri- tahi oikeammin kalastussatama. Niin se onkin. Ja Kaliningrad on kehittynyt sellaiseksi vasta verraten hiljan.

Vuonna 1948 täältä lähti ensimmäinen kalastusretkikunta Islannin vesille. Siihen kuului viisi kuunaria sekä yksi keskikokoinen troolari ja emäalus. Nykyään Kaliningrad on määrällisesti kolmannella sijalla Neuvostoliitossa (Tyynen meren vesistön ja Murmanskin jälkeen) pyydettävän kalan määrässä. Kaliningradin kalastus-, valaanpyynti- ja apulaivastossa on 600 alusta.

Emme tietenkään voineet olla käymättä kalasatamassa. Eräällä vastikään purjehdukselta palanneella laivalla meidät otti vastaan "Karl Linnén" kapteeni Boris Grigorjants.

Se on valtava alus, uppoumaltaan 19 000 tonnia. Se on jäähdytys- ja säiliöalus (Karl Linné voi ottaa 4 500 tonnia nestemäistä lastia). Se on rakennettu Neuvostoliiton tilauksesta Ruotsissa. Kaliningradin satamassa on kirjoilla viisi tällaista alusta. "Karl Linné" tuottaa vuosittain useita miljoonia ruplia voittoa. Laivan rakentamiskustannukset korvautuvat melko nopeasti — se on edullista sekä telakalle että ostajalle. Kaliningradissa näkee paljon ulkomaisilla telakoilla rakennettuja laivoja.

KALININGRADIN ALUE VALMISTAA nykyisin teollisuustavaroita 6 kertaa enemmän kuin Itä-Preussin tässä osassa valmistettiin ennen sotaa. Tuotteita viedään 50 maahan. Erityisesti on kehittynyt selluloosa- ja paperiteollisuus. Täällä valmistetaan yli 10% kaikesta Neuvostoliitossa tuotettavasta selluloosasta.

Kävimme kahdella teollisuuslaitoksella — toisessa, joka on iso ja toisessa, joka ei ole kovin tunnettu, mutta kasvaa. Edellinen on vaunutehdas, joka on erikoistunut 180 tonnin kantoisten kippivaunujen rakentamiseen. Kaliningradissa valmistettuja kippivaunuja näkee Ukrainan, Kazahstanin ja Siperian kaivoksilla. Viime vuosina se on lisäksi alkanut valmistaa sähkökuormaajia, jotka nykyisin tekevät melkein puolet sen tuotteista (rahallisessa arvossa) ja joita myydään moniin maihin.

Toista laitosta sanotaan "korjaustehtaaksi". Tämä nimi harmittaa johtajaa, varsinkin, koska tehdas ei ole pitkiin aikoihin korjannut mitään, vaan tuottaa nostureita. Tänä vuonna on valmistettu 165 erityyppistä koneistoa, joiden joukossa on jopa 100 metrin korkuisia nostokurkia. Ennen sotaa oli tehtaan paikalla ollut verstaita, jotka olivat valmistaneet uuninpeltejä, hautapatsaita ja hauta-aitauksia.

— Jos kirjoitatte meistä, älkää nimittäkö tehdastamme korjaustehtaaksi, pyysi johtaja. — Se on väärin.

Ajellessamme kaupungilla pysähdyimme muistomerkkien luo, joita täällä on paljon. Schillerin patsas. Immanuel Kantin hauta, jolla näimme vaatimattomia niittykukkia. Obeliski 1 200 neuvostosotilaan veljeshaudalla. Muistomerkkejä ovat myös vanhat linnoitukset. Erääseen Thälmannin järven luona sijaitsevaan on majoittunut vihannesvarasto. Perunoiden kuormausta autoihin katselee paheksuvasti jykevän portin yltä kaksi nimetöntä mutta tärkeää preussilaista kenraalia.

KALININGRADIN ALUEELLA SIJAITSEVISTA KAUPUNGEISTA, joissa ehdimme käydä, jäi mieleeni erikoisesti yksi. Se on Svetlyi, aivan uusi. Ennen paikalla oli vain vähäinen yhdyskunta sähkölaitoksen vieressä. Svetlyin epävirallinen syntymävuosi on 1963. Vajaan kolmen vuoden aikana siellä on tehty paljon. Svetlyissa on nykyään noin 15 000 asukasta, joista suurin osa (60 prosenttia) käy työssä. Tärkeimpiä laitoksia ovat korjaustelakka ja kalansäilöntätehdas. Sitä paitsi Svetlyissa on kalastusosuuskunta "Za Rodinu".

Korjaustelakka on melko suuri. Siellä kunnostetaan erityyppisiä aluksia. Se ei ole tietenkään "Götaverken" tahi Baltian tehdas, mutta sielläkin on sellaista, mistä voi olla ylpeä. Niinpä sikäläinen vetotelakka (jota pitkin laivat nostetaan korjattavaksi) rakennettiin epätavallisella menetelmällä. Tavallisesti tällaisten laitosten rakentamisessa käytetään patoamista, rakennuspaikalta pumpataan vesi pois ja töiden päätyttyä patolaitteet puretaan. Svetlyissa vetotelakan rakensivat sukeltajat, ja ammattimiesten sanojen mukaan se oli erittäin edullista.

Kalansäilöntätehdas valmistaa 15 eri lajia tuotteita (15 miljoonaa purkkia vuodessa, ja lähitulevaisuudessa määrä nostetaan 30 miljoonaan). Meitä kestittiin sardiineilla ja silakoilla. Hyvältä maistuivat. Jos ostaessanne säilykkeitä näette purkissa leiman "P 205", niin tietäkää, että ne on valmistettu Svetlyissa — joten voitte huoletta ostaa.

Kalastajakolhoosi on vauras. Sillä on kymmeniä aluksia, jotka pyytävät 25 000 tonnia kalaa vuodessa. Suurempia saaliita kalastajakolhoosien keskuudessa saa kenties vain Kamtšatkan Lenin-kolhoosi, josta kerroimme lehdessämme aikaisemmin.

Entä mitä voisi sanoa itsestään kaupungista? Nimeään vastaavasti se on valoisa (Svetlyi — suomeksi valoisa), tilava, hyvin suunniteltu. Erikoisen vaikuttavalta se näyttää mereltä käsin. Sen ulkoasussa on tiettyä keskeneräisyyttä, mikä on ymmärrettävääkin — sitähän rakennetaan edelleen ja melko nopeasti. Viisivuotiskautena tuotanto lisääntyy puolitoistakertaiseksi ja asukasluku kohoaa 20—25 tuhanteen.

SUURIN OSA KALININGRADIN alueen asukkaista on kaupunkilaisia (kaupungeissa ja työläisyhdyskunnissa asuu 70 prosenttia). Mutta täällä on myös hyvin järjestetty maataloustuotanto. Se on jouduttu kokonaan kunnostamaan. Täällä voidaan viljellä vain maanparannuksen avulla ja salaojat, kanavat ja padot, joita oli rakennettu vuosikymmeniä, tuhoutuivat sota-aikana kokonaan.

Nykyään on jälleen toiminnassa yli 400 000 kilometriä salaojia. On laitettu uudestaan 720 kilometriä patoja ja kuivatettu veden vallassa olleet maat. Tämä ei ole käynyt kädenkäänteessä. Kuinka paljon työtä maatalouden kehittäminen on vaatinut ja vaatii, näkee parhaiten yhden tilan esimerkistä.

Kerron muutamalla sanalla "Nesterovski"-valtiontilan tarinan. Se perustettiin 1947 ja on erikoistunut maidon ja lihan tuotantoon. Se myy myös rotukarjaa.

Sota oli tehnyt seudulla pahaa jälkeä — pellot olivat ammusten ja pommien kuopittamia, ojaverkko oli hajalla, taloussuojat tuhottu. Voidaan sanoa, että kaikki on tehty uudestaan: lisäksi itseensä maahan on sijoitettu saman verran varoja kuin kaikkeen siihen, mikä sillä seisoo ja liikkuu.

Vuonna 1954 tilalla oli noin 900 nautaa (400 lypsylehmää), mutta karja voitiin turvata rehulla vain vaivoin. Nykyään tilalla on 3 500 nautaa (1 200 lypsävää lehmää). Rehua on enemmän kuin tarpeeksi. Sen tuotanto on sitten 1960 kaksinkertaistunut (noussut 1 500 yksiköstä 3 100 yksikköön hehtaarilta). Eräällä farmilla kerrottiin, että 130 hehtaaria laitumia ei ennen pystynyt ruokkimaan sataakaan lehmää. Nykyään ne ruokkivat 300 ja vielä jää heinäksi. Se on maanparannustoimenpiteiden ansiota. Tämä takaa tilalle hyvän sadon kaikista luonnonoikuista välittämättä. Esimerkiksi kuivuuskesänä 1964 tilalla laitettiin 13 000 tonnia painorehua ja kylmänä sadekesänä 1965—18 000 tonnia.

Tilan karjaa parannetaan jatkuvasti ja sen tuottoisuus kasvaa. Vuonna 1960 lypsettiin 2 500 kiloa ja viime vuonna 3 500 kiloa maitoa lehmää kohti. Tänä vuonna vastaava määrä nousee ilmeisesti 4 000 kiloon.

Jos alueen kollektiivi- ja valtiontiloista annettaisiin yleisarvio, niin sopivin sana olisi: suuria. Sen vuoksi niiden kehittyessä jää yhä vähemmän keskuskartanoista loitolla olevia yksinäisiä taloja. Viisivuotiskautena niiden määrä supistunee noin 4 000:llä.

Maaseudulla eletään vauraasti. Kylissä on paljon kerhotaloja, kirjastoja ja sairaaloita. Kaikkialla on televisiot, katsellaan Kaliningradin ja Moskovan lähetyksiä sekä Intervision ohjelmia.

MEILLÄ ON KÄYTÄNNÖSSÄ SANONTA: perspektiivinen, so. lupaava. Matkustellessamme Kaliningradin alueella saimme kuulla sen usein. Selostaessaan uusia pyyntiretkiä koskevia suunnitelmiaan kalastajat sanoivat: "Se on perspektiivistä." Saman sanonnan kuulimme selluloosa- ja paperitehtailla, meripihkakaivannossa, turkisfarmilla ja tutkimuslaitoksissa. Perspektiivi tarkoittaa näköalaa, tulevaisuutta, ja kun sanaa käytetään usein, se merkitsee että alueen isännät tekevät paljon ja tuloksellisesti työtä sen hyväksi — se siis tietää hyvää tulevaisuutta. Turmiollisen sodan aiheuttamat kaupungin ja sataman rauniot ovat jääneet menneisyyteen, samoin tuhottu ojaverkosto ja peltojen asteettainen soistuminen. Ja tulevaisuudessa ovat uudet valoisat kaupungit sekä runsaita satoja kasvattavat pellot. Sellainen on elämämme laki.

SELOSTE KALININGRADISTA

Vasemmanpuoleinen kuva on otettu kuurin riutalla, missä sijaitsee Neuvostoliiton tiedeakatemian eläintieteellisen laitoksen lintutieteellinen asema. Viereinen kuva on Gusevin kaupungin lähistöltä. Sieltä on löydetty öljyä.

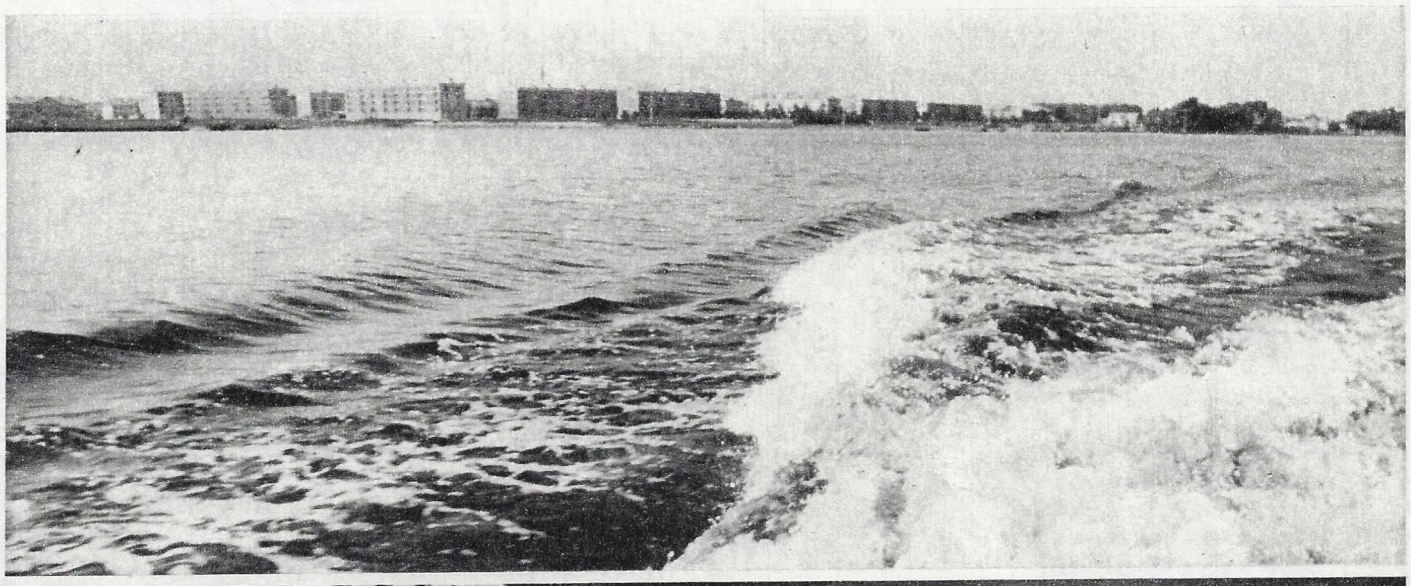

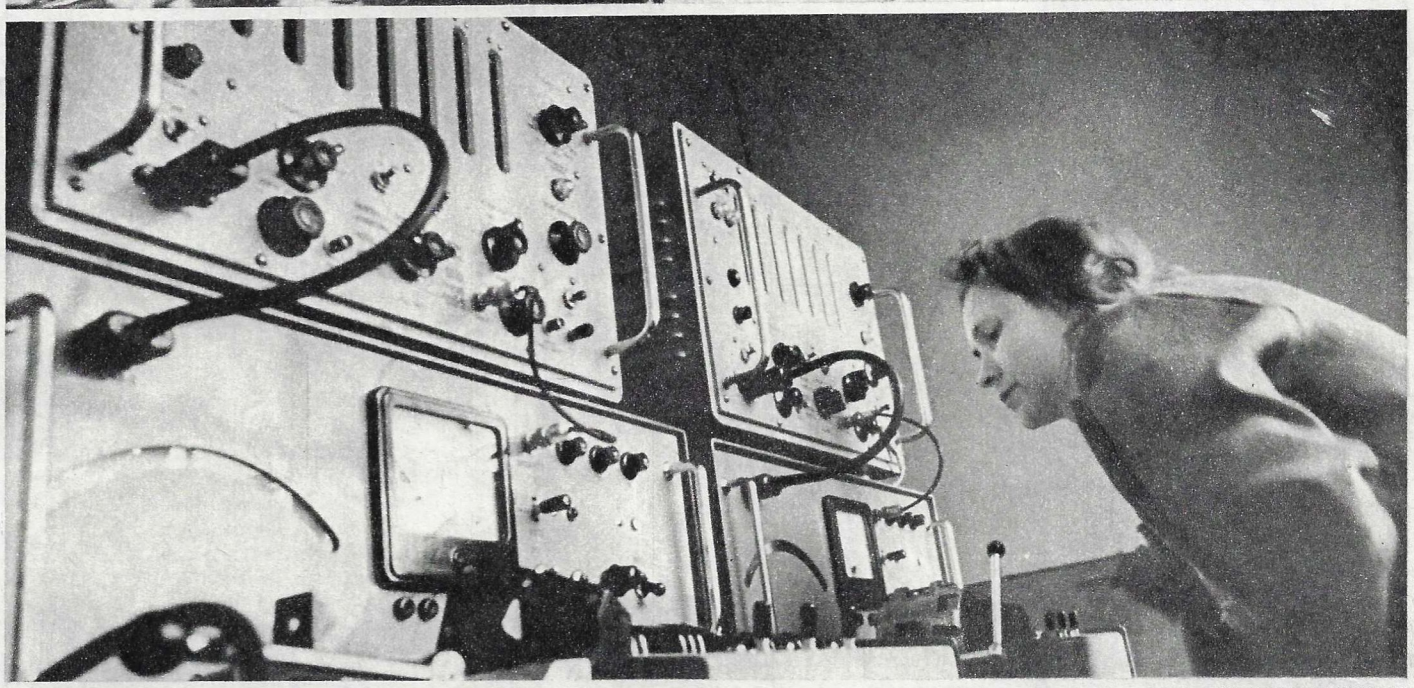

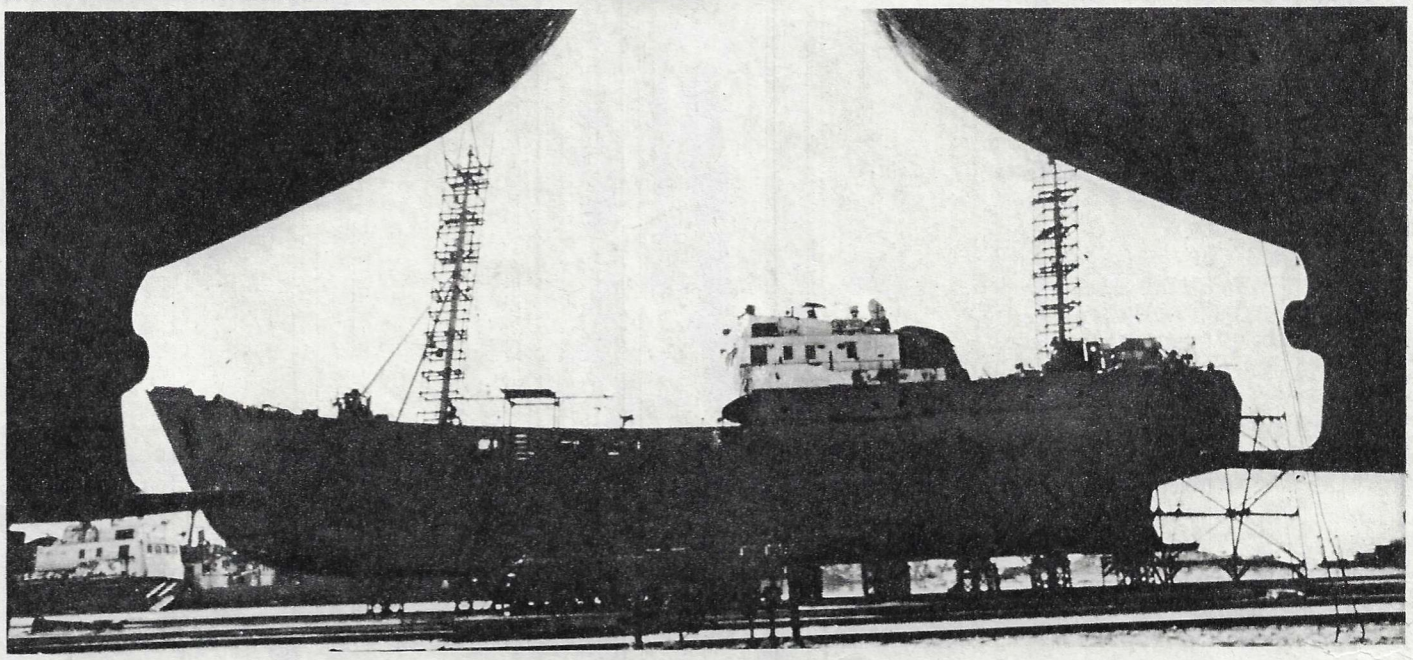

Yllä yleisnäkymä Svetlyin kaupungista. Alakuva on otettu kaupungin korjaustelakalla. Keskellä pienoismoottorin tarkastus käynnissä Gusevin tehtaalla.

Valok. A. MALKIN.

NUORTEN HUMORISTIEN KERHO

SYKSY

Kolmas istunto

Moskovassa satoi. Oli satanut päiväkausia. Eikä siihen sittenkään tahtonut tottua. Yksitoikkoista rapinaa ikkunalaudalla. Märkiä hattuja naulakoissa. Naulakonhoitajan napinaa jalkineiden pyyhkimättömyydestä. Kuuma kahvikuppi oli tällä kertaa hyvin paikallaan. Joku kerholainen äänesti jopa armenialaisen konjakin puolesta. Voiton peri kuitenkin kerhon ohjesääntö: huumoria on tehtävä selvin päin.

Kokous ei ottanut luontuakseen. Päivettyneet kasvot, haalistuneet kulmakarvat ja kesivät nenät todistivat enemmistön Nuorten Humoristien Kerhon jäsenistä hiljan kotiutuneen kesälaitumilta.

(Vanhasta lehtimiestottumuksesta mielisin häikäistä lukijat suurilla numeroilla: yksistään retkeilyreittejä on kulkenut tänä vuonna yli 20 000 000 työtätekevää. Jos heidät pantaisiin yhteen riviin, niin muodostuisi ketju, joka. . .) Mutta vannon, ettei mitään numeroita tulla latelemaan. Olletikaan kun en laskenut juotujen kahvikuppien määrää.

Keskustelu siis kangerteli. Toiset viipyivät ajatuksissaan vielä lauhkeiden vesien partailla, toiset taas haaveilivat Kaukasian, Krimin tai Keski-Aasian auringosta.

Minä seisoin ikkunan ääressä ja katselin kuinka toimitustamme vastapäätä sijaitsevan teatterirakennuksen seinään kiinnitettiin uutta mainosta. Syksy tietää teatterikauden alkamista. Sain idean!

KOSKA KESKUSTELU PÄÄSEE TAVALLISESTI VILKKAIMMILLEEN VÄLIAJOILLA, NE ON TEHTÄVÄ PITEMMIKSI JA ISTUNNOT LYHEMMIKSI. Tämän laajasti tunnetun totuuden keksijä en ole kuitenkaan minä, vaan kuulu teatteriohjaaja Nikolai Akimov. Kas millaista hyötyä voi koitua teatterin julkisivun katselusta.

Taiteilijat noudattivat Akimovin neuvoa suurella mielihyvällä, etenkin koska tuo leningradilainen teatterimies on itsekin etevä taidemaalari.

Kuuntelemme auktoriteetteja. Etenkin silloin kun heidän neuvonsa käyvät yhteen omien toiveittemme kanssa. Keskeytimme siis alkamattoman istunnon ja menimme eteiseen. Ja siellä sain uuden idean: silmäni osui uuden "Mossen" konepellin tavoin loistavaan sadetakkiin, joka riippui siitä valuneen rapakon yllä. Takkiin oli liimautunut ruskea tahi kuparinruskea tahi oikeammin kullanhohtoinen vaahteranlehti. Se oli niin kaunis, että olisi kelvannut minkä hyvänsä herbaarion koristeeksi.

SYKSYINEN LEHTI JA SADE. Niin voitaneen muotoilla pitämättä jääneen istunnon työjärjestys.

Pojat tarttuivat kyniin ja luonnoksia alkoi sataa toimituksen pöydälle. Tuli mieleeni, että olisiko ehkä syytä puhua hyvästä vuodentulosta (eiköhän se ole tärkeintä tänä syksynä) tahi syksyn suuresta vaihtelevaisuudesta maan eri osissa. Jakutiassa on hiihdetty jo ensimmäiset ladut, mutta Abhasiassa kukaan ei ole vielä vetänyt takkia paidan päälle. Jenisei laskee suppoa, mutta Issyk-Kulissa vesi on lämpimämpää kuin vastalypsetty maito.

Toisin sanoen syksymme on kuin sateenkaari. Siinä loistavat kaikki värit.

V. ILLEŠ.

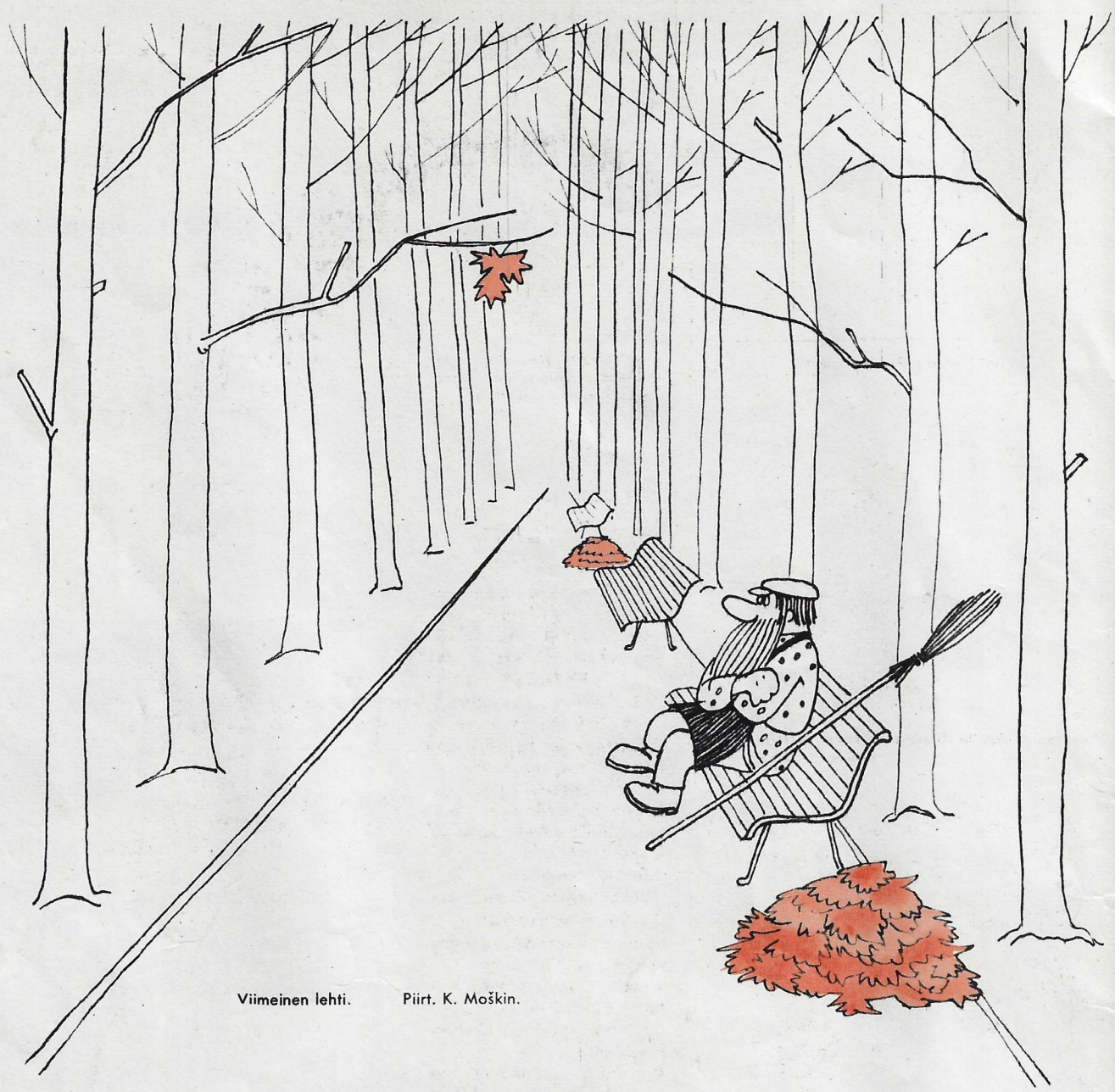

Viimeinen lehti. Piirt. K. Moškin.

Autotallin puutteessa. Piirt. A. Nekrasov.

Uskoin taas sääennustetta: se lupasi lunta!
Piirt. O. Kornev ja N. Stanilovski.

Syystuuli.

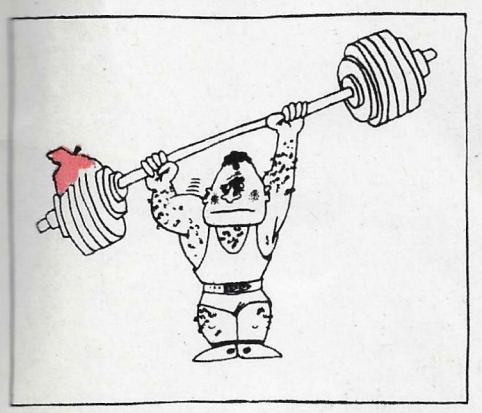

J. Šabelnikin näkemä tapaus.

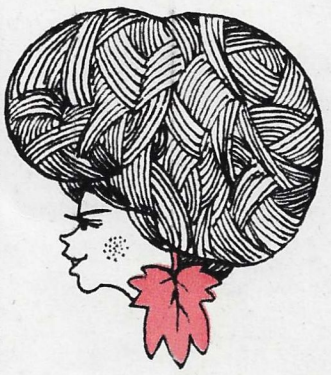

J. Šabelnikin ystävätär pyysi vaatimattomuudessaan, ettei hänen nimeään mainittaisi.

Tavataan keväällä. Tässä samassa paikassa!
Piirt. V. Tilman.

Tuokin aikoo etelään?
Piirt. O. Kornev ja N. Stanilovski.

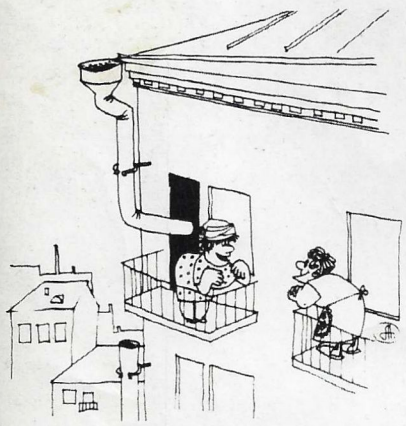

Pesen hiukseni aina sadevedellä.
Piirt. A. Nekrasov.

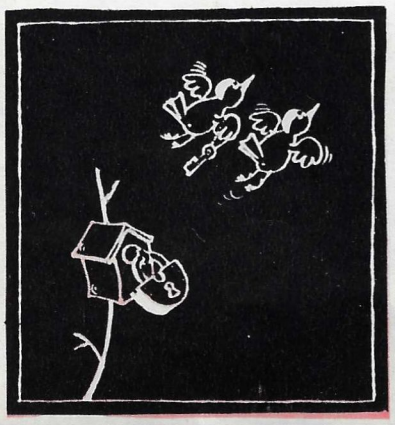

Näkemiin keväästeen.
Piirt. V. Tilman.

Istunnon pöytäkirjasta

Lukija käsittänee, ettei kerhokokouksesta tullut itse asiassa mitään, vaikka sen jäsenet tapasivatkin, kuten nämä piirustukset todistavat. Kun ne olivat valmiit, sisään tuli toimitussihteeri. . .

● — Tämä lienee teille, hän sanoi viileästi ja asiallisesti kuten sihteerille kuuluukin. Ja näin sanoessaan hän pani pöydälle paketin, joka oli lähetetty Mustanmeren rannalta, Batumista.

Laatikossa oli puunlehtiä. Kun niitä ryhdyttiin lähemmin tarkastelemaan, niiden havaittiin olevan ikivihreän laakeripensaan lehtiä, jotka oli osoitettu "Nuorten Humoristien Kerhon Presidentille".

● Jouduimme pulmalliseen tilanteeseen, sillä presidenttiä ei vielä ole, vaikka laakeriseppeleen ainekset jo saatiin. Siksi palautamme mieliin, että presidentin valitsevat lehtemme lukijat. Ja "äänestys" tapahtuu kaikkialla, minne "Neuvostoliitto" leviää. Pilapiirtäjästä, joka saa kuuden kuukauden aikana eniten myönteisiä arvioita, tulee kerhomme pää. Odotamme lukijoittemme mielipiteitä.

— Marusja, minun on kai aika lähteä.
Piirt. V. Tilman.

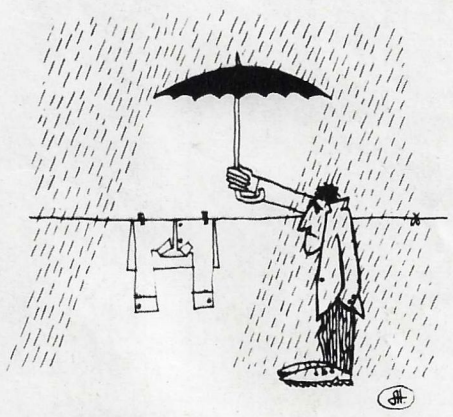

Syksyisen sateen aikana piirtäneet A. Nekrasov ja V. Tilman.

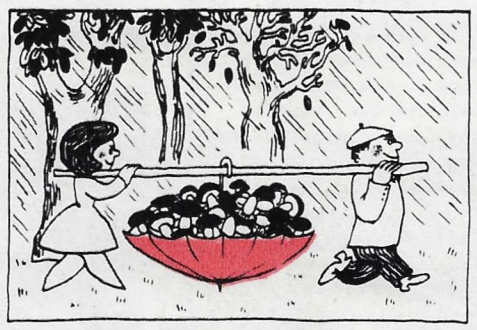

J. Šabelnik on sienestyksen mestari. Lisäksi hän osaa karhujen kieltä.
— No, mitä, otetaanko unet? sanoi nalle toiselle.

LÄÄKÄRIN NEUVOJA

Keuhkoastma

"Astma" merkitsee tukahtumista. Tämän sairauden kohtaukset johtuvat pienten ilmaputkien turpoamisesta, mikä puolestaan aiheutuu allergisesta liikaherkkyydestä joidenkin aineiden suhteen. Toiset henkilöt ovat sairaalloisen herkkiä tiettyihin lääkkeisiin, toisilla taas astmakohtaukset alkavat eräiden ravintoaineiden nauttimisesta tahi sopimattoman saippuan, ihovesien ym. käytöstä. Ilmastollisilla seikoilla tiedetään myös olevan usein syynsä taudin syntyyn.

Astman hoitaminen sujuu parhaiten, kun sen aiheuttaja on saatu selville. Eräissä tapauksissa kohtaukset saadaan loppumaan moniksi vuosiksi tahi jopa iäksi muuttamalla toiselle asuinpaikalle. Toisinaan astmapotilasta auttaa muuttaminen kaupunginosasta toiseen tahi jopa kadulta toiselle tahi vain toiseen huoneistoon. Ilmaston vaihtaminen ei kuitenkaan auta kaikkia. Siksi ennen asuinpaikan muuttamista on syytä käydä valitussa paikassa ja viettää siellä vaikkapa kesäloma, jotta päästäisiin vakuuteen muuton tarkoituksenmukaisuudesta.

Eräät sairaat aavistavat kohtauksen lähestymisen lisääntyvän hengenahdistuksen, nenässä alkavan kutinan ja limanerityksen sekä kurkussa tuntuvan epämiellyttävän aistimuksen pohjalla. Toisinaan enteinä ovat velttous, haukottelu ja unisuus. Tuollaisten merkkien ilmetessä on syytä ottaa heti lääkettä. Lääkevalio on nykyisin aika laaja, mutta valinnan voi suorittaa ainoastaan lääkäri, jonka on tehtävä tämä hyvin yksilöllisesti, koska astmapotilaat ovat tavattoman herkkiä ja väärin valittu lääke saattaa suuresti vaikeuttaa sairauden hoitoa. Kohtauksen keskeyttämisessä käytetään mukana kuljetettavia sumutuslaitteita, joista hengitetään tarpeellista lääkettä. Monet saavat huojennusta erikoisista astmasavukkeista. Niiden sisältämä lääke koostuu ilmaputkien supistumista ehkäisevistä kasviperäisistä aineista.

Keuhkoastman menestykselliselle hoidolle suuri merkitys on erikoisvoimistelulla, varsinkin hengitysliikkeillä. Potilaiden on tehostettava harjoittelulla uloshengityksen voimaa; sisään hengitettäessä on laskettava sanokaamme kahteen ja uloshengitettäessä kolmeen, neljään, viiteen. Tällaisia viiden minuutin hengitysharjoituksia olisi suoritettava kolme neljä kertaa päivässä.

Toisinaan kohtaukset alkavat kylmettymisen jälkeen. Siksi on tärkeä suojautua vilustumiselta. Potilaan huone on pidettävä hyvin tuuletettuna ja sellaiset aineet kuin pensiini ja hajuvedet on pidettävä loitolla. Lattioiden käsittelyssä ei ole käytettävä tärpättiä sisältäviä vahoja. Astmapotilas ei tarvitse mitään erikoisruokaa, on vain pidätyttävä nauttimasta aineita, jotka ärsyttävät hänen yliherkkää elimistöään.

M. ABRAMOV,
lääketieteen tohtori.

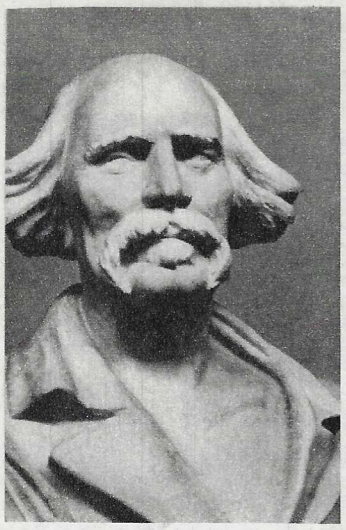

Stepan Ersän muotokuva, jonka on tehnyt kuvanveistäjä Sergei Konenkov.

KUVANVEISTÄJÄ ERSÄ

Kuvat V. RYBIN.

Lehtemme suomalainen lukija **Pekka Reuna** (Turusta) on pyytänyt meitä kertomaan kuvanveistäjä Stepan Ersästä, jonka syntymästä tuli hiljattain kuluneeksi 90 vuotta. Lukijamme pyynnön täyttää Venäjän taiteilijaliiton Moskovan osaston johtokunnan puheenjohtaja **Viktor Bednov.**

* * *

Stepan Ersä syntyi 1876 mordvalaisessa syrjäkylässä lautturi Dmitri Nefedovin perheessä. Hänen lapsuutensa ja nuoruutensa kuluivat puutteessa. Suurella vaivalla hänen onnistui päästä Moskovan taideopistoon ja lopettaa se 30 vuoden ikäisenä. Silloin hän otti taiteilijanimekseen kansanheimonsa nimen: Ersä. Tämä tapahtui 1906. Kolme vuotta myöhemmin hän saavutti suuren taiteellisen voiton: Ranskan hienostuneimpiin taidegallerioihin lukeutuva Nizzan museo osti peruskokoelmiinsa hänen veistoksensa "Teloitus". Taiteentuntijat ihailivat sen ilmeikkyyttä. "Venäjän Rodin! Volgan metsäseutujen nero!" lehdet kirjoittivat.

Venäjän sosialistisen vallankumouksen jälkeen Ersä teki kokonaisen joukon merkittäviä veistoksia. Hän haaveili V. I. Leninin muistomerkin luomisesta haluten hakata sen kokonaisesta kalliosta. Kävi kuitenkin niin, että hän joutui pitkäksi aikaa eroon kotimaastaan. Vuonna 1926 hän lähti 50-vuotiaana esittelemään ulkomaille parhaita luomuksiaan. Argentiinassa hän löysi työlleen ihanteellisen raaka-aineen, puulajit kebratšon ja algaroban. Niiden tarjoamat uudet mahdollisuudet viehättivät häntä niin, että hän jäi Argentiinaan. Kyseisten puiden ihmeelliset pahkat ja juuret antoivat loputtomasti ideoita taiteilijan mielikuvitukselle. Hän jalosti useinkin ainoastaan muutamia kohtia saadakseen haluamansa muodon esille, mutta jätti ulkoisen rakenteen sellaisekseen. Veistäjä esiintyi ikäänkuin luonnon tekijäkumppanina.

Muisto Venäjästä, kotimaasta, oli kuitenkin aina hänen mielessään. Ersän Argentiinassa valmistamat veistokset "Aleksander Nevski", "Tolstoi" ja "Lenin" osoittavat hänen jatkuvasti vaalineen kotimaan kuvaa povessaan. Hän haaveili paluusta. Siksi hän ei kiiruhtanut myymään veistoksiaan, vaikka edullisista tarjouksista ei ollut puutetta. Hän halusi tuoda työnsä Venäjälle. Hänen haaveensa täyttyi vasta 1950. Ersä toi tullessaan noin kaksisataa veistosta ja paljon materiaalia — juuria ja pahkoja mielipuistaan. Hän halusi veistää niistä uusia patsaita ja opettaa nuoria neuvostotaiteilijoita käyttämään kebratšoa ja algarobaa. Hän ei kuitenkaan ehtinyt tehdä enää paljon. Muutaman vuoden kuluttua hän kuoli Moskovassa 83 vuoden iässä.

Ersä testamenttasi 188 veistostaan kotitasavallalleen Mordvalle. Ne ovat nyt esillä Mordvan pääkaupungin Saranskin taidemuseossa. Se on suurin kokoelma Ersän töitä. Mordvan kansa vaalii huolella maineikkaan maanmiehensä muistoa. Ersän syntymän 90-vuotisjuhlallisuuksien edellä hänen veistoksilleen varattiin vartavasten järjestetyt suojat Saranskin keskustorin laidalta.

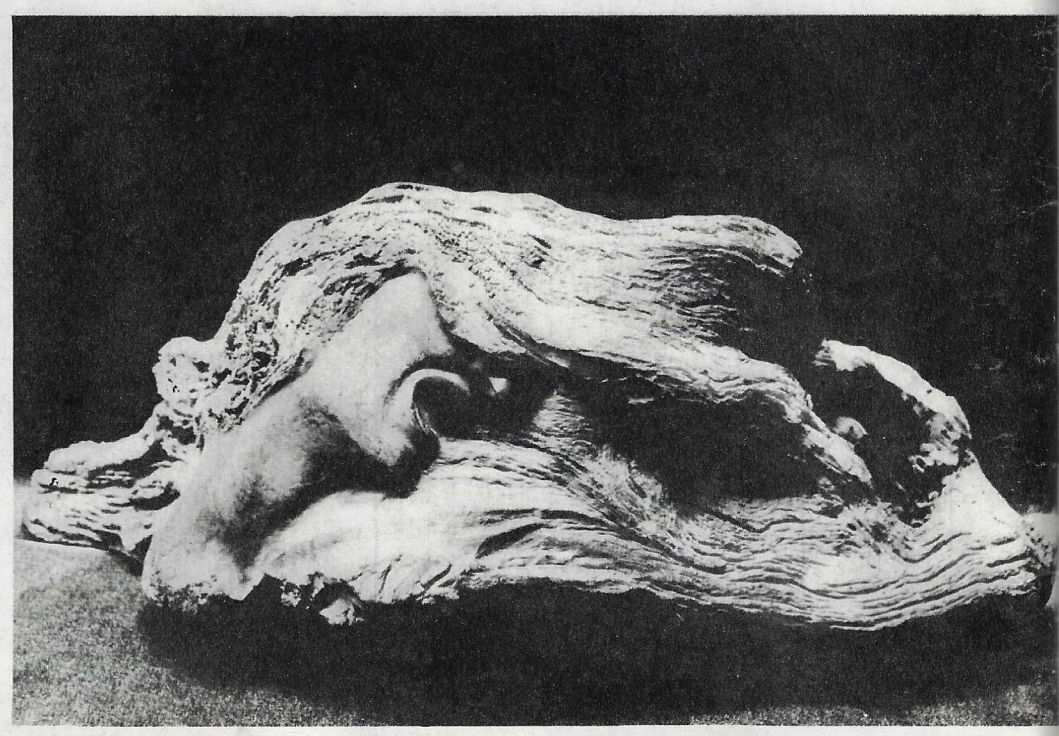

K u v i a Stepan Ersän Mordvan kansalle testamenttaamista veistoksista: 1. "Mooses". 2. "Kauhu". 3. "Ajatus". 4. "Alaston". 5. "Chiletär". 6. "Vuoden 1905 vallankumouksen uhrit".

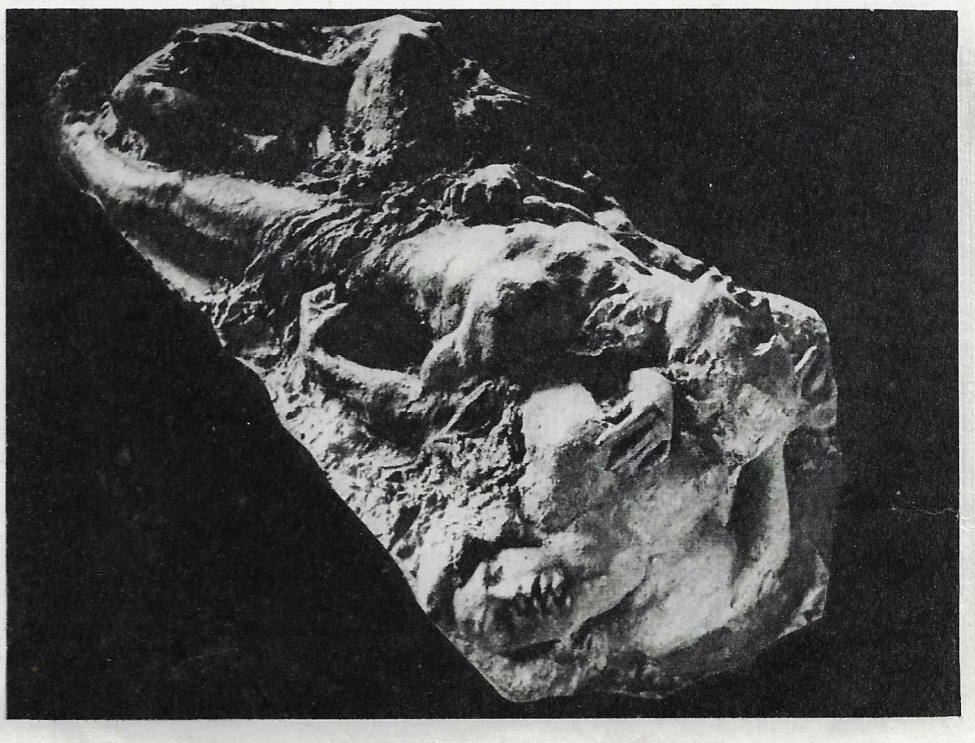

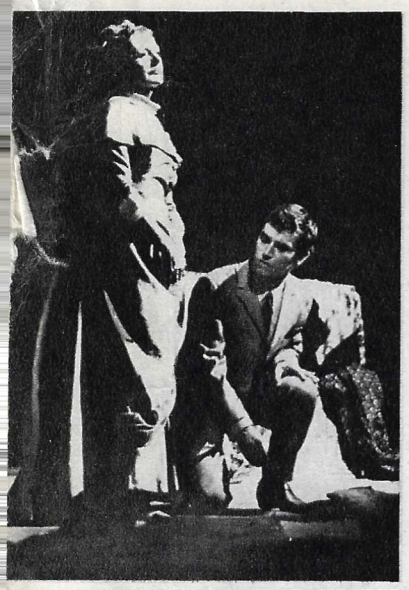

Madeleine Robinsonin (Ranska) johtama draamakiertue Moskovassa.

Belgradin radion ja television kuoro oli kerännyt salin täydeltä moskovalaisia kuuntelemaan kauniita jugoslavialaisia kansanlauluja sekä Haydnin, Brittenin, Debussyn ym. laulusävellyksiä.

"Berliinin tervehdys Moskovalle" oli Friedrichstadtpalastin (DDR) revyn moskovalaisille esittämän ohjelman yleisnimike.

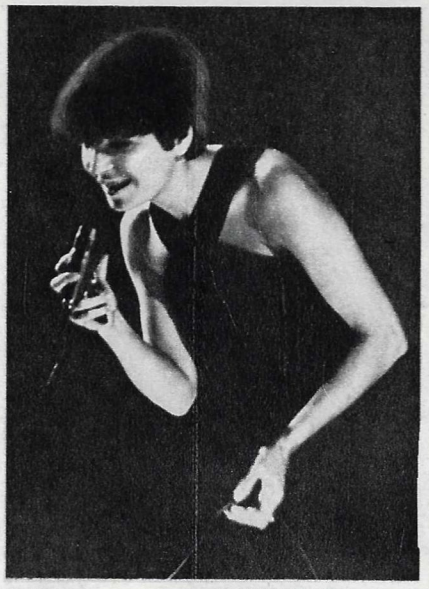

Kanadalainen suosikkilaulaja Monique Leyrac on suorittanut ensimmäisen vierailunsa Neuvostoliittoon. Tosin hänen esityksiinsä oli tutustuttu jo aikaisemmin tv:n välityksellä hänen voittaessaan viime vuonna Sopotin (Puola) iskelmäkilpailun.

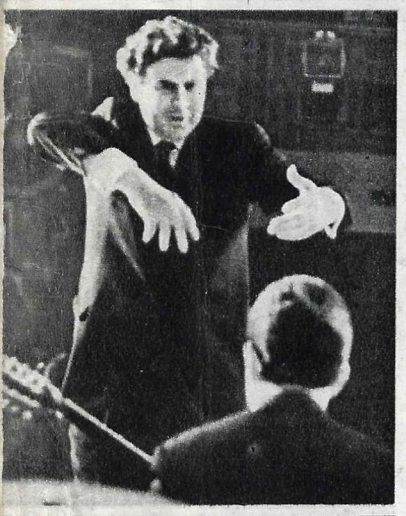

Etevä kreikkalainen säveltäjä ja kapellimestari Mikis Theodorakis on ollut kuukauden matkalla Neuvostoliitossa ja konsertoinut kahdeksassa kaupungissa.

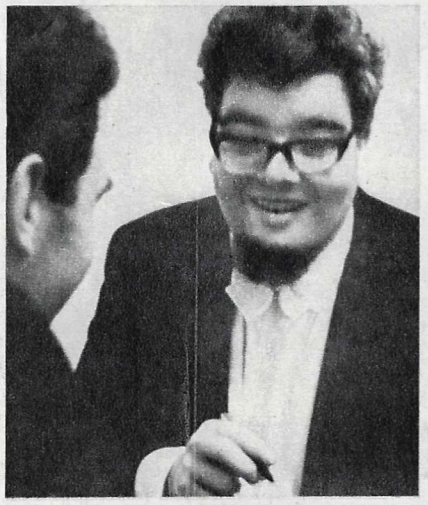

Onko John Ogdon samanlainen kuin ensimmäisellä Moskovan matkallaan? Hän on muuttunut, mutta pysynyt yhtä loistavana pianistina kuin edelliselläkin kerralla osallistuessaan kansainvälisiin Tšaikovski-kilpailuihin.

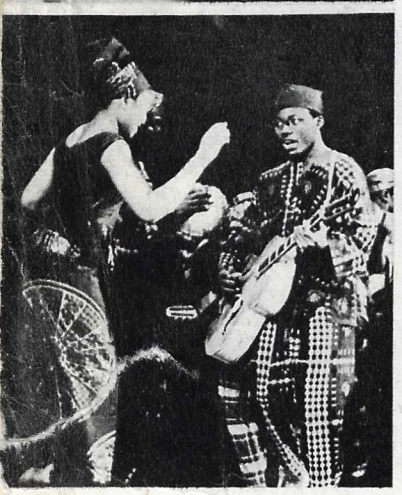

Dahomealaisia tanssijoita Leningradissa.

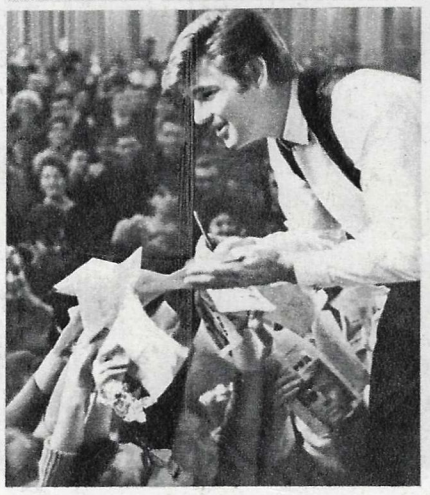

— Iloitsen tulostani Neuvostoliittoon, sanoi amerikkalainen laulaja Dean Reed Neuvostoliiton rauhankomitean järjestämässä tilaisuudessa. Yleisö otti laulajan lämpimästi vastaan.

VIERAITA • TAPAAMISIA • YSTÄVYYTTÄ

YSTÄVYYTTÄ

Neuvostoliittoon saapuvat ulkomaalaiset voivat tuskin olla tuntematta sitä hyväntahtoisuutta ja luottamusta, millä neuvostokansa suhtautuu vieraisiinsa. Ilmeisesti juuri tämän tunteen innoittamana kanadalainen laulajatar Monique Leyrac kirjoitti eräässä moskovalaislehdessä: "Eläköön nuoriso ja laulu! Ystävyys kaikkien kanssa."

Hymy virittää hymyä. Ilo kaikuu takaisin ilona ja hyväntahtoisuus haluna maksaa samalla mitalla. Olen nähnyt hymyn herättävän tuhansia kiitollisuuden, ihailun ja kunnioituksen hymyjä. Lavalla oli amerikkalainen laulaja Dean Reed. Laulu on hänelle yhtä luonnollinen ja välttämätön toimitus kuin hengittäminen. Moskovalaiset osoittivat suosiotaan hänen itsensä ja hänen laulujensa sopusointuiselle kauneudelle. Deanin laulut kertoivat, että ihmisessä on enemmän hyvää kuin pahaa. Hän on varma siitä, vaikka tietääkin maapallolla olevan vielä äitejä, jotka itkevät poikiaan. Dean kehottaa taisteluun oikeudenmukaisuuden puolesta. Suomalaiset muistanevat hänen osallistumisensa Helsingissä pidettyyn rauhanpuolustajien maailmankongressiin. Hänen esiintymisensä ovat omiaan vahvistamaan epäuskoistenkin luottamusta ihmissuvun tulevaisuuteen.

Venäläiset ovat aina katsoneet kauneuden ja hyvyyden kuuluvan yhteen. Sitä todistavat muun muassa ikivanhat kansantarut ja niiden sankarihahmot. Näiden humanististen ihanteiden yhdelmä, jota kreikkalainen Mikis Theodorakis ilmentää niin omaperäisellä tavalla, oli saanut moskovalaisyleisön liikkeelle. Theodorakisin laulut ovat milloin sankarillisia, tunnelmallisia tahi veitikkamaisia ja niistä uhkuu aina usko ihmiseen. Tämä on sitäkin merkittävämpää, koska laulaja on saanut omakohtaisesti kokea kaikki fasistisen kuolemanleirin kauhut.

Ehdoton vilpittömyys synnyttää ehdotonta luottamusta ja yhdistää eri leveysasteita edustavia katsomoita ja esityslavoja. Englantilaisen pianistin John Ogdonin vierailun yhteydessä Moskovan lehdet totesivat hänen voittaneen kuulijansa ennen kaikkea pehmeällä ihmisrakkaudella ja mahtavalla esitysvoimalla.

Samoihin aikoihin Lontoon "Times" ihaili Leningradin ooppera- ja balettiteatterin vierailunäytäntöjen sopusointuisuutta, täydellisyyttä ja vilpittömyyttä. Kun lontoolaisyleisö taputti ja huusi: "Tulkaa vielä! Palatkaa uudestaan!" se kirjaimellisesti toisti moskovalaisten ulkomaalaisille taiteilijavierailleen lausumia sanoja.

L. KONDRATJEVA.

Päätoimittaja N. GRIBATŠEV.
Kuvituspuolen johtaja A. ŽITOMIRSKI.

Kuvien jäljentäminen Neuvostoliitto-lehdestä sallittu lähdeviittauksin.
Toimituksen osoite: Moskova, K-31, Moskvininkatu 8.
Leninille nimetty Leninin kunniamerkillä palkittu "Pravdan" kirjapaino, Moskova, Pravdankatu 24.

MOSKOVAN SUURIMMASSA MESSUHALLISSA ON PIDETTY KANSAINVÄLINEN VALOKUVANÄYTTELY ''INTERPRESS-FOTO-66''.

SEN YLEISMOTTONA OLI ''RAUHAN JA YSTÄVYYDEN, HUMANISMIN JA EDISTYKSEN PUOLESTA!''.

SIIHEN OSALLISTUI VALOKUVAAJIA KYMMENISTÄ MAISTA.

PARI NÄYTETTÄ NEUVOSTOLIITON OSASTOLTA: ''VIIMEINEN METRI PAMIRILLA'' (A. SIDORENKO) JA ''SULOISTA!'' (N. SVIRIDOVA).

NEUVOSTOLIITTO

N:o 119
1966
Indeksi
70859